

UIT HET LEVEN VAN DS. A. KOK

Predikant van de Gereformeerde Gemeenten

LEVENSOVERZICHT

Verslag van de begrafenis van Ds. A. Kok door Ds. C. de Ridder

Predicatie op de eerste zondag na de begrafenis door Ds. C. de Ridder

Twee predicaties van Ds. A. Kok.

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

LEVENSOVERZICHT

Verslag van de begrafenis van Ds. A. Kok op 15 juli 1971 te Kootwijkerbroek

Preek door ds. C. de Ridder over Openbaring 21: 10 en het 22e t/m het 25e vers

"En hij voerde mij weg in den geest op een groten en hogen berg, en hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit den hemel van God.

En ik zag geen tempel in dezelve, want de Heere, de almachtige God, is haar Tempel, en het Lam.

En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zou den schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is haar Kaars.

En de volken, die zalig worden, zullen in haar licht wandelen; en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid en eer in dezelve.

En haar poorten zullen niet gesloten worden des daags; want aldaar zal geen nacht zijn".

Predicatie van Ds. C. de Ridder op de eerste zondag na de begrafenis

"Een drieërlei opwekking tot lijdzaamheid in het lijden en in de weg van smart"

"En niet alleen dit, maar ook wij zelve, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelve, zeg ik, zuchten in onszelven, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams". Romeinen 8: 23

Twee predicaties van Ds. A. Kok.

1. Het dorsten naar de God des levens

"Een Psalm Davids, als hij was in de woestijn van Juda. O God, Gij zijt mijn God!

Ik zoek U in den dageraad; mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water. Voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer; want Uwe goedertierenheid is beter dan het leven; mijn lippen zouden U prijzen". Psalm 63: 1-2

2. Weest in geen ding bezorgd

Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God;

En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus. Filippenzen 4: 6, 7.

Uit de Saambinder

BEVESTIGING EN INTREDE DS. A. KOK TE POORTVLIET.

50 jaar Gereformeerde Gemeente Kootwijkerbroek

LEVENSOVERZICHT

Abraham KOK, (1905-1971)

Abraham Kok werd op 12 september 1905 geboren te Rotterdam- Kralingen. Zijn ouders waren Cornelis Kok en Petronella Wilhelmina Breetveld. Kerkelijk leidden vader en moeder Kok aanvankelijk een zwervend leven. Eerst werd gekerkt bij de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis te Rotterdam, waar ds. D. B. van Smalen voorging. Nadien werd deze gemeente om niet meer te achterhalen reden vaarwel gezegd en via een periode van preeklezen thuis werd een tijdelijk onderdak gevonden bij de Christelijke Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Centrum waar ds. P. de Groot stond. Tijdelijk, want het gezin Kok heeft zich daar nooit als lid aangesloten.

Het was in deze Christelijke Gereformeerde Kerk aan de Jonker Fransstraat dat de latere ds. Kok zijn vrouw heeft leren kennen.

De jonge Bram Kok liet zijn aanstaande vrouw echter weten dat hij geen lid wenste te worden van de kerk waarheen zij zondags gingen; hij voelde zich aangetrokken tot de Gereformeerde Gemeenten. Als eerste uit het gezin zocht hij aansluiting bij de Gereformeerde Gemeente van Rotterdam-Zuid, volgde de catechisatielessen van ouderling H. van der Tholen en deed spoedig belijdenis. Het ouderlijk gezin volgde hem korte tijd later naar dit kerkverband.

Kok Sr. heeft de gemeente van Rotterdam-Zuid nog dertien jaar in het ambt van ouderling gediend.

Kok was 19 jaar oud toen de Heere Zich aan zijn ziel openbaarde. Daarna kreeg hij werkzaamheden met het ambt van herder en leraar. Op een zaterdagavond was hij in de pastorie van ds. G.H. Kersten aan de Boezemsingel in Rotterdam. Schuchter deelde hij deze leraar mee, te geloven dat de Heere hem zou willen gebruiken in Zijn wijngaard. Ds. Kersten hoorde hem aan, gaf hem een klopje op de schouder en zei bemoedigend en onderwijzend: 'Jongen, als het van de Heere is zal het zeker gebeuren!' Kok was toen 23 jaar oud; het zou nog 28 jaar duren voor hij zou worden toegelaten tot de Theologische School.

Inmiddels had hij zijn oog laten vallen op Huibertha Boogerman. Op 7 juni 1933 werd hun huwelijk bevestigd door ds. W.C. Lamain; het was diens eerste trouwdienst in Rotterdam-Zuid.

Kok volgde zijn vader in de beroepskeuze: hij werd typograaf. Later werkte hij zich op tot chef van drukkerij Holland in zijn woonplaats. Zijn werkzaamheden met het predikambt raakte hij echter nooit geheel kwijt.

Hij werd in de gemeente spoedig collectant, daarna was hij gedurende anderhalf jaar diaken, vervolgens werd hij ouderling. Na elf jaar als zodanig de gemeente te hebben gediend meldde hij zich in 1957 op de kerkenraad om gehoord te worden aangaande zijn begeerte tot het predikantschap. De kerkenraad vond, na hem gehoord te hebben over zijn roeping, vrijmoedigheid hem met een attest te verwijzen naar het Curatorium van de Theologische School. Daar werd eveneens gunstig geoordeeld; wel werd Kok opgedragen zich zes weken later opnieuw uit te spreken, maar dan voor de classis.

Deze ongebruikelijke procedure werd gevolgd omdat Kok al 51 jaar was, een leeftijd waarop zelden meer wordt toegelaten tot de studie theologie. Kok had zichzelf ook al wat aan de oude kant gevonden en hij durfde zich aanvankelijk dan ook niet meer aan te melden, maar onder ds. Chr. van Dam werd zijn begeerte weer zo verlevendigd dat hij over het leeftijdsbezwaar heen mocht zien.

Later vroeg zijn vrouw hem eens of hij wist waarom de Heere er zo lang op liet

wachten alvorens hij Gods Kerk mocht dienen. Hij zei: 'Omdat ik in die jaren vele oefeningen op moest doen om Gods volk te kunnen onderwijzen.'

In 1961 werd hij beroepbaar gesteld. Uit 18 beroepen bleef dat van Leerdam over; de Heere had zijn hart naar deze gemeente overgebogen met de woorden uit Psalm 34:7: 'Deze ellendige riep en de Heere hoorde.'

Ds. L. Rijksen bevestigde kandidaat Kok op 12 september 1961 met de woorden uit Filippenzen 2:29.

Reeds 3 1/2 jaar later moest Leerdam worden losgelaten en werd de roeping naar Poortvliet opgevolgd. Dat gebeurde niet zomaar.

In het klassicale kerkblad Kerkelijk Nieuws van 15 april 1965, het eerste nummer na zijn intrede op 30 maart, wijdde ds. Kok enkele woorden aan de weg, waarlangs het de Heere behaagd had hem van standplaats te doen verwisselen. 'Het ging voor ons wel door de diepte heen, maar God boog ons hart over, daar Hij ons eerst had losgemaakt van de gemeente van Leerdam, waar we zo nauw aan verbonden waren. Gods weg is in het heiligdom. Zo moesten wij optrekken, daar de Heere Zelf de weg had aangewezen. Dan zijn de bevelen des Heeren recht, verblijdende het hart.'

Tijdens de Poortvlietse ambtsperiode werden daar verschillende veranderingen in het kerkelijk leven aangebracht. Door de invloed van ds. en mevrouw Kok werd voor het eerst in het bestaan van die gemeente een vrouwenvereniging opgericht.

Bijna vier jaar later, op 25 maart 1969, werd Poortvliet verlaten. Het beroep uit Kootwijkerbroek werd aangenomen en hij nam op 2 april 1969 aldaar de herdersstaf op. Het zou zijn laatste gemeente worden.

Op zondagavond 4 juli 1971 preekte hij over de 22e Zondagsafdeling uit de Heidelbergse Catechismus, waarin gehandeld wordt over *de opstanding des vleses en het eeuwige leven*. 't Was een bijzondere dienst, waarin ds. Kok de nadruk legde op 'van stonden aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden.' Toen voelde hij zich reeds los van de gemeente.

De volgende zondagavond werd hij omstreeks half zeven in de consistoriekamer, voor de aanvang van de dienst, onwel. Hij was door een attaque getroffen en gedeeltelijk verlamd. Spreken was hem niet meer mogelijk, maar door op z'n horloge te wijzen beduidde hij dat de dienst doorgang moest vinden. Hij werd naar een ziekenhuis in Amersfoort gebracht, maar raakte in de ambulance reeds buiten kennis.

Maandagmorgen 12 juli 1971 om 5.50 uur werd het woord uit de Heidelberger 'van stonden aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden' voor hem eeuwige heerlijkheid. Op 15 juli werd hij vanuit de Nederlandse Hervormde Kerk te Kootwijkerbroek begraven, waarbij ds. C. de Ridder de rouwdienst leidde.

Ds. K. de Gier schreef in De Saambinder van 22 juli 1971 een 'in memoriam'. Daarin schetste hij ds. Kok als een vriendelijk en aangenaam man met een gemoedelijke inslag, die in zijn levenswandel grote eerlijkheid en oprechtheid openbaarde.

Ds. Kok, die zelf kinderloos was, had bijzonder veel liefde tot de jeugd. Hun eeuwige belangen wogen hem zwaar. Vanuit deze zorg werkte hij in zijn eerste gemeente Leerdam actief mee aan de totstandkoming van een christelijke basisschool. Zijn brede pastorale zorg beperkte zich echter niet tot de kinderen, maar strekte zich uit tot en met de oudsten. Daarvan getuigde zijn bestuurslidmaatschap van bejaardentehuis 'Elim' te Barneveld.

Geschriften: Zijn Naam tot eer, Rijnsburg z.j.

Levensschets overgenomen uit: BIBLIOTHEEK VAN DE KLEINE KERKGESCHIEDENIS.

O.a. J. Mastenbroek Predikanten en Oefenaars Biografisch Woordenboek van de Kleine Kerkgeschiedenis - deel 1. DEN HERTOOG B.V. - HOUTEN

GETROUW TOT DE DOOD

Verslag van de begrafenis van Ds. A. Kok op 15 juli 1971 te Kootwijkerbroek met de gehouden predicatie van Ds. C. de Ridder op de eerste zondag na de begrafenis, alsmede twee predicaties van Ds. A. Kok.

Voorwoord

Geachte lezer,

Hetgeen U hierbij wordt aangeboden zijn enkele predicaties van onze zeer geliefde vriend en broeder de nu wijlen Ds. A. Kok, laatst gediend hebbende de Gemeente van Kootwijkerbroek.

Werd hij ter elfder ure in de Wijngaard des Heeren geroepen, toch mogen wij geloven dat ook hij het volle loon van een getrouw dienstknecht heeft ontvangen.

Voorafgaand aan deze preken vindt U de door mij geleidde rouwdienst, evenals een predicatie uitgesproken te Kootwijkerbroek op de zondagmorgen na de begrafenis.

Moge de Heere bevestigen: "De gedachtenis des Rechtvaardigen zal tot zegening zijn", is onze wens en bede.

Ds. C. de Ridder

Verslag van de begrafenis van Ds. A. Kok op 15 juli 1971

Preek door ds. C. de Ridder over Openbaring 21: 10 en het 22e t/m het 25e vers

Woensdag 15 juli 1971 was het voor de Gereformeerde Gemeente van Kootwijkerbroek evenals voor velen in ons vaderland een droeve dag. Het stoffelijk overschot van haar beminde herder en leraar Ds. A. Kok werd op die dag ten grave gedragen.

De grote waardering voor zijn persoon en arbeid bleek overduidelijk uit de grote belangstelling bij de begrafenis en de rouwdienst die vooraf werd gehouden.

Om ca. 1 uur n.m. opende Ds. C. de Ridder, die de leiding had, de samenkomst door het laten zingen van Psalm 89 :7 "Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort".

Daarna las hij Openbaring 21 : 9 - 27 en ging voor in gebed.

Zeer geachte *Mevrouw Kok, wederzijdse familie, kerkenraad en gemeente van Kootwijkerbroek*, broeders in de ambtelijke bediening en allen die hier vergaderd zijn. In welke droeve ure zijn wij samengekomen. Daar het heden wel is: "O God, Uw weg is in het heiligdom, Uw weg is in de zee en Uw pad in grote wateren en Uw voetstappen werden niet bekend".

Nu wij geroepen worden om onze geliefde ambtsbroeder Ds. Kok ten grave te moeten dragen. Geheel onverwachts werd hij afgelost van zijn post; opgenomen vanuit de strijdende kerk in de triomferende kerk, in eeuwige heerlijkheid. Lang genoeg had deze pelgrim gezworven, lang genoeg had hij de reisstaf in dit moeitevolle leven opgenomen. Het heeft nu tot hem mogen klinken: "Gij gezegende Mijns Vaders, beërf het Koninkrijk, hetwelk Ik voor u bereid heb".

Lang genoeg had hij de herdersstaf opgenomen, die hem zijn Heere en Heiland geschonken had om in de ambtelijke bediening Gods akker te mogen bewerken in de kerk van Christus op aarde.

Lang genoeg, nadat de Heere hem die wijngaard deed ingaan en hij heeft mogen dienen de gemeente van Leerdam van 1961 -1965, de gemeente Poortvliet van 1965 - 1969 en daarna in uw midden, gemeente van Kootwijkerbroek.

Om nu te mogen ontvangen het loon van een getrouwe dienstknecht. O, daar zal hij hier op aarde van getuigd hebben; neen, niet getrouw, niet anders dan ontrouw In zichzelf. Alles tekort, maar toch getrouw bevonden uit kracht, die God verleend heeft om te mogen dienen in de sterkte des Heeren". "Over weinig zijt gij getrouw geweest; over veel zal Ik u zetten; ga in, in de vreugde uws Heeren".

Nee, hoe onverwachts ook, de Heere vergist Zich niet. Job getuigt: "Dewijl zijn dagen bestemd zijn, het getal zijner maanden bij U is, en Gij zijn bepalingen gemaakt hebt, die hij niet overgaan zal".

Hij is niet meer en om zijn betekenis voor u, *mevrouw Kok*, te kunnen beschrijven, zullen onze woorden tekort schieten. Hij was uw geliefde man, 38 jaar aan uw zijde gegeven geweest in de echtelijke band en hoe innig mocht deze band zijn. Dan denken we aan het laatste gesprek, dat we vorige week met hem mochten hebben. Hoe hij toen mocht getuigen van de innerlijke vreugde van zijn hart, die hij van de Heere mocht hebben, ook in de weg met het ongeluk, dat u negen weken geleden overkwam; dat de Heere zo goed geweest was, zowel voor u als voor hem. Wat was daar de innerlijke vreugde in te voelen: door de Heere, ook in de band van het huwelijk samen

te mogen zijn. Hoe innig was die band, hij was uw enig ooïlam, die van uw zijde is weggenomen. O, dat de Heere u mocht sterken vanuit Zijn heiligdom; Hij, Die een man der weduwen wil zijn. Dat Hij vertroosting zou willen schenken. Weent niet, want Hij, Die uw overvloedige vergelding zou mogen zijn, vervulle de leegte, 't gemis en de smart, opdat Hij uw troost zij!

Kerkenraad en gemeente van Kootwijkerbroek.

Hij heeft tot in het laatst van zijn leven het Woord Gods in uw midden mogen ontvouwen, wijzende naar Hem, Die de Woorden des Eeuwigen Levens heeft. Het was zowel voor hem als voor u wel onbewust zijn afscheidspraak, die hij zondagmorgen in uw midden gehouden heeft naar aanleiding van de woorden uit Johannes 6 vers 68: "Tot Wien zullen wij anders heengaan? Gij hebt de Woorden des Eeuwigen Levens".

Gemeente, hij is heengegaan tot Hem. En nu ligt de verantwoording voor u, wat gij met dat Woord zult doen. Hij komt niet meer terug tot u, maar God komt wel terug op dat Woord aan u, door hem u toebetrouwd. Opdat het nog eeuwigheidsvruchten zou mogen verkrijgen, alleen uit Hem, die grote Vruchtdrager aan 's Vaders rechterhand. Hij, Die Zijn vrucht geeft van maand tot maand in de ambtelijke bediening, op de arbeid Zijner knechten, Die de arbeid niet ijdel zal doen zijn in de Heere.

Hij is van ons heengegaan, hij is niet meer in ons midden. Broeders in de ambtelijke bediening, hij is ingegaan in de Stad; die fundamenteën heeft, welks Bouwheer en Kunstenaar God is; tot de zaligheid Zijns volks, waarheen wij thans een blik zouden willen slaan naar aanleiding van het woord dat u is voorgelezen uit het Boek der Openbaringen. Openbaring 21 vers 10 en het 22e t/m het 25e vers:

"En hij voerde mij weg in den geest op een groten en hogen berg, en hij toonde mij de grote stad, het heilige Jeruzalem, nederdalende uit den hemel van God.

En ik zag geen tempel in dezelve, want de Heere, de almachtige God, is haar Tempel, en het Lam.

En de stad behoeft de zon en de maan niet, dat zij in dezelve zou den schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht, en het Lam is haar Kaars.

En de volken, die zalig worden, zullen in haar licht wandelen; en de koningen der aarde brengen hun heerlijkheid en eer in dezelve.

En haar poorten zullen niet gesloten worden des daags; want aldaar zal geen nacht zijn".

Deze Schriftwoorden vergunnen ons *een blik op het nieuwe Jeruzalem, dat Boven is: de stad Gods*. Mochten we met een heilig heimwee onze blik wenden naar die stad en overdenken:

1. De heerlijkheid van deze stad.
2. De zaligheid van deze stad.

Dit hoofdstuk bepaalt ons bij de eeuwige stad Gods: het nieuwe Jeruzalem, dat Boven is; waar Gods uitverkoren gemeente, gekocht door het Bloed van het Lam, eenmaal vergaderd zal mogen zijn om eeuwig bij de Heere te mogen zijn.

Het is de apostel Johannes, die om het Woord en de Getuigenis van Jezus Christus verbannen werd naar Patmos, om daar schijnbaar doelloos zijn leven te eindigen tot een engel des doods hem van zijn post zou aflossen.

Het was hem vergund de dingen te aanschouwen, die haast geschieden moeten: heel de verborgen raad Gods, als in een boek toegesloten en verzegeld met zeven zegelen,

dat niemand waardig was om te openen en de zeven zegelen te verbreken. Alleen de Leeuw uit Juda's stam werd waardig bevonden om het boek te nemen, de gehele raad Gods te openen en de zegelen te verbreken, opdat de raad des Heeren op aarde volvoerd zou worden tot de volmaking aller dingen, zoals Johannes het heeft gezien. Zegel na zegel is opengebroken, maar hij heeft ook mogen aanschouwen hoe de Heere door Zijn raad Zijn volk kwam te leiden, al was het door alle wereldweëen heen, tot die eeuwige heerlijkheid; die overwinning, die Hem bereid is, het Lam, Dat overwonnen heeft. Die hen de zaligheid bereid heeft van voor de grondlegging der wereld. De heerlijkheid van deze stad Gods mag Johannes getoond worden als een schone stad, die fundamenten heeft, eeuwigheidsfundamenten.

Een stad wier fundamenten gelegd zijn in de stilte der nooit begonnen eeuwigheid. Waar God in Zichzelf bewogen is geweest om zo'n weg tot Zaligheid uit te denken, een weg tot Zijn eer en verheerlijking. Waar Hij eenmaal de mens geschapen had als een pronkjuweel van de schepping om Zich daarin te verlustigen. Maar door moed- en vrijwillige ongehoorzaamheid in Adam geheel verdorven, nu weer uit de diepte te mogen ophalen en te stellen tot heerlijkheid en roem van Zijn genade. En het Lam is de Kaars, die hen zal verlichten.

Een stad in heerlijkheid, waarin een schare straks zal mogen getuigen: "Door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen". Zij is gebouwd op het fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste hoeksteen is. Aan de hand van verschillende voorbeelden wil Johannes ons die heerlijkheid en uitnemendheid van de Godsstad voorstellen; waarvan we niet aards moeten denken, maar hemels en geestelijk. Haar heerlijkheid wordt juist daarin gevonden, dat al het aardse teniet zal worden gedaan en al het onvolmaakte volmaakt zal zijn in de hemel. Zo zegt dan ook de apostel: "En ik zag geen tempel in dezelve".

Neen, in die nieuwe stad die Boven is, dat nieuwe Jeruzalem, daar is geen tempel meer. Geen Oud-Testamentische tempel, zoals die in het aardse Jeruzalem gevonden werd, waar Aärons priesters dienden in het brengen van slachtofferanden, heenwijzend naar de weg der verlossing. Het was de plaats waar de Heere Zichzelf wilde openbaren in het midden van Zijn volk; alleen op die ene plaats in het Heilige der Heilige, verborgen achter het Voorhangsel, waar maar eenmaal per jaar de hogepriester in mocht gaan. En dan niet anders dan met bloed, dat hij zou sprengen voor het aangezicht van God, terwijl hij zo verzoening deed over de zonden van het volk. Maar hier mag die Grote, die Meerdere Hogepriester over het huis Gods gevonden worden. Die Zelf met een offerande in eeuwigheid volmaakt heeft degenen die geheiligd worden. Hij is Zelf ingegaan, toen het voorhangsel in die aardse tempel scheurde. Hij is geslacht op de Calvarieberg. Hij is heengegaan en heeft met luider stem geroepen: "In Uwe handen beveel Ik Mijn geest".

Waar het de mens gezet is om eenmaal te sterven, waarna het oordeel komt; zo is Christus als Borgtochtelijk Plaatsbekleder, als het volmaakte Lam, gestorven tot de verzoening van de zonden, Zichzelf God de Vader onstraffelijk opofferend. Opdat Hij de losprijs zou opwegen en bescheid zou wederbrengen: Ziet Vader, Ik heb alles gedaan wat Gij Mij te doen gegeven hebt, er is geen tekort in de prijs, het rantsoen Mijner ziel, die Ik uitgestort heb in de dood, opdat al degenen, die Gij Mij nu gegeven hebt, ook in zullen mogen gaan, om eeuwig in die stad te zijn, waarin God Zelf een Tempel is.

Christus Zelf is het Lam Gods, geslacht voor de zonde van het volk. Maar daar in dat nieuwe Jeruzalem zal ook geen tempel zijn naar de nieuwtestamentische bedeling. Met herders en leraars, predikende die rijkdom der genade, vergeving der zonde, wederopstanding des vleses en een eeuwig leven in de Naam van het Lam dat geslacht

is. Neen, daar hoeft onze geliefde broeder Kok niet meer te prediken tot bekering van onbekeerden. Daar hoeft hij niet meer te onderwijzen uit het Woord van God tot inleiding van Gods volk in de verborgenheden van het zalig worden.

Gods volk, dat hier in het leven terugleiding, inleiding en doorleiding nodig heeft.

Terugleiding is in ons aller leven noodzakelijk; dat de eeuwigheid in de tijd komt, dat de Eeuwige tot de vergankelijke komt te spreken: "Gij ziel die gezondigd hebt, gij moet voor God verschijnen". De ziel die zondigt moet de dood sterven, zodat de ziel in de aanslag van de Heilige Geest in de wedergeboorte voor de dood wordt geplaatst.

Maar ook zal de ziel in de weg van nadere ontdekking naar de bron en oorzaak gebracht worden, om teruggeleid te worden naar de plaats waar de breuk geslagen is: in ons bondshoofd Adam in het paradijs, waarin alleen de verzoening plaats kan hebben.

De breuk die geslagen werd en alleen door Hem geheeld is, Die de breuk is ingegaan, opdat Gods volk ook inleiding in die verborgenheden van zalig worden zou mogen verkrijgen, om genade te ontvangen en om door genade zalig te mogen worden, alleen in die enige gegeven Borg en Zaligmaker Jezus Christus. Dat ze hier doorleiding mogen krijgen door Gods lieve Geest.

Om door alles *heengeleid* te worden als een verloren zondaar, alleen in Hem, dat Lam, dat geslacht is voor de zonde van Zijn volk. Om wederom de aanneming tot kinderen, de gemeenschap van God in Christus te mogen ontvangen. En zovelen als er door de Geest Gods geleid worden, zijn kinderen Gods.

Maar daar, in dat nieuwe Jeruzalem, de stad die Boven is, heeft Gods volk alleen maar *rondleiding*, waar onze geliefde broeder al in delen mag. Ach, hier is die tempel maar voor ogenblikken voor Gods volk, maar daar in de Hemel, daar is God Zelf de Tempel. Daar zullen ze zich eeuwig mogen verlustigen in het aangezicht van het Lam, om te mogen aanschouwen de liefelijkheden des Heeren. En zo gaat Johannes voort te spreken over de heerlijkheid van die Godsstad.

De zon en de maan hoeven in die stad niet te schijnen, *want de heerlijkheid Gods heeft haar verlicht. En het Lam is haar Kaars.*

Gij weet, dat in de Heilige Schrift met de heerlijkheid Gods de openbaring van het volzalig wezen Gods in de uitschittering van Zijn volmaaktheden en deugden bedoeld wordt. God is een licht en in Hem is gans geen duisternis. Daarom zal in die stad, waar God alles is in allen, geen schijnsel van zon noch maan meer nodig zijn. Christus is het Licht der wereld. Hij is in de wereld gekomen. Van nature zijn we zonder licht, daar we allen God verlaten hebben. Dat was het eertijds van Gods volk, ook het eertijds van onze geliefde broeder Kok. Vroeger was gij duisternis, maar God, Die gezegd heeft, dat het Licht in de duisternis zou schijnen, is Degene Die geschenen heeft in onze harten om de verlichting der kennis tot de heerlijkheid Gods te schenken, in het aangezicht van de Heere Jezus Christus. En zo valt het Licht Gods, Zijn heerlijkheid door de bemiddeling van het Lam, op het nieuwe Jeruzalem: de stad Gods. Hij, *Christus, is de heerlijkheid des Vaders, het uitgedrukte beeld Zijner zelfstandigheid.* De volken die zalig worden zullen in haar Licht wandelen. De koningen der aarde brengen hun heerlijkheid en eer in haar.

Hier wordt vervuld, wat de profeet Jesaja reeds mocht getuigen: "Want zie, de duisternis zal de aarde bedekken, en donkerheid de volken; doch over u zal de Heere opgaan, en Zijn heerlijkheid zal over u gezien worden. En de heidenen zullen tot uw licht gaan, en koningen tot de glans, die u is opgegaan".

O neen, niet slechts één volk, niet slechts dat oudtestamentische volk zal met Gods zegen be kroond zijn. Nee, want er staat: "De volken die zalig worden". Want de heidenen zullen tot Zijn licht gaan en zullen toegebracht worden als het loon op de arbeid van Christus. En nu zullen alle geslachten des aardrijks gezegend zijn, wanneer het woord des Heeren tot Abraham in vervulling zal zijn gegaan uit Hem, Die daartoe Zelf is ingegaan. Opdat Hij tot het geslacht der mensen komende, vlees en bloed heeft aangenomen uit de maagd Maria. Maar opdat Hij daaruit ook zou voortbrengen het uitverkoren geslacht uit alle volken, talen en natiën, dat toegebracht zal worden tot Zijn heerlijkheid. En van het noorden en het zuiden, van het oosten en het westen zullen ze tot deze Godsstad worden toegebracht. De volken zullen daarin zalig zijn, zullen daar ingaan in het nieuwe Jeruzalem; het zal dorpsgewijs bewoond worden. O, zie hier dan maar met een enkel woord dat nieuwe Jeruzalem. Maar ons woord is te arm om de heerlijkheid van die stad te tekenen. Die stad, waarvan we nu geloven en mogen weten, dat onze geliefde broeder Ds. Kok is ingegaan. Opdat hij daar ook de zaligheid zal mogen ontvangen.

Want zo is het woord: "Aldaar zal geen nacht zijn".

Daarin ligt nu de zaligheid van die stad verklaard. We weten immers hoe de nacht ons de duisternis te kennen geeft en hoe de duisternis in Gods Woord getekend wordt als het oordeel Gods. En wij zijn van nature onder het oordeel Gods in de duisternis, omdat we allen God verlaten hebben, de springader des Levens en de eeuwige Lichtbron. Wij zijn de vorst der duisternis toegevallen. Wij hebben de werken der duisternis lief en komen die te volbrengen. Maar aldaar zal geen nacht zijn. En in het woord "aldaar" ligt een tegenstelling. Aldaar geen nacht, maar hier is het nacht. Ook zo menigmaal in het leven van Gods volk, dat tot Zijn Licht gekomen is. En dan moeten we eerst weten wat de nacht is, voordat we weten wat het inhoudt: "En aldaar zal geen nacht zijn". Daartoe is het nodig dat we door de ontdekkende bediening van God de Heilige Geest ontdekt worden aan de duisternis waarin we van nature verkeren: een nacht van zonde en onkunde, een nacht van oordeel en dood. Het is noodzakelijk dat ons het licht van de Heilige Geest geschonken wordt, zoals het Gods volk gegeven mag zijn, opdat we de duisternis zullen mogen gaan inleven. O, die nacht der donkerheid, die nacht van zonde, dat is de eerste nacht, die doorleefd wordt als God de Heilige Geest het behaagt om het Licht in de duisternis te laten schijnen. Tot de ontdekking waartoe de Heilige Geest wordt uitgezonden; om te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel. O, dan gaat God die zondaar stellen in Zijn Goddelijk Licht, waardoor hij zichzelf leert kennen in de duisternis van de zonde, in het gescheiden zijn van God, in de wereld zijnde maar zonder God en geen hoop hebbend voor de toekomst. Gods volk krijgt hier in te leven, te zien dat ze er buiten staan, buiten het Licht, buiten God, Die Zelf het Licht is. Maar ze krijgen ook te zien waarom ze er buiten staan, wanneer het Gods Geest behaagt ze te arresteren op die levensweg.

Dan wordt de man die onberispelijk leefde en het licht had in al zijn godsdienstverrichtingen een Saulus in zichzelf. Dan wordt hij duisternis, dan valt hij ter aarde neder en dan wordt hij de allergrootste der zondaren. Dan smelt een wereldlievende Maria, die het licht alleen maar hier van de genietingen van het zondige leven verwacht, weg in tranen.

Dan roept een tollenaar in de tempel uit: "O God, wees mij zondaar genadig". En er komen vijanden des kruises uit te roepen: "Mannenbroeders ,wat moeten we doen opdat we zalig worden"?

Als God een mens arresteert en stilzet op zijn levensweg, dan wordt hij aanstonds zondaar voor God. Maar het is alleen in de nadere ontdekking door de bearbeiding van de Heilige Geest, dat hij in de oefening van het leven zondaar voor God wordt, verdorven van de hoofdschedel tot de voetzolen toe. Ja, in zijn wezen, in zijn bestaan zondaar voor God. En wat wordt er een nacht van duisternis en zonde doorleefd, waarin de ziel leert verstaan dat ze arm 'is, jammerlijk, blind en naakt. In die weg wordt het ontzagelijke woord doorleefd, dat de Heere Jezus getuigt over de ingang van die stad des Lichts: "En velen, zeg Ik u, zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen". De zondaar krijgt te onderschrijven, dat hij in der waarheid niet kan ingaan, met al zijn verwachting van het licht uit de kennis, waarmee hij nog dacht te kunnen ingaan. Hij wordt een die zoekt, als het waarlijk in zijn leven wordt dat de eeuwigheid in de tijd verschijnt terwijl hij de eeuwigheid zal moeten aandoen, zal moeten sterven, God zal moeten ontmoeten. Is het in uw leven al eens gebeurd? Neen, dan kan het geen uitstel meer lijden. Dan zal hij alles in 'het werk stellen om, indien het mogelijk is, die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. Waartoe hij de hemel zou willen bewegen met al zijn tranen, zijn smekingen en zijn zuchten. O, als het mogelijk was om God nog te bewegen. Maar alleen door die bearbeiding van de Heilige Geest wordt hij na kortere of langere tijd een gans verloren, hulpeloos en hopeloos zondaar. En hoe noodzakelijk is het die duisternis te leren kennen geliefden, waarvan we mogen weten dat ook onze geliefde broeder Kok daarvan heeft leren verstaan in zijn leven. Hij was er geen vreemdeling van. Maar hierin ligt de zaligheid niet, hierin ligt alleen de rampzaligheid. Want het licht staat tegenover de duisternis en de zaligheid van die Godsstad tegenover de rampzaligheid, die straks ten volle zal zijn in de buitenste duisternis, waar al degenen zijn die niet hebben gewild dat Hij Koning over hen zou zijn. Dan leert het arme volk van God inleven: "Wij zijn heren, wij zullen niet meer tot U komen".

Ze gaan hun vijandschap en hun bestaan tegenover God steeds meer inleven. Juist in die nacht der duisternis en ontdekking aan de zonden moeten ze 'hun rampzaligheid doorleven en God vrij verklaren als Hij ze voor eeuwig zou verstoten. En wat een wonder mag er nu aan zo'n zondaar geboodschapt worden: "Aldaar zal geen nacht zijn". En waarom? Omdat het Lam hun Kaars zal zijn. God heeft Hem uit de onmiddellijke bediening des Vaders gegeven het leven in Zichzelf te hebben. Ja, om naar des Vaders wil en welbehagen te schijnen in de duisternis. Een volk, dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien. Het wordt haar verkondigd en toegeroepen, dat het Lam haar Kaars 'is.

Eer dat God haar schuld, die zo oneindig groot is, ongestraft zou laten heeft Hij ze gestraft in Zijn eniggeboren Zoon. Die daarvoor de duisternis is ingegaan en heeft geworsteld in de zieleangst, waar Hij geperst en verdrukt is, totdat alles was volbracht. Hij heeft moeten uitroepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij MIJ verlaten"? Opdat Zijn volk niet voor eeuwig verlaten zou zijn. In die liefde des Vaders liggen ze gesnoerd met de snoeren der liefde uit de stilte der eeuwen. Want het was Vaders volk, het waren Vaders gunst- en lievelingen, die Christus gegeven zijn opdat Hij ze zou wederbrengen.

Hij is de duisternis ingegaan, opdat degenen, die in duisternis gezeten zijn, tot het eeuwig Licht gebracht zouden worden. *Aldaar zal geen nacht zijn.*

Wat mag het zijn voor de zielen, die de eerste lichtstralen door middel van het Evangelie verklaard mogen krijgen. Dan gaat de Heere God die ziel verkondigen en boodschappen dat Hij Zichzelf ontfermd over gans ellendige en verloren, hulpeloze en hopeloze zondaren. Hoewel die ziel niet weet of de Heere Zich over haar ontfermt, toch krijgt zij hier op te merken dat God de belofte doet aan onrechtvaardigen en niet

aan rechtvaardigen; niet aan vromen maar aan goddelozen, aan degenen die in nachtelijke duisternis zijn.

Bij de innerlijke verlichting van de Heilige Geest vindt de ziel hier een opening, een deur der hoop. Waardoor er een mogelijkheid van zalig worden voor haar ontsloten wordt en de ruimte mag worden aanschouwd, alleen in dat Lam, Dat het heeft aangebracht.

Waarin die ziel soms in verwondering mag wegzinken en op hoop tegen hoop daarin uitgedreven wordt tot de troon der genade.

Want al weet die ziel welke weg tot het Licht voor haar geopend mag zijn, waarvan de eerste lichtstralen tot haar mochten doordringen; zij weet zich evenwel niet gered in het licht en wordt geslingerd tussen hoop en vrees. Er is hoop, als er door de traliën van het Woord dat licht van die kaars mag stralen, dat haar zal verlichten tot in eeuwigheid.

En aan de andere zijde is er vrees. Want weet u, al heeft zij dan zoveel licht door dat Woord mogen aanschouwen; in zichzelf staat zij in de duisternis en mist God. Dan zou ze buiten Christus sterven en het voor eeuwig te kort zijn.

En zo, geslingerd tussen hoop en vrees, is het nu juist die arbeid van de Heilige Geest, Die dat Licht zal verheerlijken, n.l. Christus in de ziel. Dat Hij steeds meer de noodzakelijkheid van in Christus te zijn in de ziel doet kennen. En al mag die ziel in die weg een gezicht op die Borg krijgen, dan wil dat nog niet zeggen, dat die Borg haar geopenbaard is. Nee, dat is die bearbeiding des Geestes, waardoor die Persoon in Zijn arbeid zoveel dierbaarder, beminnelijker en noodzakelijker wordt.

Om van alle gronden afgestoten te worden, om alleen maar in het licht gebracht te mogen worden in Hem, Die het Licht is voor Zijn volk. Dan wordt die ziel alle steunsel en leunsel ontnomen, dat buiten Christus is.

Dan mag die ziel door Gods Geest zolang in de arbeid gehouden worden totdat zij zich gans en al verliest. O, dat daar het ogenblik der minne mag zijn, dat Hij Zichzelf door Zijn Geest in de ziel gaat openbaren en verklaren. Maar het Licht is opgegaan: tot troost verspreid in smarten. Voor een volk dat eeuwig zou wenen van droefheid over de zonden, maar ook van droefheid tot God. Een volk dat buiten God niet meer kan leven en sterven.

En toch, hoewel de Heere naar trap en mate de inleidingen geeft in dat lieve Borgwerk, toch zullen de nachtschaduwen in hun leven vele zijn en zullen telkens de nachtgordijnen over hun levensweg gespannen zijn zolang ze hier blijven. Want hier is het: "Wij kennen maar ten dele en wij profeteren maar ten dele, en wij zien door een spiegel als in een duistere rede". Maar als dan het volmaakte zal gekomen zijn, dan zullen we Hem aanschouwen van aangezicht tot aangezicht en aldaar geen nacht zijn.

Daar zal geen nacht van zonde meer zijn, daar is de zonde voor eeuwig uitgedaan. Daar zal geen nacht van onkunde zijn, volk. O, hoe meer Gods volk kennis van de hemel krijgt, hoe onkundiger en dwazer ze in zichzelf worden en hoe meer ze dorsten naar de onderwijzing van Hem, die Leraar der Gerechtigheid. En daar zullen ze nu de volle verzadiging ontvangen. Daar zullen ze geen ogenblik de liefelijkheden des Heeren aanschouwen, maar eeuwig! Ze zullen van de Heere geleerd zijn en de vrede der kinderen zal groot zijn. 't Zal zo groot zijn God te kennen tot in der eeuwigheid, van aangezicht tot aangezicht. Daar zal geen nacht van doodsschaduwen meer zijn, en geen nacht van strijd. Hier moet Gods volk door vele verdrukkingen ingaan in dat Koninkrijk der Hemelen. Hier is het een wandelen door vele duisterheden, maar dan naar het eeuwige Licht, Dat Boven is.

En, geachte weduwe en familie, dat mag toch wel de troost zijn te midden van de

droefheid waarin we rouwen. Dat hij toch is mogen ingaan in dat Licht en dat God de wens van zijn hart heeft vervuld.

Van dat Licht heeft hij mogen getuigen tot zondagmorgen op de preekstoel met de hartelijke keuze van zijn hart. Daarin heeft hij zich nu mogen verliezen: eeuwig en altoos bij Hem te zijn. Bij Hem, Die de woorden des eeuwigen Levens heeft. Zou daar dan geen troost voor u zijn als we hem zo mogen nastaren. Ach, dan mocht de Heere u schenken daarin getrokken te worden tot Hem, Die alleen machtig is u die troost te schenken in de weg van alle smart, Die de eeuwige zaligheid bereid en hem geschonken heeft.

Een troost beide in leven en in sterven, om niet meer aan uw man te behoren. Dat kan nu niet meer want de dood heeft scheiding gemaakt. En om ook niet uzelf toe te behoren, maar om een Ander toe te behoren, n.l. Hem, Die de schoonste aller mensenkinderen is, op Wiens lippen genade is uitgestort.

Om het eigendom te mogen zijn van Jezus Christus. O, dat de Heere u dan in deze weg zou willen schenken die alvervulling door Zijn genade. Hij kan het alleen maken, dat al de duisternis die u hier moet doorwandelen in droefheid en smart, u tot een enig en eeuwig licht mag zijn.

Dat mag voor ons allen nog gepredikt worden, mijn medereizigers naar de eeuwigheid. Dan is het noodzakelijk hier de nacht van zonde, van onkunde, van het buiten God zijn te leren kennen. Wil er tenminste ooit plaats zijn voor die rijkdom en vertroosting. Maar dan mag het volk heenreizen en zal er eeuwig verheuging in Zijn aangezicht vinden. Daarin zal toch vervuld worden: "Zij zullen huppelen van zielevreugd, waar zij hun wens verkrijgen".

Waar hier die innerlijke betrekking op God en het Lam gevallen is, zullen ze Hem daar eeuwig aanschouwen en er zal geen nacht van scheiding meer zijn. Ze zullen eeuwig met de Heere zijn. AMEN.

Zingen: Psalm 45 : 7

*Straks leidt men haar in statie uit haar woning,
In kleding rijk gestikt, tot haren koning;
Zo treedt zij voort met al den maagdenstoet,
Die haar verzelt, U vrolijk tegemoet.
Zij zullen blij, geleid met lofgezangen,
De vreugde voén, die afstraalt van haar wangen,
Tot zij, daar elk gewaagt van haren lof,
Ter bruiloft treén in 't koninklijke hof.*

Vervolgens sprak namens de classis Barneveld Ds. C. Wisse

Geachte Mevr. Kok en verdere familieleden en alle aanwezigen.

Het is mij verzocht om als de oudste predikant uit de classis Barneveld een enkel woord te spreken. En waar er nog meerdere sprekers zullen zijn, willen we het maar zeer kort maken.

Geachte weduwe, het is voor u een betekenisvolle dag. Er is door Ds. de Ridder al het een en ander gememoreerd en daar zullen wij vanzelf niet meer op in gaan.

Daar is iets gezegd over zijn ambtelijke loopbaan en die ambtelijke loopbaan is voor hem zeer kort geweest. We hebben hem een poosje mee mogen maken in de classis

Dordrecht en hebben ruim twee jaar met hem mogen arbeiden in de classis Barneveld. Maar wat is nu het grote voorrecht toen Ds. de Ridder daar straks aan het spreken was, hebben we nog wat gedacht. Want onze geliefde broeder heeft gesproken, *want aldaar zal geen nacht zijn*. Toen dachten we onder dat spreken dat er ook in de openbaringen gewag gemaakt wordt van dat woord, Zalig zijn de doden die in de Heere sterven, van nu aan, ja zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hunne arbeid en hunne werken volgen met hen. Die grote arbeid, dat sterven in de Heere, dat is nu hetgeen wat geleerd wordt. Ja, waar wordt dat geleerd, waar mocht nu wijlen Ds. Kok dat beginnen te leren, dat sterven in de Heere? Niet wanneer hij daar plotseling in een coma weggebracht is geworden naar het ziekenhuis en wanneer hij daar in de vroege maandagmorgen kwart voor zes het tijdelijke met het eeuwige mocht verwisselen. Maar dat wordt geleerd in de wedergeboorte, want daar begint de mens in de Heere te sterven, dan komt een afsterven van de oude mens en een opstanding van de nieuwe mens. Maar dat wordt voortgezet, dat is niet iets wat zo maar afgestudeerd en uitgeleerd is. Dat sterven wordt voortgezet in de oefeningen des geloofs, waar de ziel meer en meer daar in gaat sterven. Sterven aan al hetgeen wat buiten God en Christus is. Dat vindt uiteindelijk zijn beslag wanneer dat scheiden mag komen van ziel en lichaam. Dat grote voorrecht heeft onze geliefde medebroeder nu mogen ervaren. Hij is afgelost van zijn post.

Hij is ingegaan in de vreugde, wat zal het voor hem een wonder geweest zijn weduwe. We zijn van de week even bij u geweest en toen hebben we het al gezegd, wat zal dat een ontwaken voor uw man zijn geweest wanneer hij daar zo van uit die strijdende kerk in de triomferende kerk ingaan mocht.

En als hij ons horen kon op dit ogenblik, wat zou hij dan zeggen? Nu moet u maar veel over mij praten? Daar zou die man heel geen behoefte aan hebben. Daar hebben wij in de regel zo'n grote behoefte aan, dat er over ons gesproken wordt. Maar als de kerk iets mag leren kennen van dit soeverein welbehagen, dan worden ze afhankelijk en al bukkender vanwege dat welbehagen. Dat is niet opgeweld uit de mens, dat is niet opgeweld uit de deugden, maar uit dat soevereine Gods, waar nooit iemand iets aan gedaan heeft. Ds. Kok, weet u welk persoon dat was, dat was er een die lag in Adams diepe bondsbreuk, daar lag hij verdoemelijk voor God. En hij zou net zo min als zij, ooit naar God hebben gevraagd.

Maar de tijd is gekomen, toen is de pijl van de eeuwige liefde in zijn hart geschoten. Toen heeft hij leren kennen wat de onderwijzer getuigd. Daar is het begonnen, een sterven, een afsterven. Een hartelijke droefheid, en in die droefheid waar ging het dan over? In die droefheid ging het niet over, om nu in de hemel te geraken, om de hel te ontvluchten. Maar in die droefheid ging het om die gemeenschap. Want als God komt dan ziet een mens zich niet meer in de gemeenschap, maar hij ziet zich buiten de gemeenschap.

En het is daar even aangehaald, waarom hij nu buiten de gemeenschap ligt. En naar mate dat zulk een ziel meerdere kennis mag krijgen van God en Goddelijke zaken, naar die mate wordt de smart zo groot, dat hij met de onderwijzer leert uitroepen: *Is er nog een weg, is er nog een middel waardoor ik die welverdiende straf kon ontgaan?* En hebt u er wel eens erg in gehad, dat de onderwijzer niet direct met dat middel komt. Maar met eerbied gesproken, hij doet er nog een schepje boven op. Want wat getuigt hij dan, tenzij aan de gerechtigheid Gods genoeg gedaan wordt. Dus daar moet wat gaan gebeuren eer die Persoon Zich gaat openbaren. Dan moet hij vallen voor het recht, alles afgesneden, want de Borg wordt pas geopenbaard van achter het recht. En wanneer Hij dan geopenbaard wordt wat hebben we dan?

Een Evangelische verademing, een inblik, hoewel het naar de hel toe moest. Maar dat

het nu naar de hemel kan, niet dat ze er al zijn, maar wel dat het kan. En hoe gebeurt dat nu?

Dat gebeurt nu door het aannemen. Gedurig sterven net zo lang sterven, *totdat alle hoop mij gans ontviel, en niemand zorgde voor mijn ziel*. Dat ik het geleerd heb dat God niet aan mijn kant komt te staan. Maar dat God mij verwaardigd heeft dat ik aan zijn kant kwam te staan en dat ik het eindelijk met God eens werd. En wanneer Hij mij voor eeuwig weg deed, Hij geen onrecht deed.

Daar gaat Hij ze openbaren uit die enige weg, die enige Naam, onder de hemel. En daar heeft uw man een weinig kennis aan mogen krijgen. De Heere is vrij in de leiding en in de bedeling. Want dan zal al Gods volk wel moeten gaan getuigen, zelfs die de meeste oefeningen des geloofs hebben, dat het dan toch maar is dat ze profeteren ten dele. En ze kennen ten dele, maar dat het nu voor hen volmaaktheid wordt.

Nu mag hij eeuwiglijk bukken en buigen. En weet u nu wat het grootste werk in de hemel is: dienen. En weet u wat de kerk hier veel probeert? Om te verdienen. Want we hebben het er allemaal op gezet, wanneer God komt, om wat te doen om God aan onze kant te krijgen.

Maar nu behoeft hij het niet meer te doen. Ook in de ambtelijke bediening niet, want Wat dienen we dan menigmaal onszelf in een weg van verdienstelijkheid. We zijn zo gauw niet gestorven. Neen, we hebben Zondag nog in eigen gemeente gezegd, weet u waar de heerlijkheid mag beginnen?

De heerlijkheid begint als ik opgeruimd ben.

Weet u waar de heerlijkheid voor Ds. Kok begonnen is?

Toen Ds. Kok er niet meer was, toen hij zijn ogen op mocht slaan en gezien heeft dat Lam, dat het gekocht heeft van voor de grondlegging der wereld. In de toezegging en ook gekocht heeft in de opbrengst van zijn toezegging, waar Hij de aller-diepste diepte in moest dalen. Waar hij de scheiding van de gunst heeft ingeleefd, om nu een volk dat uit de gunst was, nu in de gunst en in de gemeenschap te gaan brengen.

Welaan, we mogen wel zeggen, wat een blijdschappen als we dan hier eens kijken, wat een opkomst.

Maar een ding moeten we niet vergeten, er zijn nu ontzettend veel mensen bij elkaar, maar dat zijn allemaal geen mensen met wezenlijke belangstelling. Want de belangstelling zijn we in de diepte van de val kwijtgeraakt. Weet u wat nu hier het meeste zitten, nieuwsgierige mensen. Maar wat zou het nu groot zijn dat dit smartelijk verscheiden wezenlijke belangstelling mocht werken, omtrent ons eeuwig heil, want we hebben er van nature het minste belang niet bij. De kerk wordt niet zalig omdat ze zalig worden wil. Maar de kerk wordt zalig omdat God wil, dat ze zalig zullen worden.

Maar niet alleen mogen we onze deelneming betuigen met de weduwe en verdere familie, maar we mogen ook onze deelneming betuigen met de broeders kerkenraad en met de gemeente van Kootwijkerbroek.

Broeders, het is maar een korte tijd geweest dat u Ds. Kok in uw midden gehad heeft. En gemeente ook voor u maar een zeer korte tijd, doch in die korte tijd dat hij in uw midden geweest is, heeft hij met de gaven die God hem gegeven had, het Woord gebracht in alle eenvoudigheid. En in dat Woord heeft hij voorgesteld, dood en leven, zegen en vloek. Nee, laten we het maar anders zeggen, vloek en zegen, hoe dat er een eeuwige rampzaligheid zou volgen op een leven wat zich komt te verharderen tegen de roepstemmen in. Maar dat er nu een eeuwige gelukzaligheid is voor een volk dat het leven in eigen hand niet meer houden kan. We hopen dat de eeuwigheid de gewenste vrucht zal mogen opleveren en dat er ook noodgeschrei mocht opgaan in de gemeente van Kootwijkerbroek.

We gaan nu besluiten want ik heb gehoord dat er nog andere sprekers zijn. En dan denk ik inzonderheid dat de troost mocht zijn voor de diep bedroefde weduwe. Weet u wat wijlen Ds. Fraanje eens zei: Wij zeggen nu is er veel weg genomen, inderdaad er is veel weggenomen. Het is weer ingedund; maar hij zei, *het Meerdere blijft nu over*. Het meerdere was niet Ds. Kok maar het meerdere is nu de hemel.

Weduwe, Hij mocht u willen onderschragen in de smartvolle wegen. Hij mocht uw hoop willen verlevendigen, dat de scheiding geen eeuwige maar een tijdelijke scheiding is. En dat straks de dag ook voor u aan mag breken, dat het ook voor u de volle waarheid zal worden waar broeder de Ridder over gesproken heeft *en aldaar zal geen nacht meer zijn*. Dat is mijn hartelijke wens en bede.

Dat zij zo.

Namens de Part. Synode Ds. M. G. Mouw

Een enkel woord namens de Part. Synode van het oosten, maar ik mag ook wel zeggen als vriend van de overledene.

Zeer geachte Mevrouw Kok, familie en allen die hier aanwezig zijn.

Ik geloof niet dat het in onze agenda stond dat wij op deze dag en op dit uur bij elkaar zouden samen komen in dit kerkgebouw, om onze geliefde broeder te begraven. Zijn sterven is nochtans een prediking geweest. Wat ons bepaald bij de hoogte van de weg des Heeren. Ons predikt de gedachten van de levende God, die zo gans anders zijn dan de onze. Hebben wij daar bij stilgestaan. Heeft het ons getroffen dat wij hier op aarde in de korthed van dit leven op weg zijn naar de alles beslissende eeuwigheid.

Mijn geliefden, wij spreken zo veel en zo vaak over het sterven van een ander. Is uw spraak en uw gedachte wel eens bij het sterven van uzelf? Wij kunnen hier op aarde veel ontlopen, maar nooit en nimmer de dag van onze dood. Wij horen zo menigmaal, dat men zegt, *sterven dat is God ontmoeten*.

Dat is een waarheid, maar dat is het voor ons allen jong en oud. Dat heeft onze broeder gepredikt. Is deze waarheid ook voor ons aan deze zijde van het graf al waarheid geworden. Ik weet dat in het leven van de kerke Gods geleerd wordt op de school van de Heilige Geest, dat daar een tijd is dat men moet sterven. Dat er een tijd aanbreekt dat men zegt, ik zal sterven. Maar dat er ook ogenblikken zijn, dat ze mogen uitroepen, en ik mag sterven. Hoe is het nu in deze ogenblikken. Ik heb al enkele malen het woord onverwachts en ongedacht gehoord. Hij, die in de hemel woont en troont is altijd weer die onberekenbare. Vandaar, geliefden de streep door onze rekeningen. Maar het mag dan ook voor de kerke Gods, want ik hoor er een uit die kerk spreken, van het onberekenbare werk des Heeren.

Hoort u, als een ontijdige geborene, dan hoor ik er een, die buiten alle berekeningen lag. Nee, dat Gods volk hier op aarde daar kennis van heeft. En buiten deze kennis, waar we ook en wel inzonderheid dat jaar, dat we onder het dak mochten zijn van onze geliefde broeder met zijn vrouw. Meermalen hebben mogen spreken, over dat ontijdige, dat onverwachte en dat ongedachte. Wanneer God zijn genade verheerlijkt en weet u, als het nu Gode behaagt om in die weg te leiden en op te leiden, dan zal dat wonder nooit achterwege blijven en eindigen in de diepte.

*Mijn God U zal ik eeuwig loven,
Omdat Gij het hebt gedaan.*

En ziet in deze diepte van de verwondering en de bewondering komt God aan zijn eer en de zielen aan de zaligheid en wordt het werk des Lams uitgestald. Dan mag de bruid zeggen: *Dit is mijn liefste*.

O mevrouw Kok, het zal en is ook in het leven van uw man meerdere malen geweest,

dat ook zijn bede was dat die dag aanbreekt en de schaduwen vlieden. Wel, nu is die dag aangebroken en zijn de schaduwen voor eeuwig gevlogen. Nooit geen scheiding meer door de bergen van bestrijding.

We dachten toen we straks hier naar toe kwamen rijden, in dat plotselinge sterven heeft die laatste vijand geen kwaad meer kunnen doen. Het is reeds gezegd, dat is voor hem geweest, een eeuwige meevaller.

Welnu geliefden, kerkenraad en gemeente van Kootwijkerbroek, jong en oud, dat het Woord, dat hij in uw midden, maar ook in Poortvliet en Leerdam en in onze gemeenten heeft mogen uitdragen, vruchten zal dragen. Het is het Woord des Heeren, waarvan de Grote bedienaar betuigt, het zal niet ledig wederkeren maar het zal doen wat Hem behaagt.

Mevrouw Kok, familie wat zal ik er meer van zeggen, ik weet dat uw gedachten op dit ogenblik zich vermenigvuldigen. We wilden u uit de liefde van ons hart met de uwen gaarne toewensen het van de Psalmddichter:

*Want God was aan mijn zij
Hij ondersteunde mij
In het leed dat mij genaakte.*

Dat zij zo.

Ds. G. Schipaanboord

Geachte mevr. Kok, familie, broeders kerkenraad, gemeente van Kootwijkerbroek.

Wanneer wij hier een ogenblik mogen spreken, dan is dat uit de aard der liefde. Waar wij in 1957 uw geliefde man in Rotterdam op de theologische school voor het eerst hebben leren kennen.

Er is een volk op de wereld, mevrouw Kok, die hebben elkander te voren niet gezien, niet gesproken en toch kennen zij elkaar. En wanneer we dan een ogenblik terug denken aan die tijd van onze studie, die vier jaren, dan wil ik u naast God hartelijk dank zeggen voor de oprechte vriendschap en broederlijke liefde, die wij als student persoonlijk, maar ook de andere studenten, van hem hebben mogen ontvangen. Er was iets wat uw man sierde en dat was oprechtheid. Veel hebben we met elkander mogen spreken in die tijd aan de Strevelsweg, waar u woonde.

En dat is nu alles verleden tijd, dat komt niet meer terug. In 1961 werden we in de volle bediening van Woord en Sacrament bevestigd.

Ds. Huisman in Vlaardingen, uw man in Leerdam en mijn persoon in Apeldoorn. Toch hielden we contact met elkaar, wanneer we jarig waren of bij de nieuwjaarswisseling, dat we elkaar eens spraken en opbelden. En dan was er altijd dat hartelijk meeleven en de oprechtheid des harten van uw geliefde man. Voor mij zelf heb ik aangename herinneringen aan die tijd.

Toen we aan de school verbonden waren, ook voor u zelf, waar u altijd klaar stond ons te ontvangen in uw huis en om ons met verversingen te voorzien.

Mevrouw Kok, wij zeggen u daarvoor hartelijk dank. Johannes heeft eens uitgedrukt. Hieraan zult ge ze kennen: Dat ze de broeders liefhebben.

Mevrouw Kok, op het woord, in deze dagen van rouw en smart, werd mijn aandacht zo getrokken, bij dat ontroerende; Broeder Kok is niet meer.

Wat Mattheüs zegt in hoofdstuk 14 het 12 de vers: *En zijn discipelen kwamen en namen het lichaam weg en begroeven hetzelve en gingen en boodschapten het Jezus.*

Voor Johannes de Doper waren het gehele andere omstandigheden. Maar de kern van dit Evangelie, daar deelt ook u in en wij, die hem na mogen staren. Ook wij worden geroepen om het stoffelijk omhulsel net als de discipelen van Johannes ook aan de schoot der aarde toe te vertrouwen.

Maar mevrouw Kok en familie, broeders en kerkenraad en gemeente van Kootwijkerbroek, jeugd, catechisanten is er nu ook die andere gang, dat we lezen: *Zegingen en boodschappen het Jezus*. Aan de troon der genade van het gemis van uw geliefde man en familielid. Voor u als gemeente om dan met uw verdriet, met uw gemis, een ieder op de plaats door de Heere gesteld, tot Hem te vluchten.

Wist de Heere Jezus dat niet! Jawel, Jezus is alwetend, maar wat is het dan een aangename gang voor de kerke Gods, wat de dichter zegt in Psalm 145:

Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht.

Dat ongeveinsd in het midden der ellenden.

Zich naar Gods troon met zijn gebeën blijft wenden.

God sterke u, mevrouw Kok u zal het straks ook in moeten gaan leven. Dat ge dan net als de discipelen van Johannes de Doper veel met uw stil verdriet, met uw kruis wat de Heere u opgelegd heeft, tot Hem zou vluchten. Tot Hem in al uw nood en smart, te ervaren dat Hij over balsem beschikt en Hij die gezegende heelmeeester is om die wonden te helen. Dat schenke de Heere om zijns zelfs wil.

Geliefde broeders in de bediening des Woords.

We stonden bij het graf van Ds. L. Rijkxen en toen dachten we zo, wie van ons zal het eerst ons ontvallen. Geliefde broeders, u of ik.

Volk van God, ouderlingen en diakenen, het ambt maakt ons niet zalig, maar de Gerechtigheid van de Heere Jezus Christus redt van de dood.

Gemeente van Kootwijkerbroek het is 17 jaar geleden dat wij in Leiden onze onvergetelijke Ds. de Wit op zo'n zelfde tragische wijze moesten missen. We weten er iets van wat het voor u betekent gemeente, kerkenraad.

Zondags 's middags nog gesproken uit Zondag 15. En Donderdag uit de strijd. De Heere die geve u als opzieners der gemeente de gang met de discipelen van Johannes en gingen en boodschappen het Jezus.

Dat zij zo.

Namens de burgerlijke overheid de **Heer K. van Diepingen** burgemeester van Barneveld.

Mevrouw Kok, familie, gemeente in de Heere Jezus Christus,

Mevrouw Kok, ik mag vanaf deze plaats namens de burgerlijke overheid onze welgemeende deelneming betuigen. Wat moet er vandaag veel in uw hart omgaan.

Ik kan me nog goed herinneren, ik had het voorrecht daar tegenwoordig te zijn, ik meen dat het in april was van 1969, in dit zelfde kerkgebouw, dat we allemaal verheugde blijde gezichten hebben gezien bij de intrede en bevestiging van Ds. Kok als uw herder en leraar. Wat was de gemeente Kootwijkerbroek blij. Er was ook alle reden voor. Want de gemeente had zich ingespannen om een eigen predikant te verkrijgen. En nu hebt u, gemeente en dat vergeten wij zo dikwijls, het voorrecht gehad om Ds. Kok tot nu toe in uw midden te hebben.

En natuurlijk zijn we bedroefd, maar ik geloof dat juist vandaag naast die droefheid, grote dankbaarheid ons hart moest vervullen. En laten we dan vooral niet vergeten het Woord dat Ds. Kok u heeft gebracht. Als u dat dan allemaal weet te onthouden, gemeente, maar niet alleen te onthouden, maar ook te verstaan, dan is het werk van Ds. Kok in uw gemeente zeker niet voor niets geweest.

Ds. de Ridder is ons voorgegaan in een rouwdienst en heeft met ons gelezen Openbaring 21. Daar staat boven *de nieuwe hemel, de nieuwe aarde, het nieuwe Jeruzalem*. Het gevaar is groot gemeente en ik doe er zelf aan mee, dat we in een

dienst als deze, teveel praten. Maar laten we luisteren naar het Woord van God. Mag ik dan in overweging geven om dat Openbaringen 21 thuis nog eens rustig na te lezen.

Mevrouw Kok en familie nogmaals onze oprechte deelneming en gemeente van Kootwijkerbroek, vergeet uw herder en leraar niet. Niet als persoon, maar vooral om wat hij heeft gebracht in die korte tijd dat hij in uw midden was.

Dank u wel.

Namens Kerkenraad en Gemeente van Kootwijkerbroek ouderling G. Zoonen

Mijn medereizigers naar de alles beslissende eeuwigheid.

Er is mij gevraagd om namens de kerkenraad enkele woorden te zeggen. Onze leraar is door de onverbiddelijke dood van ons weggenomen. We hebben het bij de weduwe in huis gezegd, dat u het in de eerste plaats, het diepst in uw hart zult gaan gevoelen. Och, het is ons allen gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel.

De enige troost in leven en sterven is, dat we die getrouwe Zaligmaker Jezus Christus eigen zijn. De Heere komt door middel van zijn knechten nog grote bemoeienissen met ons te maken. Och, dat we het allemaal mogen opmerken. Al deze mensen zijn op weg en reis naar de eeuwigheid. Zonder wedergeboorte kan niemand het koninkrijk Gods ingaan. Wat zal het erg zijn te menen om in te gaan en niet te kunnen. Dat het voor ons allen nog een spoorslag mocht zijn om Hem te zoeken en dat de arbeid van Ds. Kok nog eeuwigheidsvruchten mag afwerpen.

De Ds. heeft de zegen en de vloek door welke weg het alleen maar mogelijk is, ons steeds voorgehouden. Hij is nu verlost van zichzelf. Hij was, zoals een ieder van ons in Adam verdoemelijk voor God. Alleen, dat volk dat door de Heere bewerkt wordt en die Hij komt te overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel, daarvoor zal het eeuwig meevallen. De Heere heeft om de eer zijns Naams een volk uitverkoren van voor de grondlegging der wereld en die zullen in de tijd worden getrokken. Daarvoor wil Hij de arbeid van zijn knechten gebruiken. O, die plant is niets en die nat maakt is niets maar het is de Heere die de wasdom geeft.

De arbeid van de leraar onder onze jeugd is nu ook afgelopen. De catechisatie en het andere, maar mocht de Heere jullie, kinderen, verder willen onderwijzen. En dat Hij genadig op jullie neer wilde zien, en dat omdat ene offer.

De Heere die alles kan geven wat er nodig is gedenke aan de weduwe. Nog nooit heeft de Heere boven vermogen bezocht, want Hij zal zelf de uitkomst geven.

We hebben het allen even diep verzondigd, maar de Heere heeft redenen en oorzaken uit Zichzelf genomen.

Het is een gelukkig volk dat daar hoop op mag hebben. *Welgelukzalig is het volk dat het geklank kent.* Dan gaat de Heere een mens arresteren en een halt toeroepen, tot hiertoe en niet verder. De Heere is nog zo goed, Hij komt met zijn oordelen, maar ook nog met zijn Goedertierenheden. Ze zijn nog roemende tegenover een welverdiend oordeel. Dan mogen wij allen nog zijn in het heden der genade, nog in de welaangename tijd en nog in de dag der zaligheid. Wie van ons zal de eerste zijn. De Heere mocht ons verder willen gedenken, dat is mijn wens en bede.

Hierna werd de baar door de Kerkenraad grafwaarts gedragen gevolgd door de familie, gemeente en belangstellenden.

Op de begraafplaats was een geluidsinstallatie aangebracht, zodat allen het gesprokene konden horen.

Nadat de kist met het stoffelijk overschot in de groeve was neergelaten las Ds. de Ridder 1 Cor. 15 : 19 - 25.

Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus zijn hopen, zo zijn wij de ellendigste van alle mensen. Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden, en is de eersteling geworden dergenen, die ontslapen zijn.

Want dewijl de dood door een mens is, zo is ook de opstanding der doden door een mens.

Want gelijk zij allen in Adam sterven, alzo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden.

Maar een iegelijk in zijn orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, in zijne toekomst.

Daarna zal het einde zijn, wanneer Hij het koninkrijk aan God en de Vader zal overgegeven hebben: wanneer Hij zal teniet gedaan hebben alle heerschappij, en alle macht en kracht.

Want Hij moet als koning heersen, totdat Hij al de vijanden onder zijne voeten zal gelegd hebben.

Hij sprak als volgt:

Geachte weduwe mevrouw Kok, familie, kerkenraad en gemeente van Kootwijkerbroek, broeders in de ambtelijke bediening en zovelen die hier met ons vertegenwoordigd zijn. We zijn hier aan de plaats van de weg van alle vlees. *Stof zijt ge en tot stof zult gij wederkeren.*

Deert het u dan niet, medereizigers naar de eeuwigheid, dat de mens eenmaal het pronkjuweel der schepping Gods was, dragende het beeld der onzienlijke, waarin hij geschapen was. Dat beeld Gods, bestond in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. O, nu wordt het stoffelijke toevertrouwd aan de schoot der aarde, aan de groeve der vertering. Waaruit de sprake tot ons komt dat God zijn Woord bevestigt heeft: *ten dage als gij daar van eet zult gij de dood sterven.*

Door de zonde is de dood in de wereld gekomen en ze is door gegaan tot alle mensen. Eenmaal is de mens geschapen naar het beeld Gods, maar ook uitwendig. De Heere heeft de mens uit het stof geschapen. De ziel der mensen kwam van God, door de adem des Almachtige, waar hij tot een levende ziel werd. Maar nu alzo verdorven is door de zonde en onder de macht des doods overgegeven, overgegeven aan het verderf. De onbekeerde mens is onder deze macht gebleven en heeft niet gelet op de stem en het Woord van Christus. Zulk een is geestelijk dood, maar zal de eeuwige dood moeten sterven als zijn leven hier een einde vindt. Aan de tijdelijke dood is ook Gods volk onderworpen.

Nu worden we geroepen om onze geliefde broeder Ds. Kok aan de schoot der aarde te moeten toevertrouwen. Ook hij zal wederkeren tot stof, wat een aangrijpende gedachte. Letten we nu op het woord van de apostel Paulus wat we u gelezen hebben. Indien we dan alleen in dit leven op Christus waren hopen, waren we de ellendigste mensen van alle mensen. Die hoop op het zalige en eeuwige leven is voor Gods volk meer dan het tijdelijke leven.

Als het anders was, dan waren we nog de ellendigste van alle mensen zegt de apostel. De apostel bedoelt verder te zeggen dat we allemaal onder de ellende begrepen zijn, allemaal buiten God en uitlanders. Daarom ook aan de dood onderworpen. Wat de mens ook hier naar het leven moge grijpen, dan mag ik het u wel toeroepen, mijn medereizigers naar de eeuwigheid. Gij die misschien nog grijpt naar dit leven, terwijl dit toch het leven niet is. Het is verspeelt door de zonde. Dit leven is nog de

genadetijd, de tijd van voor- en toebereiding voor het eeuwige leven. Opdat gij het eeuwige leven zou vinden, dat alleen maar in Christus Jezus is.

Gods volk mag door genade het leven vinden in Christus. Dat is het leven, dat hier in de tijd de ziel geschonken mag worden door middel van de wedergeboorte. O, dat gaat over dood, hel en graf. Tot zulk een heerlijkheid, dat ze niet alleen een hoop hebben voor dit leven, maar ook voor het toekomstige leven. De Heere zal hun ziel bij het sterven van stonde aan in heerlijkheid opnemen, maar hun lichaam wordt overgegeven aan het graf. Het is tot onze oneer dat het lichaam moet overgaan tot stof.

Maar nu het loon, dat daar nu toch mag klinken de stem van Hem: *Ik leef en ben dood geweest en Ik leef tot in alle eeuwigheid. hij die leeft, heeft de sleutels van hel en dood.* Die zijn volk niet alleen naar de ziel, maar ook naar het lichaam vrijmaakt. Dat Hij zo duur gekocht heeft, al wordt het dan aan de groeve der vertering overgegeven.

Toch zal het eens weer ontwaken in eeuwige heerlijkheid. In zulk een heerlijkheid dat het gelijkvormig zal zijn aan het lichaam van Christus.

We hebben daar iets van mogen spreken. O, dat we hem met heilig heimwee mogen nastaren, daar zijn ziel reeds mocht ingaan in die heerlijkheid. Mocht ingaan in die nieuwe stad, in dat hemelse Jeruzalem. Zijn lichaam rust nu wel in het graf, maar straks zal de Heere het in eeuwige heerlijkheid opwekken.

Dit graf zal geopend worden op de stem des Archangels, wanneer Christus zal komen op de wolken des hemels. Voor Gods volk zal het dan een opwaken mogen zijn uit het graf, om dan de Heere tegemoet te gaan. Dan zullen we naar ziel en lichaam eeuwig bij de Heere mogen zijn.

Geachte mevrouw Kok, het is inzonderheid voor u een smartelijke weg, maar ook voor de verdere familieleden. Immers die u in dit leven lief en dierbaar was is van uw zijde weggenomen. U moest hem aan het graf toevertrouwen. De Heere zegt, *doet uw doden van voor mijn aangezicht weg*, want daar kunnen we niet meer mee blijven leven. Moge deze zoete gedachte u tot troost zijn, dat hij eenmaal weer uit dit graf zal opstaan. Opstaan, heerlijker dan hij er in moest gaan, want dan zal zijn lichaam gereinigd zijn en gelijkvormig wezen aan het heerlijk lichaam van Christus. Nu reeds mag hij naar de ziel daar in delen en mag hij blinken als de zon in dat koninkrijk des Vaders. De Heere moge u, weduwe, daar ook iets van geven, om heilig verlangend te mogen zijn.

Hier uitwonende uit dit lichaam, inwonende te mogen zijn bij de Heere. Om alzo de dagen die nog over zijn, zijn troost en zijn steun te mogen ervaren. De Heere moge u heilbegerig maken, opdat Hij u een stervend leven zou geven en Hij zo doende het een en het al in uw leven zou worden.

Gemeente van Kootwijkerbroek en ik denk ook in het bijzonder aan de jeugd van de gemeente. Gij zult de stem van uw dominee niet meer horen. Zo menigmaal u toegeroepen om uw knie te buigen voor Hem. Zijn stem zult ge niet meer horen, maar dat het nog mogen naklinken. Dat het onderwijs, door dit sterven, nog mocht worden onderstreept. Niet alleen onderstreept door zijn dood, maar bovenal bekrachtigd door de Heilige Geest. Gemeente, gedenk dan uw voorganger.

Ds. Kok is u voorgegaan in leer, leven en wandel, naar het geloof der heiligen. Naar de wens van zijn hart heeft hij mogen getuigen van die Enige Naam onder de hemel gegeven. Och, dat u op zijn wandeling acht zou geven. Dat het woord dat hij in uw midden gebracht heeft, nog vrucht zou mogen voortbrengen als zaad in een weltoebereide aarde. Ook wij gaan sterven, moge dat ook de roepstem van uit het sterven van uw leraar zijn. En dat het geleerd mag worden om te sterven, voor dat het

sterven wordt.

Kerkenraad, u bent uw herder en leraar kwijt. Geve de Heere een buigen onder zijn hand.

De Heere gaf u voor het eerst een predikant uit zijn hand. Twee jaar heeft hij in uw midden mogen arbeiden en nu is hij niet meer. Maar de Heere is machtig om de ene weg te nemen en om een andere leraar weer terug te geven. De Heere mocht u willen schenken om niet te klagen, maar te dragen en de Heere om een andere leraar te vragen tot welzijn van Sion. Zo mocht de Heere alles nog vervullen om zijns zelfs wil en om zijn grote Naams wil. Dat daarin uw sterkte zou gevonden worden. Dat u eens in het Licht der eeuwigheid zou mogen getuigen.

God heeft alles welgedaan.

Dat zij zo.

Tenslotte sprak de oudste broer van de overledene Dhr. C. Kok

Geachte aanwezigen

Het is op verzoek van onze schoonzuster en familie dat ik hier sta en een dankwoord tot u richt voor uw belangstelling en trouw die u deze dag hebt willen betonen.

Het was voor ons groot zoveel belangstelling te mogen opmerken. Het heeft ons goed gedaan, maar wij zouden willen zeggen, wilt u ons niet vergeten. En wil u de weduwe niet vergeten en vooral niet in uw gebeden. Want dat heeft ze hard nodig, de slag is erg aangekomen. Nu zou ik u allen willen bedanken.

In de eerste plaats Ds. de Ridder voor de leiding die hij heeft willen geven deze dag. Een troostvolle leiding, we zijn er u dankbaar voor. In de tweede plaats de predikanten en verdere sprekers die het woord gevoerd hebben. Ook namens de familie onze hartelijke dank.

En dan de kerkenraad, gemeente en de begrafenisonderneming, onze welgemeende dank.

Ik zie hier ook zo veel kinderen van de school, ook onze hartelijke dank voor de betoonde belangstelling.

Er is hier ook een groot deel van onze familie. Alle broeders en zusters zijn hier tegenwoordig. Het heeft ons goed gedaan. U zult zeggen, nu, dat is vanzelf, maar we hebben allen nog kunnen komen. We hebben bij het graf van onze vader en van onze moeder en van onze zuster gestaan. En nu staan we bij het graf van onze geliefde broeder. Wie had het kunnen denken. We waren verslagen toen we de tijding ontvingen. Maar we geloven dat onze vader, onze moeder, onze zuster en ook onze broeder, een goede ruil hebben gedaan. En die goede ruil wens ik u allen toe. Wacht niet, tot het ogenblik van sterven komt, maar laten we de hemel aanlopen als een waterstroom. We moeten zondaar worden voor God en God maakt zondaren. Want als straks ons stervensuur komt, dat ook van ons gezegd kan worden, hij of zij is heengegaan in vrede.

Er staan hier zoveel kinderen, ook voor jullie kinderen is het zo nodig, zoekt toch de Heere terwijl Hij te vinden is en roept Hem aan terwijl Hij nabij is. Doe geweld op het koninkrijk der hemelen. Hij staat met uitgebreide armen en roept jullie allen toe: *bekeert u, bekeert u, waarom zoudt gij sterven*. Dat geldt voor jong en oud.

Ik meen dat ik hiermede mijn boodschap heb gedaan.

Tenslotte zou ik nog willen vragen vergeet de weduwe niet in uw gebed.

Ik herinnerde mij terwijl ik in de auto zat, dat toen we vader begraven hebben, op het kerkhof gezongen is het tweede vers van Psalm 68. We zijn nu met zoveel mensen, daarom verzoek ik u dit thans ook te doen;

*Maar 't vrome volk, in u verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen;
Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van zijn aanzicht straalt,
Ten hoogste toppunt stijgen.
Heft Gode blijde Psalmen aan;
verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren;
Bereidt de weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn Naam is Heer der Heeren.*

Na afloop van de indrukwekkende plechtigheid maakten velen van de gelegenheid gebruik de familie in de kerk te condoleren.

**Predicatie van Ds. C. de Ridder uitgesproken op de zondag
na de begrafenis van Ds. A. Kok**

"Een drieërlei opwekking tot lijdzaamheid in het lijden en in de weg van smart"

Psalm 103 : 8

Lezen: Psalm 39

Psalm 62:1 - 4 - 5

Psalm 42 : 3

Psalm 89 : 7

Geliefden het tekstwoord voor deze ure waarbij wij U met de hulp des Heeren een ogenblik wensen stil te houden kunt U opgetekend vinden in de algemene zendbrief van de apostel Paulus aan de Romeinen en daarvan het achtste hoofdstuk, vers drieëntwintig, waar het Woord des Heeren en onze tekst luidt:

"En niet alleen dit, maar ook wij zelve, die de eerstelingen des Geestes hebben, wij ook zelve, zeg ik, zuchten in onszelve, verwachende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams".

Geliefden in de Psalm die U is voorgelezen, hebt U kunnen beluisteren hoe de dichter David in grote druk, in grote strijd, in grote smart verkeert. Dat de hand des Heeren zwaar op hem kwam te drukken, waarin hij zweeg van het goede en waarin zijn smart werd verzwaard. Maar waarin David toch met alles mag gaan buigen onder God en mag gaan zwijgen. "En ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan". En is nu ook dat niet voor ons, voor U weduwe Mevrouw Kok, als familie, als gemeente. God heeft het gedaan. God heeft uw geliefde man, uw geliefde broer, zwager en oom en uw geliefde herder en leraar van uw zijde weggenomen. Neen, geen mens, maar God nam hem in Zijn heerlijkheid op. Zo onverwacht, zo onbedacht, zo was het althans voor ons. Wie heeft het gedacht, vorige week zondagmorgen toen hij nog in vrij- en blijmoedigheid dat Woord van Zijn grote Zender tot U spreken mocht. Dat de reis zo nabij was om te eindigen. Dat hij al de voetstappen zette tot het Huis zijns Vaders, om daar eeuwig dat Woord, dat vlees geworden Woord, hetwelk onder ons heeft gewoond te aanschouwen in heerlijkheid.

O het Woord, dat vlees geworden is dat van God is uitgegaan, tot God is wedergekeerd, de Eeuwige Zoon Gods. Die in de weg Zijner diepe vernedering Zichzelf gegeven heeft, opdat Hij verdorven vlees zou reinigen en heiligen. Opdat hij uit dat diep gevallen Adams geslacht een volk zou mogen opbrengen. Om die weder te stellen voor het aangezicht Zijns Vaders, dat Hij zou mogen spreken, ziet Vader en al degenen die Gij mij gegeven hebt.

O, dat Woord Christus dat hij hier heeft mogen verkondigen, terwijl hij nu reeds daarin mag delen, om eeuwig Sabbat te mogen vieren. En niet meer in de moeite en de druk en de strijd die hier menigmaal het deel is van Gods knechten ook in het werk der bediening. Maar nu zijn al de zuchtingen en treuringen van hem weggenomen. Wij zeiden, zo onverwacht en onbedacht, en toch was het voor God niet onverwachts of ongedacht, het was de tijd van bestemming geliefden, en die plaats was bereid waarvan Christus tot de discipelen getuigde, *Ik ga heen om u plaats te bereiden. Zo wanneer Ik u plaats zal bereid hebben, zo kom Ik weder tot u. En Ik zal u tot mij nemen.*

En nu, nu was het zijn tijd, dat hij mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren. Toch

voor ons onverwachts en toch God heeft het gedaan. O, dat het ons gegeven mag worden om dan stil te zijn onder die hand des Heeren. Ik zal mijn mond niet open doen want Gij hebt het gedaan. Stil te mogen zijn, en dan niet zo als de wereld, die kan soms ook nog stil zijn, dan zegt men, ja ik kan er niets aan doen, dat is nu eenmaal het levensbeloop. Daar kunnen we nu eenmaal niets tegen verrichten, wij moeten het verliezen en men laat zich gelaten daaronder. Maar neen zo was het niet bij David, hij mocht buigen onder God. Hij mocht gebracht worden tot lijdzaamheid, dat hij ook spreken mocht, en nu; wat verwacht ik o Heere mijn hoop die is op U.

Mevrouw Kok om daarin alleen op de hand des Heeren te mogen zien en stil te zijn, lijdzaamheid van Hem te mogen ontvangen in de weg die u is voorgesteld.

En gemeente, familie als ook broeders Kerkenraad, moge het dan door Gods Geest zijn, om naar het Schriftwoord wat wij u hebben voorgelezen, geleid te worden tot die lijdzaamheid die ons hier voorgesteld mag worden.

Waar wij in het u voorgelezen Schriftwoord vinden. *Een drieërlei opwekking tot lijdzaamheid in het lijden en in de weg van smart.*

- Ten eerste: Uit de verwachting van het schepsel,
- Ten tweede: Uit de schenking des Heilige Geestes,
- Ten derde: Uit de aanneming tot kinderen.

Welnu, een drieërlei reden tot lijdzaamheid in het lijden.

Ten eerste uit de verwachting van het schepsel,

Gods kerk is op aarde een strijdende kerk, ze zijn hier op vijandelijk gebied, hier is hen het land der ruste niet bereid, maar boven. Van waar ze zijn, van uit God geboren door de Heilige Geest. En die hier geleid worden, door een weg van lijden en van strijd, van vele verdrukking om in te gaan in het koninkrijk der hemelen. En dat was ook de weg van die Borg die de heerlijkheid Zijner kinderen bereid heeft, die Zelf de weg is ingegaan van diepe vernedering. De weg die Hij gegaan is vans Vaders hof, naar de kribbe van Bethlehem, en was voorttrekkende en voortreizende. Het aangezicht naar Jeruzalem, naar het meerdere Jeruzalem gewend, die daar voorttrekkende was als een zwerver die heeft moeten getuigen in die weg; De vossen hebben holen en de vogelen des hemels hebben nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waar Hij het hoofd op neerligt. Die daar voorttrekkende was in Zijn grote kracht. En Die in die zwakheid werd volbracht, dat Hij als een machteloze is gebonden, gekruisigd aan het vloekhout des kruises. Maar om daar in te gaan tot eeuwige heerlijkheid, tot de eeuwige overwinning van hel, dood en graf. In de gestaltenis Gods zijnde, geen roef behoefde te achten Gode eeuwig gelijk te zijn, maar de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen. Die zelf alles aangebracht en volbracht heeft, wat nu noodzakelijk was. Opdat Hij nu als de eeuwige overwinnaar wederom in zou treden in die heerlijkheid des Vaders die Hem gegeven was.

Reeds van voor de grondlegging der wereld, maar nu ook als de Borg en Middelaar voor Zijn volk. Opdat zwervers, opdat ballingen nu weder in zouden komen. Die zichzelf vrij- en moedwillig van God hebben losgescheurd. O, die het waardig zijn om eeuwig van God verlaten te wezen. Waar Hij verlaten is geweest opdat ze wederom bij God aangenomen zouden worden, en in heerlijkheid weder als kinderen tot de Vader zouden geleid worden.

En hoe kan het dan anders, als dit de weg was van die Borg, dat de weg Zijner kinderen anders is, die Hij door lijden leidt tot heerlijkheid? En dat lijden verdoezelt de apostel Paulus niet, want daarvan spreekt hij in het 26e vers van ons teksthoofdstuk

gelijk geschreven is: "Want om Uwentwil worden wij de ganse dag gedood, en wij zijn geacht als schapen ter slachting". En toch dat lijden, dat is in maat en duur bepaald. En dat lijden is wel onderscheiden in een lichamenlijk lijden, in een geestelijk lijden, in een korter lijden, in een langer lijden.

Dan lezen we van een Lazarus die daar lag aan de poort, van die rijke man. Het was een lichamenlijk lijden wat duurde tot aan zijn dood. Daar was ook een Heman die meer geestelijk lijden kende, als hij moest getuigen, dood brakende van zijn jeugd af aan. En daar was een Asaf die ze beide kenden geestelijk en lichamenlijk. Maar van alles was de maat bepaald en de duur begrensd. En daarin was ook afwisseling in dat lijden. Hoe mag het dan ook dikwijls zijn, des avonds wacht het gewezen, maar des morgens is er gejuich. O, juist in die diepe wegen waar de Heere menigmaal Zijn kerk en volk in komt te leiden, dat Hij ze daarin juist leidt, opdat ze deelachtig zouden worden hier reeds in trap en mate. Die barmhartigheden Gods en de eeuwige vertroosting in Christus Jezus. Zelfs zo, dat ze te midden van al hun smart, te midden van al hun droefheid, te midden van al hun lijden soms anderen nog mogen troosten en vertroosten. Laat ons niet vergeten, alle lijden, alle droefheid en alle smart en alle leed wat hier doorleden en doorworsteld wordt is het gevolg van de zonde. Waren er geen zonden dan waren er geen wonden. Was er geen zonde dan waren we deze morgen niet in uw midden.

In zulk een rouw, te rouwen over hem die ons zo zeer lief en dierbaar was. Maar het is alles vanwege de zonde, waar ook mede Gods volk de vruchten van in- en doorleven moeten, die zo bitter en zo smartelijk zijn. En daarin ook Gods Woord bevestigd wordt, enerlei wedervaart de rechtvaardigen en de goddelozen, ook de wereld maakt deze smartelijke weg door, maar het onderscheid is zo groot, waar het voor Gods volk niet meer is de rechtelijke straf, omdat die door Christus is gedragen, maar Vaderlijke kastijdingen en dan tot hun nut, opdat ze Zijn heerlijkheid deelachtig zouden worden. En dan doet de Heere soms Zijn volk Zijn Goddelijke liefde ervaren, juist in die weg van druk, in die weg van droefheid, in die weg van smart, soms in een weg dat het schijnt dat alles tegen is.

Dat we met Jacob moeten getuigen; al deze dingen zijn tegen mij, en dat het niet te vatten is. O, in zulk een weg gebracht dat het schijnt dat de Hand des Heeren tegen ons is en in grimmigheid is ontstoken. O, en toch dan is het niet alleen in de verdere weg des levens en der genade Gods om in die diepe wegen die liefde Gods te mogen ervaren, neen dat is ons al bij de aanvang, dat de Heere juist zulke wegen gebruikt, opdat Hij Zijn eeuwige goddelijke liefde zou verheerlijken aan het hart. Want hoe is het bij ons, wij grijpen naar dit leven mijne medereizigers, alsof dit het leven is, en welk een bittere smart is het als we telkens zien dat het ons ontgaat, als in een ogenblik hetgeen waarop we onze verwachtingen gesteld hebben komt te ontvallen. Want dit leven mijn geliefden is het leven niet. Want we hebben het leven verspeeld door de zonde, dit leven is de tijd van genade en van voorbereiding, voor die al naderende eeuwigheid opdat we het leven zouden vinden, hetwelk alleen in Jezus Christus is, die getuigd; "die Mij vindt, die vindt het leven".

En hoe menigmaal heeft het God behaagd door zulk een diepe weg dat soms dierbare panden van onze zijde werden weggenomen.

Dat het dan wel gaat tegen vlees en bloed, maar dat God het oog heeft op het eeuwig leven, opdat ze niet eeuwig zouden verloren gaan. En dat het dan wel wegen zijn waarin er tranen geschreid worden van smart, maar waarover straks eeuwig blijdschap en eeuwige verheuging zal mogen zijn. O, dat het dan ook zou mogen zijn, en "Gij hebt het gedaan". Om dat eeuwig welbehagen, om dat soevereine dat uit God is waarom Hij Zijn Kerk brengt in die diepte der vernedering, o waar de zondaar op het

diepst vernederd wordt en God verhoogd en verheerlijkt wordt. Waarin de genade Gods mag gaan uitstralen.

Nu kan dat lijden en die droefheid en smart, die kan soms lang zijn. Die kan soms bang zijn, die kan soms zwaar zijn. Maar daar staat tegenover de heerlijkheid die God aan hen zal komen te openbaren. En nu kan dat lijden en die droefheid en smart soms zo lang zijn, soms tientallen jaren. Maar daar tegenover staat de heerlijkheid die hen geschonken wordt, eeuwig, en dat volkomen en volmaakt, een eeuwig gezicht der heerlijkheid Gods. Een uitnemend gezicht en dan is ervan tegen elkander opwegen, geen sprake, van het lijden de moeite en verdriet wat Gods volk hier moeten doorleven en doormaken.

Tegenover de heerlijkheid die hen geopenbaard zal mogen worden, heeft de Apostel dan ook getuigd in het 18e vers, "Want ik houde het daarvoor dat het lijden dezes tegenwoordige tijd niet is te waarden tegen de heerlijkheid die aan ons zal geopenbaard worden".

Er is niet de minste overeenkomst van het lijden met die heerlijkheid. Hierbij tekenen onze vaders in de kanttekeningen in de Bijbel aan: dat dit de eerste reden is, in de weg van droefheid en smart van druk en kruis en van lijden te bewegen om ons tot lijdzaamheid te doen zijn. En dat is nu ook het doel waarom de Apostel Paulus hier deze vergelijking komt te maken van het lijden tegenover de heerlijkheid. Maar daar is meer, daar is ook de schepping Gods, het schepsel dat opwekt tot lijdzaamheid. En dat wel onbewust, want ze is zelve redeloos als er zijn dieren, planten, zon, maan en sterren. En dat schepsel dat zucht ook.

Want ons tekstwoord is aangevangen; "en niet alleen dit", en dat wijst ons terug naar de voorgaande verzen, waar de Apostel spreekt; *van het schepsel dat als met opgestoken hoofden verwacht de openbaring der kinderen Gods. Want het schepsel is de ijdelheid onderworpen, niet gewillig maar om diens wil dien de ijdelheid onderworpen heeft. Op hoop dat ook het schepsel zelf zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.*

Dat schepsel, daar tekent ons hier de apostel in de bredere en ruimere zin de schepping Gods zoals daar is de dierenwereld en de plantenwereld, ja al de schepselen Gods, die God geschapen had tot Zijne heerlijkheid. En nu mede zuchtende zijn onder de vloek der zonde, het is de ijdelheid onderworpen en dat niet gewillig maar om diens wil die het onderworpen heeft. En wat heeft die zonde teweeg gebracht, die over alles de vloek gebracht heeft?

Want dat schepsel, daar zij hier mogen verstaan, dat de schepping Gods onder de vloek gebracht is door Adam, door uw en mijn zonden. Want zo was ze niet geschapen, zoals gij ze nu komt te aanschouwen de wereld der dieren en bomen, der heerlijkheid Gods in de natuur geopenbaard, maar om uwentwil is het aardrijk vervloekt, en een ontwrichting kunnen we daar waarnemen, in die schepping Gods.

O als onze ogen geopend mogen zijn voor het Werk Gods rondom ons heen, dat tot heerlijkheid en tot luister komt roepen van Hem, die dit alles uit het niet heeft voortgebracht, door Zijn grote Goddelijke kracht uit het niet heeft geschapen en het nu de verderfenis is onderworpen. Dat het nu is een dienstbaarheid der verderfenis. Dat het nu alleen dienende is om ten ondergebracht te worden hoe we dan aanschouwen het verderf in de dierenwereld, dat dier dat daar lijdt op het veld, zomers in de droogte, of om andere omstandigheden dat het door onze zonde is.

Dat ge daar aanschouwen kunt in die bloemen en bomenwereld van heerlijkheid, dat het telkens tot verderfenis is vanwege dat het onder de vloek gebracht is om de zonde. Het is een dienstbaarheid der verderfenis zegt de Apostel waaraan het schepsel onderworpen is, niet gewillig, niet uit zichzelf, maar om Diens wil die het der

verderfenis der ijdelheid heeft onderworpen, en dat dit schepsel nu zucht, dat zucht onder de vloek die op haar rust. Niet om harentwil, maar om onzentwil, om onze zonden wil. Hierin vinden we een oosterse beeldspraak, zo wij die wel meer in Gods Woord tegenkomen.

Denk slechts aan Psalm 96 waar het getuigd wordt dat het veld huppelde van vreugde en dat de bomen des wouds juichten, en dat de rivieren met de handen klappen en de bergen vreugde bedrijven. Maar hier is het dat het schepsel zucht, en hoe zucht het, niet zoals wij menigmaal zuchten in onze weg van druk, droefheid en smart. Moedeloos met het hoofd ter neergebogen.

Nee, de Apostel zegt *met opgetrokken hoofden, verwachtende de verlossing die komende is, dat ze eens weder zal vrijgemaakt worden*. Op hoop dat ook het schepsel zal vrijgemaakt worden van de dienstbaarheid der verderfenis tot de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

Want wij weten dat het schepsel tezamen zucht, tezamen als in barensnood is tot nu toe. Het zucht, maar niet in doodsnoed, want dat was het einde, maar in barensnood d.w.z. omdat het een nieuw begin, een nieuw leven zou mogen ontvangen. Dat het met verlangen uitzag, waar naar? Naar de verlossing, die weleer zou komen. En aangebracht is alleen door Hem, de grote Verlosser, die op zich genomen heeft de zonde, en de schuld Zijns volks de oorzaak is, dat ook dat schepsel de schepping Gods, dat werk Zijner handen dat hier op aarde zuchten moet. Niet in doodsnoed maar in barensnood en toch zuchtende is.

Maar met opgestoken hoofden nu verwachten mag de heerlijkheid Gods. Zij zal geopenbaard worden als 't volmaakte zal gekomen zijn. Als geopenbaard zal zijn de heerlijkheid der kinderen Gods.

Dat ook die schepping zal vrijgemaakt zijn van de dienstbaarheid der verderfenis. Dat het weder in volle heerlijkheid zal gesteld mogen worden op de jongste dag. Als God weder alles zal hebben hersteld in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Dat het vrijgemaakt mag zijn van de doodsmacht, waar onder het nu onderworpen is, dan zal geen zondige hand zich meer aan die schepping Gods komen te vergrijpen. Dan zal geen zon meer steken, dan zal geen hitte des daags en koude des nachts op hen vallen. Dan zal geen leed, geen verderf, geen moeite, geen verdriet, geen zuchten meer gevonden worden.

En dat schepsel zegt de Apostel, dat zucht met opgestoken hoofde, en hij zegt, welnu laat dat zuchtende schepsel met opgestoken hoofde u nu leren lijdzaam te zijn in de weg uwer verdrukkingen in de weg uwer smart om daar in met lijdzaamheid te mogen lopen. Zo onze vaders daar ten tweede van aantekenden dat de tweede reden is de gelovigen in de weg hunner smart tot lijdzaamheid te mogen bewegen.

Maar daar is meer. Want zo zegt ons tekstwoord; "en niet alleen dit, maar ook wij zelve die de eerstelingen des geestes hebben, wij ook zelve zeg ik zuchten in ons zelve verwachtende de aanneming tot kinderen nl. de verlossing onze lichaams."

2. En hier is onze tweede gedachte, een kort woord. ***Een opwekking tot lijdzaamheid uit de schenking des Heilige Geestes.***

Gods volk zucht ook, en dat zucht waarlijk, omdat het ontvangen heeft de geest der verzuchtingen die in hun zucht, met onuitsprekelijke verzuchtingen. En wie zijn dat dan? Dat is het volk dat de Heilige Geest van God heeft ontvangen. Dat het getuigenis des Geestes in hun hart mogen kennen, *en deze Geest getuigd met onze geest dat wij kinderen Gods zijn*. Dat is dat bevestigde volk dat in de kracht des Heiligen Geestes verzegeld en bevestigd mag hebben het getuigenis des Geestes dat ze kinderen Gods zijn door de welke zij roepen *Abba, lieve Vader*.

Zeker deze zijn het, maar daar is nog meer, het zijn ook die zielen die bij aanvang die Geest hebben mogen ontvangen, al is het dat die verborgen is in zijn persoon waar in Hij het laatst aan Zijn volk geopenbaard wordt. Maar Hem kennen moge in Zijn werking. O, Hem moge kennen, zo Hij geschonken is in dat uur der wedergeboorte waardoor ze wedergeboren zijn. Naar die grote barmhartigheden Gods tot een levende hoop door de opstanding van Christus. En die Heilige Geest, die overtuigd die ziel van zonde gerechtigheid en oordeel. En dat is geen algemene overtuiging. Die algemene overtuiging laat ons dezelfde?

Nee, toch niet hoor! Neen, elke overtuiging en elke indruk in ons hart laat ons niet dezelfde. Elke overtuiging, elke neep in onze consciëntie en elke indruk die ons niet onder en voor God hebben doen invallen, maakt ons erger, het maakt ons harder, het maakt ons onbekeerder. En de Heere klopt nog op de harten, ook in het midden van U, gemeente. Inzonderheid ook van onze jeugd. Als de Heere zijn roepstemmen telkens in ons midden laat komen.

Ook deze week kwam die roepstem des Heeren in het wegnemen van uw dienaar uw herder en leraar. Waarin God gesproken heeft, dat Hij Zijn Woord bevestigd; ten dage als gij daarvan eet zult gij de dood sterven. En dat die dood is doorgestaan tot alle mensen, en dat ook Gods volk aan die dood is onderworpen maar onderscheiden, waar we allen de dood sterven, maar wat is het onderscheidt groot.

O, wat valt het stervensuur bitter zwaar, als het dan pas sterven is, ten opzichte van Gods volk die hier sterven leren in dit leven, en in dat sterven eeuwig beter mogen worden om dan eeuwig te gaan leven. Wat een onderscheidt, waar de roepstem zo ernstig is. Zo hij telkens en telkens tot ons komt.

O zelfs in uw jonge jeugdige leven de roepstem zo nabij is, waar we a.s. woensdag weer geroepen zijn om een jeugdige leven van 26 jaar oud grafwaarts te moeten dragen. In een ogenblik zo uit de tijd in de eeuwigheid.

Mijn medereizigers naar de eeuwigheid. God klopt en roept nog, en Hij klopt nog op uwe harten en spreekt, dat Hij geen lust heeft in uw dood, maar dat we ons zouden bekeren en leven.

O, dat we niet over dezelve heen zouden leven, en welke indrukken er kunnen zijn, veracht ze niet en gaat er niet over heen.

Nee we zeiden, het brengt ons een van beiden, doet het ons niet verootmoedigen voor God dan maakt het ons alleen maar harder en kouder voor God. Maar smeekt of God in de indrukken eens een afdruk wil geven van de hemel. Want met indrukken, zijn er duizenden mensen die naar de hel gegaan zijn die de diepste indrukken in dit leven hadden en voor eeuwig zijn verloren gegaan. Want een indruk is nog geen afdruk. Maar dat de indrukken door Gods lieve Geest eens een afdruk mogen worden.

Weet u wat God dan doet, dan drukt God er iets in af wat van God is. En dat gaat er nooit meer uit. En als we dan gaan sterven, dat is ook met uw dominee gebeurd, al wat van hem is, is naar het graf gegaan. Maar al wat van God in hem was dat is naar Boven gegaan. En daarin mag hij zich eeuwig verlustigen. En dat mag de blijdschap zijn die daar op hun hoofden zal gegeven worden en de eeuwige winst die bij hun sterven zal geschonken worden.

Dat die roepstem voor ons zou moge zijn, om te haasten en te spoeden om des levens wil. Ach, ons vonnis, het kan elk ogenblik waar we reeds door de zonde onder besloten zijn voltrokken worden, en dan wordt het sterven. En sterven is God ontmoeten en die werkelijkheid gaan we nu inleven.

Wanneer nu die Geest Gods in ons komt, ons geschonken mag worden. In dat uur van Goddelijk welbehagen en het uur onzer wedergeboorte. En dan gaan we de nachten

doorbrengen met tranen, en dan niet alleen vanwege de benauwdheid der ziel die soms zeer hoog kan oprijzen. Maar ook vanwege die innerlijke droefheid naar God, vanuit dat innerlijke onverklaarbare heimwee naar God. Waar een betrekking valt op een onbekende God, om Hem te mogen kennen en Hem te mogen vinden.

O, een droefheid dat we tegen die God gezondigd hebben, die nooit anders dan goed in ons leven gedaan heeft. En wij nooit anders dan verkeert en het kwade hebben voortgebracht en door de zonde van God gescheiden zijn. O, als die scheiding, die breuk tussen God en onze ziel ingeleefd moet worden. Dan wordt in de oprechtheid des harten met David uitgeroepen;

*'k Beken o Heere aan U oprecht mijn zonden,
ik verborg geen kwaad hetgeen in mij werd gevonden.*

Ja dan, dan gaan we buigen voor God en onder God. En wie nog nooit onder God gebogen heeft in die weg, is vreemd van die schenking des Geestes. Is vreemd van het leven wat uit God is. Want genade wordt alleen maar verheerlijkt in een weg van recht. De Heilige Geest laat die ziel dan ook niet in de ellende. Nee, hij overtuigd ze, maar met een doel waar toe die Geest gezonden is. Om te overtuigen van zonde maar ook van gerechtigheid en van oordeel. Waar het in Christus is vervuld geworden, en die Geest gezonden is ,omdat die Christus zou verheerlijken, uit Christus zou nemen en het hen zou schenken, dat Hij het die ziel mag gaan openbaren, opdat er plaats gemaakt wordt voor dat Borgwerk van Christus. Die verheerlijking in het hart mag worden gevonden, van al hetgeen in Christus gevonden is.

Daartoe is dan ook dat plaatsmakende werk des Geestes, die waarachtige overtuiging zo nodig. Wat zullen we anders met Jezus doen geliefden? Dan mogen we Hem roemen, dan mogen we Hem belijden met de mond, doch dan is Hij ons vreemd. Maar een zondaar die geen uitkomst meer weet, die daar in waarheid voor God mag buigen, o, zichzelf verfoeien moeten in stof en as, zelf vonnissen moet vanwege zijn zonden. Daar is nu die Geest, die Christus mag gaan ontsluiten voor de ziel; o, Zijn Naam komt te verheerlijken die als olie uitgestort is waarom de maagden Hem liefhebben. En als het dan van onze zijde recht verloren is, dan krijgt die Christus waarde, die gekomen is om nu juist te zoeken en zalig te maken dat verloren is.

Dat is nu het werk des Heilige Geestes *om Christus in het hart te verheerlijken*. Daartoe is dat werk der ontdekking zo noodzakelijk. En dan wordt de Heilige Geest vergeleken bij de wind. Onder hoor- en zichtbare tekenen is ze weleer op de grote Pinksterdag uitgestort geworden. En onder dat teken niet alleen vanwege zijn uitgang. Waar die wind is uitgaande van de Vader en de Zoon. Maar ook vanwege zijn werk, dat ook is een krachtdadig werk, en die kracht des Geestes is gelijk als de wind welke wij wel horen maar we weten niet vanwaar hij komt en waar hij heengaat.

Maar die in zijn baan niet is te binden, maar alles in zijn grote kracht wat hij op zijn weg tegenkomt ter zijde werpt. Alzo is die Geest Gods, wanneer die Geest Gods in uw hart mag gaan waaien.

Dan kunnen we zelf niet meer staande blijven, en dat is nu noodzakelijk bij aanvang, dat is ook zo noodzakelijk bij voortgang, en dan is het werk van die Geest geen gemoedelijkheid. Dat is geen bekering waarin we op kunnen gaan in onze daden, in onze gestalten om daar grond en troost in te vinden. In onze gemoedgesteldheden, want dat is alleen maar uit onszelf. Dat zijn de traantjes die wij maken, die wij altijd om dat werk des Geestes heen willen breien, om daar mee te pronken. Maar dat werk van de Heilige Geest is niet anders dan het werk van Christus te verheerlijken en dat is alleen maar in diepe vernedering van die zondaar.

En dat leidt niet tot gemoedelijkheid, maar dat leidt tot Christus. En mocht dat werk

maar meer openbaar komen in Gods kerk. Licht hier niet de donkerheid in onze dagen getekend. O, waarin het werk zo verduisterd wordt ook in het leven van Gods volk. Daar het werk van Christus zo verloochend wordt.

Zoveel rusten en steunen op eigen deugden en plichten en tranen en de gemoedsgestalten om daar maar rust en troost in te vinden, terwijl er geen plaats is voor de bediening, de volzalige bediening van de Heere Jezus Christus. Al zal het zonder tranen niet gaan. Zeker niet. Maar de tranen kunnen onze grond van zaligheid niet zijn. Hoe zoet ze ook mogen wezen, als ze daar soms een ogenblik mogen uitgeweend worden voor het aangezicht des Heeren. Maar als die Geest nu gaat doortrekken en door gaat waaien, steeds verder en steeds dieper om die ziel te ontgronden en te ontbloten, opdat ze nu alle grond zullen mogen verliezen om alleen maar op die enige grond, die vaste grond der hoop, op Christus gefundeerd te mogen worden. Dan verliezen ze al de grond, al de tranen, al de teksten en al de beloften die ze gekregen hebben. Want hoe zoet en hoe groot de beloftenissen Gods zijn, veracht ze niet, want het heeft het bloed van Christus gekost.

Om ongetroosten te troosten, hier de beloftenissen Gods te geven, maar ze zijn alleen in Christus Jezus ja en amen, Gode tot heerlijkheid, en in Hem krijgen en vinden ze alleen maar haar vervulling.

Die Geest drijft dan ook gedurig uit, uit de weldaad, naar de Weldoener, naar Christus, en acht het niet klein! Want hoe zoet is het als er nog eens een ziel vertederd en vernederd mag worden. We ontmoeten er zo weinig in onze dagen geliefden. En dat mocht ook wel eens de hartelijke begeerte zijn van onze geliefde broeder.

Dan denk ik terug aan een gesprek met hem, voor dat hij naar Kootwijkerbroek kwam op een Synode te Dordrecht waar wij hem voor het eerst ontmoeten mochten. Het was een gesprek waarin hijzelf klagen moest vanwege die hoogheid des harten en de hartelijke begeerte om in de vernedering gebracht te mogen worden. Om in alles maar vernederd te worden en dat is hetgeen hij u gepredikt heeft gemeente van Kootwijkerbroek. En dat is hard voor het vrome godsdienstige vlees, maar tot de verheerlijking van Christus en tot zaligheid van uw ziel waartoe de liefde van Christus hem heeft gedrongen. Om u alleen op die enige, die vaste grond Christus te mogen plaatsen, waarin hij zich nu zelf eeuwig mag verheugen, maar opdat u niet achter zou blijven, maar in die genade van Christus en Zijn kennis zou mogen opwassen tot de heerlijkheid van Hem.

O, die Geest, die stoot dan telkens weer uit, uit al de vruchten, omdat de vruchten zoet zijn, en de weldaden die ontvangen worden. Maar wat is méér de vrucht of de boom? De vrucht is zoet maar ze gaat weer over, de boom blijft, opdat nu de strijdende kerk in die Geest gedreven mag worden tot Hem, de Overwinnaar die de strijd gestreden heeft. En in deze mag ze dan ontvangen, ook de gaven van de Geest als de eerstelingen, ons die de eerstelingen des Geestes gegeven zijn.

En hierin ligt nu het beeld van een oogst. De eersteling dat was een begin van de oogst, maar ze vertegenwoordigde de gehele oogst. En in die eersteling werd de oogst Oud-Testamentisch geheiligd, maar ook verzekerd, zoals Gods volk in het ontvangen van de Heilige Geest. En in de eerstelingen der gaven die ze daarin mogen ontvangen. O, nu de voorsmaak der eerstelingen te hebben van de volle zaligheid, die hun straks als de volle oogst gegeven mag worden. En nu is een eersteling in zichzelf volkomen, maar ten aanzien van de oogst is ze maar een begin. Soms maar een zeer klein begin, maar ze is een onderpand, ze is een zeker bewijs die hem gegeven mag zijn dat de oogst zal komen.

Ze zijn erfgenamen Gods, en mede erfgenamen van Christus. En al is het zeker dat de ziel daar niet aanstonds de verzekering en de kracht uit krijgt. Want dat is onmogelijk,

die ligt alleen maar in Christus. Maar dat hun die Geest nu juist gegeven mag warden. Om daar in uitgedreven te mogen worden, om ook alleen die verzekering in Hem te vinden die in Christus is. Maar dat bezit van Gods volk, al had ge nu al het goed bijeen gebracht, wat op de wereld te verkrijgen is, het kan niet opwegen bij hetgeen Gods volk geschonken mag zijn, bij het goed dat weggelegd is voor degenen die Hem vrezen. Waarvan ze hier de beginselen, de voorsmaken ontvangen, maar straks de eeuwige volheid zullen mogen ontvangen. En dat volk, dan toch zuchten?

Ja, ze zuchten, *zij die de eerstelingen des Geestes hebben zuchten ook zelve*. En dat is onbegrijpelijk voor hen die in de beschouwing leven en roemen, want die weten echt niet wat zaligheid is. En dat weet Gods volk wel, daar mogen ze hier de voorsmaken van ontvangen. Want die Geest die deelt hun de gave van de liefde Gods, van de gemeenschap Gods en van de vrede Gods en de barmhartigheden Gods. En daardoor werkt de Geest het verlangen op naar die volle oogst, want maar een enkele tros van die druiven uit dat hemelse Kanaän dat doet hijgen en verlangen naar het land waar de edele wijnstok Zelf geplant is. En maar een enkele teug uit die heilsbron, waaruit die wateren des levens vloeien, dat zullen de zielen des te meerder doen dorsten en hijgen. Om tot die fontein des heils gebracht te mogen worden.

En het zijn de eerstelingen die ze hier mogen ontvangen. En nu is hier het volmaakte nog niet, maar nu juist dat onvolmaakte hier, dat doet ze zuchten, want die schat die hun gegeven mag zijn is hun gegeven in aarden vaten. Die kunnen elk ogenblik stuk gegoten worden, dat hebt u weer gezien, maar dan zullen ze ingaan in de vreugde huns Heeren. Maar het zijn de gaven die hun geschonken mogen worden hier in begin, dat is die liefde Gods die aanstonds in het hart uitgestort mag worden, waar God Zijn Geest aan de ziel schenkt om hen van dood levend te maken.

Een volk dat krijgt een innerlijke betrekking op God, dat ze gaan roepen tot een onbekende God. Daar wordt aanstonds die liefde Gods in het hart uitgestort, die liefde die zo sterk is, dat al is het, dat dit volk het in moet gaan leven vanwege hun zonden en schuld nooit voor. God te kunnen bestaan, dat ze toch niet van God vandaan kunnen.

En als u het dat volk zou willen vragen, ze zouden liever hun hele leven die God na willen schreeuwen, en die God na willen wenen, ze zouden liever aan Zijn voeten sterven, al moesten ze dan eeuwig omkomen. Maar dan maar aan Zijn voeten omkomen, dan nog langer in de wereld, nog langer in de zonden zouden leven.

En dan mag er wel eens zulke overvloeiingen zijn van die liefde Gods. Er zijn er van Gods lieve volk, en die zijn door Zijn liefdeskussingen van Zijn mond de dood ingekust, om over te gaan in die eeuwige oceaen der liefde Gods. Want die volle liefde is hier nooit te dragen, even zo goed als we hier die volle toorn Gods kunnen dragen, die voor de eeuwigheid is, alzo die liefde Gods die hier mag geschonken zijn. En toch hoe rijk of die gave mag zijn, en dat is bij die eerstbeginnende zielen al, maar in die liefde, zijn ze nog onvolmaakt want die liefde gaat uit naar het voorwerp der liefde en dat is God Zelf en ze zouden zo hartelijk aan die liefde willen beantwoorden. En ze mogen met David wel eens getuigen; "Ik zal uw hartelijk liefhebben, Heere mijn sterkte", dat komt uit de oprechtheid van zijn hart. Maar wat zijn ze onvolkomen geliefden wat is het gebrek vol, want wat is het hier vermengd met eigen liefde. En dan kunnen ze nooit ten volle beantwoorden aan die liefde zelf en dat is toch de begeerte van hun hart. Waar naar hun hart mag gaan hijgen, maar ze dragen zulk een eigenlievend afhoererend hart in zichzelf om. En dat doet ze zuchten in haar onvolmaaktheid.

De Heilige Geest die schenkt hun *de gave van de vrede Gods*, hoe onderscheiden of ze

mag zijn in trap en in mate dat hun die vrede Gods mag geschonken zijn. Dan is het soms een eerstbeginnende ziel die zich niet anders weet dan buiten God, en dan zien ze met heilige jaloersheid op dat volk van God, dat volk is gelukkig, maar zij zijn ongelukkig en ze weten maar een ding dat ze er buiten staan, ze weten maar een ding dat ze tegen God gezondigd hebben. En dan is het bij tijden en ogenblikken alleen maar in 't verborgene als ze daar liggen in eenzaamheid, het gebeurde wel eens op een zolder of in een oud schuurtje of een greppel in het korenland of in de eenzaamheid, dat een moeder een ogenblikje alleen blijft, en de knieën voor de stoel mag buigen, en de nood voor God eens mag uitschreeuwen; *God U weet hoe ik gezondigd heb. O God zou U Uw ogen nog over zo één open kunnen doen.*

Dat ze de smart voor God nog eens mogen uitwenen, en uit mogen schreeuwen en dat er in dat uitwenen voor het aangezicht Gods, soms zulk een zoetheid, soms een vrede mag gesmaakt worden, dat kunnen ze zelf niet verklaren. Want ze kennen die God des vredes niet, 't is hun verborgen, een gelukkige ziel die daar in bewaard mag blijven om niet door te vloeien, maar bewaard mag blijven om uitgedreven te worden om kennis te bekomen van Hem die Vorst des Vredes, Christus Zelf. Waarvan de Apostel Paulus getuigd; "Hij is onze vrede".

Maar dat er toch soms een weinig van die zoetheid mag gevonden worden. Al kunnen ze het zelf niet verklaren maar waarna ze later als die Vorst der Vrede aan hun ziel verklaard en geschonken mag worden, weleens terug geleeld worden, Heere daar was het reeds. Want Hij die dierbare Heere Jezus die Gegevene des Vaders geliefden, die is gezalfd tot al de volheid der Middelaarsbediening. En die volheid is zo vol, die zalving is zo rijk, die is van boven af, want Hij is niet met mate gezalfd maar zonder mate met de Heilige Geest en die vloeit van boven af, die doortrekt tot aan de klederzoom. En waar die dierbare Immanuël Zijn voetstappen zet daar gaat de reuk der zalf uit. Van de zalving waarmede God Hem gezalfd heeft en aan het rijk geheiligd heeft.

Waarmede Hij gegeven is, als dan mogen er soms van die kleinste zielen in de genade, van die eerstelingen ontvangen uit Zijn gezegende bediening, uit de vruchtelijke bediening van Christus. O, wat moet er nog veel geleerd worden, om die gezegende Persoon te mogen leren kennen. Maar dan mag reeds hier de beginselen van gevonden worden, dan mag het soms hier een ogenblikje overvloeien, al is het te midden van de grootste smart dan mogen ze wel eens zingen;

*In de grootste smarten,
blijven onze harten
in den Heere gerust.*

En daarin heeft Uw man mevr. Kok, U toch wel mogen bemoedigen. Ook in uw zielestaat. Hij is weg, maar nu Hij die meerder troosten kan dan uw man die zelf met die geur der zalving uitgaat. Die kan alleen uw hart ten volle vertroosten. Maar wat is het hier onvolmaakt wat kan die vrede aanstonds weer weg genomen worden in een ogenblik. En er zijn zoveel oorzaken weet u, als ze in zichzelf overhouden een toegeven aan de zonde verzuim en plicht, wereldgelijkvormigheid, het weer afvloeien van de Heere. Wat kan de vrede weer verstoord worden, dat de Heilige Geest de bediening weer inhoudt.

Nee niet, dat ze van de genade Gods kunnen vervallen. Maar dat ze toch die zoete die voelbare tegenwoordigheid aan hun ziel weer komen te missen en weer in duister gaan. Ach, die Geest schenkt hun blijdschap, de gave der eerstelingen dat is de vreugde Gods, dat ze huppelen zullen van zielevreugd, hier maar in beginsel vanwege de uitlating van Gods gunst en van Gods gemeenschap. Maar wat is het maar ten dele,

wat is het vaak weer vleeselijke gerustheid die aanstonds die vreugde kan verstoren. Dat is ook in zulk een weg van smart, daar kunnen soms ogenblikken in zijn dat ze zich in de Heere verheugen en dan zeggen ze; "Heere U hebt dit alles welgedaan, U hebt het zo wonderlijk welgemaakt", als ze eens in het heimwee opgetrokken mogen worden naar die vreugde die de verlostten reeds mogen proeven en smaken, en er een weinig balsem in de ziel mag vloeien, maar hoe is het aanstonds weer vleeselijke gevoeligheid die doet inzinken.

Want het is hier maar ten dele 't is onvolmaakt, en hier blijft Gods Kerk in het onvolmaakte en dat doet ze zuchten. Dan komen ze in zichzelf meer aan de weet dat inwonende verderf, dat aangekleefd zijn aan dit stoffelijke, dat gebonden zijn aan zichzelf en de verdorvenheden hunner harten en dat doet ze wederom zuchten.

En nu zijn zij door Gods Geest vernieuwd, maar de natuurlijke verdorvenheden in hun ziel die blijven hun aankleven dat ze het leren verstaan wat de Apostel Paulus getuigd, "En als ik het goede wil doen dan ligt het kwade mij bij".

En daarom zijn ze ook geroepen tot de strijd. *Want indien ge naar het vlees wandelt, zo zult ge sterven. Maar indien ge naar de Geest leeft zo zult ge leven* naar het 13e vers uit ons teksthoofdstuk, maar onze tijd gaat door, we kunnen het niet ten volle uitbreiden. Maar dat het u gegeven zij ook thuis in uw woning om dat tekstwoord eens door te lezen, en met aandacht en biddend opzien tot de Heere. Dat de HEERE daaruit zelf die onderwijzingen wilde geven. Daarin is Gods volk geroepen tot de strijd, en dat is geen hachelijke strijd, want de Heere heeft gezegd: *De zonde zal over u niet heersen*. Maar het is wel een zware strijd, en die kan soms zo zwaar zijn dat ze denken in alle verdriet, in alle strijd, en in alle kommer ten onder te zullen gaan, dat ze met Paulus moeten zeggen: *Als ik het goede wil doen ligt het kwade mij bij*. Dat deed hem zuchten: *ik ellendig mens wie zal mij verlossen van het lichaam der zonde en des dood*. O, dat lijden dat hen overkomt, dat het dan is: *al deze dingen zijn tegen mij*. En is het te vatten?

O zeker, al deze dingen zijn tegen mij, en toch waren ze vóór, en wat zou het een onuitsprekelijk voorrecht zijn voor u weduwe, als familie, als gemeente als het voor u mocht zijn. Al is het dan schijnbaar tégen u waar hij zo op het onverwachts werd weggenomen door de dood, dat het voor u zou mogen zijn als die ziel mag gaan buigen onder de vrijmacht Gods dan mogen ze onder God vallen en stil zijn.

En dan is er ook weer een zuchten, waarom?

Menigmaal een zuchten over hun opstand en de dwaasheid die ze daar krijgen in te leven, dat zo menigmaal onverenigd zijn met de wegen des Heeren. Terwijl de Heere toch tot hen getuigd: *in zes benauwdheden heb Ik u uitgeholpen en de zevende zal Ik U niet laten omkomen*. En dat doet ze bij ogenblikken wel eens bemoedigt zijn en dat ze weleens mogen zingen:

*'k Zal Zijn lof zelfs in de nacht
zingen, daar ik Hem verwacht.*

O, Gods volk ze zuchten niet om te zuchten, die zijn er ook, de hypocriet, dat is de huichelachtige, gelijk de farizeeër die op de hoeken van de straten van mensen gezien worden, dat zegt de Apostel niet.

Nee, de Apostel zegt niet, we zuchten voor anderen, maar *wij zuchten in onszelf*, het is dat verborgen zuchten, dat verborgen sterven, dat verborgen leven, die verborgen strijd die doormaakt moeten worden. De farizeeërs, ze wilden vertoon maken, maar ze hebben nimmer leren kennen dat ware zuchten zoals Gods volk zucht, die toch zuchten om een keer van zichzelf en van de zonde verlost te mogen worden, om Hem in volmaaktheid te mogen dienen.

Dat was ook de hartelijke begeerte van onze geliefde broeder, die dat zuchten nu te boven mag zijn, die nu niet meer behoeft te zuchten uit de hartelijkheid van zijn ziel om God eeuwig te dienen. Want hij mag Hem nu eeuwig dienen, en dat zonder zonde. Ach, wat is er hier veel dat het allerheiligste komt te bedoelen weet u, en dat de hemel uit hun hart komt te houden, en toch volk des Heeren grijpt moed, in al uw druk, in al uw kruis, in al uw smart.

Ook u weduwe, o, dat gij hier eens moed zou mogen ontvangen. Ja, om in de vereniging met Gods wil iets te mogen smaken van die vertroosting die in Hem zijn. Daar Gods volk het toch weleens mag zingen in die bemoedigingen: "*Hij zal uw druk eens verwisselen in geluk*".

3. O, daar is nog meer. Er is ook *een opwekking tot lijdzaamheid uit de aanneming tot kinderen*. Want zo zegt onze tekst: *En de aanneming tot kinderen nl. de verlossing onzes lichaams*.

Dus om in de macht van het lijden, in de macht van druk en kruis, nochtans te verwachten de dag der heerlijkheid. En dat is een geloofsdaad hoor, dat kan Gods volk zelf niet maken. Want het ongelooft, dat houdt God verdacht in Zijn genade, in Zijn liefde en almacht. Maar Gods volk mag verwachting hebben, om te midden van al hun droefheid, smart druk en kruis geleid te mogen worden tot die eeuwige heerlijkheid naar de beloftenissen Gods die in Christus Jezus, ja en amen zijn, Gode tot heerlijkheid.

En dan een van de voornaamste hoofdbeloftes uit dat eeuwig verbond der genade dat daar vastgemaakt is in de dood en het bloed der testamentmaker Christus, dat is deze: *en Ik zal hun tot een God zijn, en ze zullen Mij tot een volk zijn. Ik zal hun tot een Vader zijn en zij zullen Mij tot kinderen zijn*.

Gods volk ze zijn van eeuwigheid tot kinderen aangenomen, waar de Apostel van spreekt in Eféze, die ons tevoren verordineert heeft tot de aanneming der kinderen in Christus Jezus en op grond daarvan, o worden ze in de tijd dadelijk tot kinderen aangenomen in het uur der wedergeboorte, als God ze van Adam afsnijdt en Christus inplant van uit de dood overzet in het leven.

En zeker, daarvan kent men niet aanstonds de verzekering, daartoe is die toepassing des Geestes nodig, en dat maakt nu juist de strijd uit voor die zielen. O, dat ze het eens weten mogen dat hun werk in der waarheid is, maar dat zal ze te meerder doen uitdrijven om bij de Heere te doen aankleven.

Maar hierover spreekt de Apostel in ons tekstwoord niet, en hij spreekt ook niet over de aanneming tot kinderen bij het sterven. En het is waar, bij het sterven legt Gods volk alles af wat van hun is, hun zonden, hun gebreken, dan zal het leed gevlogen zijn en de strijd gestreden zijn, en dan is alle smaad, alle laster afgeworpen, en het is voldragen, dan mogen ze verlost worden van een lichaam der zonden der moeite en des doods en des kruises, en mogen ze ingaan in de vreugde huns Heeren, als kinderen in het huis van de Vader dan is de ziel eeuwig verlost. God heeft U welgedaan. Maar ook hier spreekt de Apostel bijzonderlijk niet over in onze tekst. Nee.

De Apostel spreekt nog dieper, hij spreekt hier niet alleen dat Christus de ziel Zijns volk gekocht heeft, maar dat Hij ze opgekocht heeft met ziel en met lichaam. Dat, hoe diep dat lichaam nu vernedert is; en dat het onze schande is, dat wij die gang hebben moeten maken, in deze week uw geliefde man en geliefde herder en leraar daar grafwaarts hebben moeten brengen, dat hij daar rustende is in de schoot der aarde.

Maar dat Christus hem gekocht heeft met ziel en lichaam beide *en straks weder opwekken in heerlijkheid*. Dat Hij het bewaart en bewaakt dat het in heerlijkheid zou mogen ontwaken.

Tot de verlossing onzes lichaams, zegt dan ook de Apostel. En dat is nu de derde rede tot de opwekking van lijdzaamheid in al ons leed, in al onze smart.

O, die aanneming tot kinderen, met een verheerlijkt lichaam, zo het straks mag gesteld worden in die grote dag. En dan zal de Heere het in het openbaar brengen, tussen dien die God vreest en dien die God niet vreest. En dan zal Hij openlijk Zijn kinderen in heerlijkheid stellen. Dat ze naar ziel en lichaam aanschouwd mogen worden, die schare die de Heere in de wolken in de lucht tegemoet mogen gaan, en Hem daar mogen aanschouwen in heerlijkheid. Dan zal de Heere openlijk voor het oog van alle vijanden van alle goddelozen, Zijn kinderen verhogen en verheerlijken.

En daarheen strekt het zuchten en het verwachten en het verlangen van Gods kind naar uit. Tot die heerlijkheid die hun beloofd is, en hun geschonken zal worden.

En nu, we moeten gaan eindigen.

Kent u nu zulk een verwachting? U bent uw dominee kwijt, gemeente van Kootwijkerbroek. Hij heeft het Woord van God tot u mogen brengen. En hij heeft alreeds de uitbetaling van het genadeloon gekregen. En we hebben hem met heilige jaloesheid nagestaard. Hij is alles te boven. Hij heeft bijna tien jaren in die wijngaard mogen arbeiden, de dag der eeuwigheid zal het openbaren. Want al zal er dan maar een handvol koren zijn, het zal ruisen als de Libanon. Daar zal hier misschien nog veel verborgen gebleven zijn, ook voor hem.

Het is maar weinig van Gods knechten gegeven het bewust te aanschouwen. Maar hij mag reeds die vrucht hebben ontvangen dat Hij zijn eigen ziel als een bruid heeft mogen uitdragen.

En nu is het voor u blijven liggen gemeente, wat zult u nu met dat Woord dat gebracht is doen? Zal het tot uw voordeel of tot uw nadeel wezen?

En dan zal hij er misschien weleens hard in geweest zijn, maar die harde woorden zijn weggevallen. Zijn mond is gesloten.

Hij zal er misschien wel eens liefelijk in geweest zijn, maar die mond is ook gesloten, maar weet u, wat gebleven is, het Woord van God. Zijn mond is hier gesloten, maar daar eeuwig geopend, vervuld met de lof des Heeren.

Maar nu blijft de Mond des Heeren nog open voor u. En het is voor u nog de dag der zaligheid het heden der genade, en als u nu had moeten sterven, dat we in dit morgenuur over u hadden moeten rouwen, waar zou uw plaats geweest zijn?

Zult ge dat eens bedenken, o jongens en meisjes, kinderen zo jong als je bent, je kunt sterven, en moeten sterven. O, kinderen, och dat ik U dat toe mag roepen, omdat de Heere u toeroept: *laat de kinderkens tot Mij komen*. En tot de jongens en meisjes: *Mijn zoon, Mijn dochter, geef Mij uw hart*. In bijzonder in uw jonge leven, de wereld trekt maar de wereld gaat voorbij.

O, die zet alles wel op, ook in de week die weer aankomt. Waar alle mogelijke motorcross en wat men al niet mag prakkiseren om toch maar hier het leven te vervullen. Maar God beware je jongens en meisjes dat je niet de plaats der ijdelheid met je gedoopte hoofd zou betreden. Maar dat je in eenvoudigheid naar het Woord van God zou mogen leven, maar je knieën buigen, je leeft nog, je kunt nog bekeerd worden, opdat het Woord van God nog in je hart zoude mogen geopenbaard worden als een zaad dat gevallen mocht zijn in een wel toebereide aarde.

Maar ook u oudere, o, wat zal het voor u zijn, bedenk het toch, er zijn graven gedolven, kleiner als ze voor u moeten zijn. Gij zijt nog in het land der levenden. En heeft het u wel eens gebracht in die verootmoediging voor Gods aangezicht, gij zijt nog in het heden der genade. Ach, roep dan de Heere nog aan terwijl Hij nabij is. O,

zoekt Hem terwijl Hij nog te vinden is, opdat het straks niet eeuwig tegen u zou getuigen. Dan zal ook uw dominee tegenover u staan.

Ik heb eens aan een sterfbed gestaan van een lief kind van God, die had veel met de jeugd op, en er stonden een 20 van die jonge mensen om hem heen, en toen zei hij: "Ach jongens, nu mag ik je nog in liefde waarschuwen en vermanen, dat is nog de liefde, dat is nog de bediening vanuit Christus, al is het ook in het Ambt aller gelovigen, die ons nog geeft om je nog te waarschuwen. Maar jongens, weet je, straks als je nu niet bekeerd zult zijn, dan zal ik tegen over je staan, dan zal ik je eeuwig vervloeken, eeuwig verdoemen, en dan zou ik er hier smart over hebben en dan niet meer, want dan mag ik zijn aan de zijde van God eeuwiglijk en altoos."

En dat zal ook met uw dominee zijn. Och, bedenk dan, neem dan deze roepstem ter harte, opdat ook zijn sterven nog vrucht voor u zou mogen afwerpen.

En gij volk des Heeren, ook gij hebt het in deze moeten doormaken wat God u schonk, om een knecht uit Zijn hand u geschonken, u gegeven om u te leiden op de weg naar Sion. Hij is u ontvallen dat u maar meerder mocht ervaren, één is uw meester om Hem maar meerder te mogen kennen.

En nu is daar die leegte, weduwe, familie, maar God mocht ze willen vervullen. O, dat in dat zuchten zulk een zuchten tot lijdzaamheid gevonden mag worden tot de hope der verwachting.

En ik weet, er kunnen zulke tijden van moedeloosheid zijn dat we zeggen: het leven heeft toch geen zin, alles is me ontnomen, alles is me ontvallen.

Maar mocht u bewaard blijven voor moedeloosheid. Dat de Heere nog levensmoed geeft, nog levenslust voor de tijd die overig is. Maar de Heere mocht lust willen geven en die verzuchting om de tijd die overig is te waken, uitziende, opdat Hij u maar een meerdere vervulling in uw leven zou mogen zijn.

Mevrouw Kok, och dan zou u de eerste niet zijn die door God voor het eerst of bij vernieuwing meerdere rijkdom der genade en vertroosting juist in een weg van smartelijk verlies heeft willen schenken, daar zou het nog tot eeuwige, eeuwige lof zijn die Hem straks in deze nog toegebracht zou mogen worden.¹

Dat mocht het ook voor u familie nog zijn, opdat de Heere u nog sterke en stelle tot een eeuwig teken dat opgericht zal zijn. Ook in het sterven van hem die u dierbaar was, omdat hij gestorven is in Hem, het opgerichte teken des Vaders, dat u nog mag gepredikt worden, het kruis van Golgótha. En alleen in dat Bloed van Hem gevloeid, de vergeving te vinden is voor al uw zonden, de oorzaak der dood weggenomen en het leven te vinden is tot in eeuwigheid. Amen.

¹ Saambinder 26 april 2012, door Ds. C. Neele. **Mevr. de Ridder overleden**

Op zaterdagavond 14 april 2012 heeft de Heere, na een rustig ziekbed van slechts enkele weken, uit het leven weggenomen: mevr. Frederika de Ridder-Kroneman, in de leeftijd van 80 jaar. De weduwe van ds. C. de Ridder heeft haar goede plaats mogen hebben in de gemeente van Nunspeet. Haar bedaarde gang en geestelijk leven is tot voorbeeld geweest. De Heere gedenke de achtergebleven familiebetrekkingen, in het bijzonder de enige dochter Adriana. De erkenning van hetgeen de Heere gaf in haar moeder overstemt haar droefheid.

Predicatie van Ds. A. Kok

1. Het dorsten naar de God des levens

Ps. 86 : 4

Lezen: Ps. 63

Ps. 63 : 1 en 2

Ps. 89 : 4

Ps. 119 : 67

Onze tekstwoorden voor deze avond kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en wel de 63^e Psalm en daarvan de eerste verzen, waar Gods Woord en onzen tekst spreekt:

"Een Psalm Davids, als hij was in de woestijn van Juda. O God, Gij zijt mijn God! Ik zoek U in den dageraad; mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land, dor en mat, zonder water. Voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer; want Uwe goedertierenheid is beter dan het leven; mijn lippen zouden U prijzen".

Deze tekstwoorden spreken van het "dorsten naar de God des levens"

Vragen wij Uw aandacht voor:

1. Het dorsten in een woeste plaats.
2. Het verlangen naar de ware gemeenschap.
3. Het delen in de ware gemeenschap.

1. Het dorsten in een woeste plaats.

Geliefden, de Heere spreekt in Mattheüs 7 vers 13 en 14, gaat in door de enge poort, want wijd is de poort en breed is de weg die tot het verderf leidt en velen zijn er die dezelve ingaan, want de poort is eng en de weg is nauw die tot het leven leidt en weinigen zijn er die dezelve vinden.

Immers het is een aangrijpend woord, dat de Heere zelf gesproken heeft, het is een woord van ontzaglijke betekenis, het is een woord dat geldt ons aller leven.

Want zonder ware uitgangen des levens, zonder ware droefheid en zonder ware zielesmart kan er nooit geen geloofsleven in ons hart geboren worden. Daarom zegt de Heere Jezus zelf: "Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden."

Van nature dan weten wij, zijn wij allen afgeweken en derven de heerlijkheid Gods. En toch, als de Heere deze woorden gaat spreken, dan heeft hij daar een bijzondere bedoeling mede. Een bijzondere betekenis ligt er in de woorden van Christus, want Hij is de grote profeet, Hij spreekt met macht, Hij spreekt met majesteit, Hij spreekt met heerlijkheid, maar rechtstreeks tot het hart van mensenkinderen, die nooit naar God gevraagd hebben. Welk een wonder is het dan, dat de Heere uit die mensenkinderen, waar Hij zijn Goddelijk Woord op gericht heeft, dat Hij daarin een volk heeft geformeerd dat zijn lof zou vertellen en dat Hij aan deze zijde van het graf wil toebrengen.

Toebrengen, mijn hoorders, op een wijze overeenkomstig zijn Goddelijke wil, overeenkomstig zijn Goddelijk welbehagen. Want de weg die de Heere met al zijn volk houdt, gaat langs een geheel andere weg als zijn kerk ooit zou kunnen denken. Daarom als wij aan deze woorden ons tekstevangelie binden en we gaan op deze

woorden letten, zijn ons deze tekstwoorden van zo rijke inhoud. Want immers het is een Psalm Davids; hij was in de woestijn van Juda. Wij zouden kunnen vragen: wat moet David daar gaan doen in deze woestijn, waarvan staat opgetekend, dat het een dorre woestijn was.

Daar staat niet in deze Psalm, dat David daar met een aantal manschappen was, daar staat alleen maar heel eenvoudig: *een Psalm van David, als hij was in de woestijn van Juda*. Dat hij alleen geweest zal zijn, waarschijnlijk niet, want David was vluchtende. Of hij nu vluchtende was voor Absalom, of dat hij vluchtende was voor Saul in die tijd, dat is niet met zekerheid te zeggen, maar dat doet er ook niet toe. Want het gaat in deze Psalm niet om de omstandigheden waarom David daar gekomen is. Neen, daar klaagt David niet over. Het gaat bij David in deze Psalm over zijn innerlijk leven. Het gaat over de oorzaak der zonde. Het gaat over de omstandigheden die daaruit voortvloeiden. En daarom als wij onze tekstwoorden voor uw aandacht met de hulp des Heeren wenssen te gaan ontvouwen, laat ons dan maar met het tweede vers beginnen: *O God, Gij zijt mijn God*.

Welk een woord, van veel betekenis als hij zegt: "O God, Gij zijt mijn God." En dan een man die vluchtende is in de woestijn en vele wederwaardigheden moet doorworstelen. En ook, als wij onze aandacht eens een ogenblik zouden kunnen verplaatsen in de omstandigheden, waarin David daar verkeerde. Och, dan zouden wij niet kunnen begrijpen, dan zouden wij niet in de woestijn komen. Het is alles zo geheel anders als de omstandigheden die in Davids leven plaats grijpen. Ze zijn ook van zulk een ingrijpende aard. Want als David dan in die woestijn verkeert, dan komt David er een weinig achter, waarom hij daar verkeert. Dan komt hij er achter, dat het is om zijn zonden en om zijn ongerechtigheden.

Dan treffen wij hier aan de ene kant een schuldige David en tegelijk een verootmoedigde David. Een David die God niet los kan laten en waarom niet? Omdat de Heere hem niet loslaat, dat is het geheim. Daarom is dat zulk een vrucht van het waarachtige geloofsleven, wat God in een menskind wil inplanten.

Want als wij deze woorden even nader beschouwen ten opzichte van ons persoonlijk leven, ach als er dan waar geloof in uw ziel mag zijn uitgestort, door God de Heilige Geest, dan moet u eens op uw leven letten, hoe de werkzaamheden van dat geloofsleven uitkomen. Kunt u dan met al die omstandigheden van uw leven naast David gaan staan? Daar in die woestijn? En als wij dan eens even kort nagaan en onderzoeken wat het was voor een plaats, om een stukje vooruit te lopen in onze tekst, dan is het een woestijn dor en mat, zonder water en dan in de brandende zon, in de brandende oosterse zon, waar het niet om uit te houden was.

Dat is het natuurlijke verband, mijn geliefden. Als het van de zomer heet was en wij moesten ons werk verrichten, was het dan soms niet een gemor onder het mensdom. En dan is het nog maar, wat wij dan noemen, een tropische hitte.

Maar als wij dan eens een ogenblik zouden terugdenken aan David, die daar verkeerde als een vluchteling, als een vreemdeling, als een balling, uitgedreven vanwege zijn zonden en vanwege zijn ongerechtigheid, o dan moet u maar in uw gedachten terugdenken, als u door Gods genade een weinig leven aan uw ziel hebt leren kennen. Wat het geweest is in onze diepe val, waar wij God kwijt geraakt zijn door onze zonden. Want dat geldt ook voor Davids leven, want waren er geen zonden, dan had hij God niet verlaten in zijn verbondshoofd Adam. Dan was dat nooit gebeurd.

Daarom is het zo profijtelijk in ons leven, als wij altijd maar bij de oorzaak gebracht mogen worden, als wij altijd maar schuldenaar voor God mogen worden. Maar dat is er van nature niet bij, en het is er ook na ontvangen genade niet bij, tenzij God ons schuldenaar maakt.

En als wij dan hier letten op Davids leven, dan moet u de vruchten eens zien van dat genadeleven en van dat geloofsleven, als hij daar verlaten en verjaagd is en dan in zulke omstandigheden verkeert, dan roept hij tot God en bidt hij tot God.

Ja, dan zegt hij "O God Gij zijt mijn God", te midden van alles wat tegenkomt, te midden van alles wat zich tegen hem verheft.

Ziet u; wij zeggen wel eens onder elkander, soms over elkander: "De boom moet aan haar vruchten gekend worden." Maar zet nu uw eigen leven hier eens naast. Want dan ziet men toch wel vruchten in het hart van David door God de Heilige Geest. Dan moet ge nooit zo gauw gaan beginnen te gaan zeggen: dat was David, de man naar Gods hart. Zo moet u nooit spreken, want de Heere heeft dit doen optekenen tot lering, om daar naast te gaan staan en dan uzelf te mogen zien wat ge mist.

O ja, wij moeten Gods woord niet opzij gaan schuiven en gaan zeggen: dat was die en dat was die. Maar de Heere laat het ons zien, opdat wij een voorbeeld daar aan zouden mogen nemen, als een vrucht van ons nieuwe leven, als een vrucht van de uitgangen van ons leven. Opdat wij Hem zouden mogen leren kennen, Die wij verlaten hebben. David zegt: ik zoek U in de dageraad, David gaat het nog uitbreiden, hijzelf zegt: "Mijn God, Gij zijt mijn God" die naar mij omgezien hebt en al heb ik het dan nog zo verzondigd in al mijn afmakingen, nochtans kan ik U niet loslaten en dan zoek ik U in de dageraad met alles wat in mij is. Dus wat wil dat eigenlijk zeggen, als hier staat in onze tekstwoorden, *ik zoek U in de dageraad?*

Och, mijn hoorders, dat is zo eenvoudig, dan denken wij misschien allicht aan de dageraad van het leven. Maar laten wij het eerst maar in de natuur beschouwen want de dageraad in de natuur is zo eenvoudig. Hoe lezen wij van David in de vroege morgenstond! Dat wijst ons ook op ijver, op ernst, op liefde, op een levensopenbaring. Merkt u wel dat dit allemaal vruchten zijn van het nieuwe leven.

Willen wij maar heel eenvoudig ons leven er tegenover zetten? Moet u eens luisteren. Als het nu eens eerlijk waar mag zijn, dat God een begin aan u maakte, dat u zeer in de schuld lag, is het dan zo in uw leven, dat ge de dag door zou brengen in luiheid, dat u de dag door zou brengen in allerlei losbandigheid.

Nee, er mede bezet zijn, dag en nacht van de morgen tot de avond en van de avond tot de morgen. O ja, dan is er een uitgang in het leven der genade, dan is er een worstelperk aangebroken. Daar is een strijd aangebroken, dan is daar binnen een werkzaamheid aangebroken. *O God, bekeer mij! Kan ik nog bekeerd worden?*

Maar ziet het nu eens in Davids leven. Want David was toch een man naar Gods hart, David was toch een man waar de Heere zijn genade in verheerlijkt heeft. Maar als David dan daar in die woestijn is, waar hij is heengevlucht, dan geldt het ook voor Davids leven, wat voor al Gods volk geldt tot het einde der eeuwen.

Ik zal uw zonden gedurig voor ogen stellen. Gedurig stelt de Heere de zonden voor ogen, gedurig doet de Heere zijn volk de schuld inleven, die zij maken door afwijkingen, door afdwalingen. En als nu het leven der genade in onze harten gewrocht mag zijn, hoort dan maar wat David u vertelt.

Dan zegt David: *ik zoek U*. Ik zoek het niet meer in de wereld, ik zoek het ergens anders. Ik zoek het niet bij de afgoden, die mijn volk zijn gaan dienen, want in koning Davids dagen hing er een rouwkleed over het volk van Israël, kunnen wij wel zeggen, vanwege de afdwalingen des harten, vanwege de zonden en vanwege de ongerechtigheden. En welke zonden hingen er niet menigmaal over Davids leven, in de uitbrekende zonden, in de inwendige daad. Welk een wonder, dat de Heere David nog niet van voor zijn aangezicht had weggedaan. Weet ge hoe dat kwam?

Omdat God aan zijn trouwverbond gedacht, omdat God aan zijn genadeverbond gedacht, omdat er in Christus Jezus een weg ter ontkoming is gesteld geworden, reeds

vanuit die nooit begonnen eeuwigheid. Daarom was het ook in Davids leven, dat de Heere zelf zijn knecht niet losliet, al bracht hij het er soms zo slecht en verkeerd af en dat de Heere nog in zijn hart zou werken en dat Hijzelf dat gebed in zijn ziel komt in te planten.

O, vergelijk dat nu eens met uw eigen leven. Is er dan een uitgang in uw hart naar boven? Dat uw ziel uitziert naar die gemeenschap die u kwijtgeraakt bent door de zonde. Maar is het dan niet zo, dat het niet alleen in een soort van beschouwende zin geopenbaard is in onze harten, maar dat er een werkzaamheid in uw ziel is. Daar moet u goed op letten, want de Heere werkt een levend werk. *Een zoekend werk*, zegt onze tekst, een biddend werk. Daarom is onze tekst zo leerzaam.

Ik zoek U in de dageraad, met ijver wil ik U zoeken, met ingespannen krachten. Och mijne hoorders, alles wat God werkt dat is eeuwigheidswerk en eeuwigheidswerk, dat is niet alleen levenswerk, maar dat is ook vast werk. Het is een vaste gang, maar dat wil niet zeggen, dat al Gods volk in de tijd van het leven die vaste gang krijgt te betreden en dat zij zelf in de oefening des geloofs, die vaste gang altijd gaan.

O nee, want in de bekommering, hoeveel strijd en ongeloof, hoeveel donkerheden moet de ziel niet doorworstelen en dat zij wel uit moet roepen, zou ik mijzelf niet bedrogen hebben voor de eeuwigheid?

Maar hoor toch wat onze tekst zegt tot lering en probeer daar eens een weinig met uwe aandacht mee door te gaan. Er staat: "O God, het voorwerp des geloofs," punt 1, want die God zijn wij kwijt geraakt. Met die God moet David verzoend worden en met die God moeten wij allemaal verzoend worden. Tegen die God hebben wij gezondigd, het was Israëls God.

Daarom zegt hij in onze tekst de woorden "O God, Gij zijt mijn God", die God die Zichzelf geopenbaard heeft. Ja geliefden, geopenbaard heeft als Israëls God. En nu zoek ik gedurig Uw aangezicht met smeking en met geweene. Ja, dat ik die vergevende kracht in mijn ziel mag ervaren. Want David wist heel goed en daar komt al Gods volk achter, dat alleen God de zonden vergeeft en dat zij bij die God, Die hoog woont en troont in het credit staan vanwege hun zonden en vanwege hun ongerechtigheden. En nu het grote wonder voor David, dat hij niet alleen koning was, maar dat hij ook profeet was. En dat hij mocht inzien in die heilgeheimen, dat hij mocht letten op de beloften Gods. Nee, al is David dan een koning van Israël, wat baat hem zijn heerlijkheid, wat baat hem zijn hoogheid.

Nu moet hij vluchten vanwege zijn zonden en vanwege zijn ongerechtigheid. Maar nu nog, nog in dit alles gaat God zijn eigen werk beproeven. Nu gaat God David beproeven, daar in die woestijn, dor en mat, droog, waar geen water te vinden is, waar hij smacht, waarin hij begeerte heeft zijn tong een weinig te lessen.

O onbekeerde medereiziger verschrikkelijk zal dat zijn, als wij straks moeten verloren gaan. O, dan geen druppel water ter verkoeling. O, wat zal ons oordeel verschrikkelijk zijn. O, neemt die boodschap eens mede ter overdenking in uw leven. En ziet dan in uw gedachten naar David, daar in die woestijn dor en mat, in die vreselijke hitte en dat hij door al die ellende heen moet worstelen, doch God niet los kon laten. Dat hij toch door het geloof moet uitroepen: "O God, Gij zijt mijn God."

En hij zegt, mijn God, u zijt de oorzaak van mijn leven, Gij zijt de oorzaak van alle zaligheid en daarom zoek ik U in de dageraad, mijn ganse leven. Met ijver zal ik U zoeken, want ik kan U niet missen.

O, voelt u die levensdrang, ervaart u die geloofstrouw in het hart, als het echt om God te doen mag zijn, als het maar recht om de Heere te doen mag zijn, om met die God verzoend te mogen worden. O dan is het: "weg wereld, weg schatten en weg met alles, wat de wereld biedt." O, wat had David aan de wereld en aan al zijn rijkdom!

Daarom geliefden, laat ons maar verder gaan, want onze tekst zegt ons nog meer. ***Mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U in een land dor en mat, zonder water.***

Dus hij zegt: mijn ziel dorst naar U, gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U.

Misschien hebt u wel eens gelezen als het over deze woorden gaat, *mijn ziel dorst naar U*, aan Psalm 42, waar diezelfde woorden in voorkomen. Dan wordt daar gesproken: *gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen*. Weet u hoe dat nu eigenlijk was in die tijd, in Davids tijd en hoe het was in de oudheid als er groepen mensen in de woestijn waren?

Dan had men hier en daar een oase en dan zocht men een plaats uit waar water was om dan de ene oase te verbinden door een soort pijpleiding met de andere, en die lag daar nu net een klein beetje onder de grond, met een klein laagje zand er over. Dan kwamen de herten, zij roken dat frisse water en ze konden er niet bijkomen. Ze liepen dan langs de pijpleiding en ze schreeuwden naar dat water, wat zij wel roken, maar waar zij niet bij konden komen. Daarom betekenen ook onze tekstwoorden, zo dorstte David gelijk een hert naar dat water, waar hij niet bij kon komen, zo dorstte Davids ziel naar God.

Dus dat wil met andere woorden zeggen dat David zijn hart daar niet kon brengen. Dat kan alleen God. Hij kan op de plaats van de ware vernedering brengen en dat die ziel zou gesterkt worden in de levende God de levensbron. Hij de levensfontein, waar de kerk van zingt:

*"Bij U Heer is de levensbron,
Uw licht doet klaarder dan de zon,
ons het heuglijk licht aanschouwen."*

O mijne hoorders, hongert en dorst uw ziel ook wel eens zo naar die gerechtigheid van Christus. Is het dan geen wonder dat de kerk zingt:

*'K heb mijn tranen onder het klagen,
tot mijn spijze dag en nacht,
daar mij spotters durven vragen,
waar is God Die gij verwacht!*

O mijne geliefden, in die weg, kan de beproeving zo sterk en zwaar zijn en de listen van satan kunnen soms zo vele zijn en de benauwdheid des harten soms ontzaglijk groot.

Maar nochtans de grond van het leven der genade lag in Davids hart en hij zegt: "O God, Gij zijt mijn God, U zoek ik in de dageraad."

"Wat mij dan ook overkomt en wat mij dan ook tegen is, Gij zijt mijn God, mijn verwachting! Ja, met U kan ik alleen door alles heen, met U alleen kan ik over bergen en heuvelen, ja met U alleen kan ik door des vijands benden dringen. Ja, Gij zijt die God, die Uzelf zo hebt willen openbaren aan mijn volk, uitgetogen uit het land van Egypte."

O ziet u dan hoe dat daar een Mozes gestaan heeft voor het aangezicht van Farao door God gebracht voor Farao. Stel u voor in uw gedachten, die Farao, wie was die man? Een instrument in satans hand. Wie was die man? Een grote opstandeling! Een man die zich niet wilde onderwerpen aan de eis Gods. Als Mozes komt tot Farao, en zegt: laat mijn volk trekken; dat volk dat de Heere lief gehad heeft met een eeuwige liefde. Maar God gaat door een weg van wonderen en God gaat door een weg van onbeschrijflijke heerlijkheid en majesteit, gelijk Hijzelf Zich heeft willen openbaren.

Zo voert Hij zijn volk daar uit de krachten en uit de machten van satan en hij leidt ze door de woestijn heen, naar het land waar Hij zijn volk hebben wil. Daarom mijn hoorders Davids leven was gefundeerd in de beloften Gods; dat was gefundeerd in de Majesteit des Heeren. Daarom is het voor ons leven ook zo noodzakelijk, dat wij er weinig van mogen leren verstaan, wat ook onze tekstwoorden ons zo duidelijk zeggen, "mijn vlees verlangt naar U."

Och mijn hoorders, verlangens hebben wij allemaal, een verlangen naar de dingen van de tijd, een verlangen in het maatschappelijke leven, een verlangen in het huiselijke leven, een verlangen ten opzichte van het geestelijke leven, maar als wij al die verlangens eens gaan onderzoeken dan zijn er 99 % ja misschien wel 100 % allemaal verlangens die uit ons eigen leven voortkomen.

Maar zouden wij gaan vragen, zou er nog wel een heel klein deeltje bij zijn van de inhoud van deze tekst? En als er iets van mag zijn in ons leven, dan is dat een wonder van Goddelijke genade, ja dan is het een wonder dat het tijd des levens mag zijn, dat er een verlangen in de ziel is naar die God, die Zichzelf heeft willen openbaren aan het hart van een verloren mensenkind.

Want de dichter zegt er van dat een stroom van ongerechtigheden de overhand over ons heeft. Daar komt Gods volk immers nooit boven uit en daar kan David ook niet bovenuit en als er nog een ½ % in zou zijn, is het alles weer dat vrije werk Gods. Is het dan maar zo weinig? Stelt u dat niet te klein voor? Hoe is het dan als de ziel van vreugd opspringt? Dan loopt de beker toch ook wel over.

Ja, dat is zeker waar, dan loopt de beker ook over. Dan mogen zij wel eens roemen, dan mogen zij wel eens zingen, ja dan mag de ziel ook wel eens van vreugde opspringen. Maar ziet dat hier eens in de gang van ons leven. Want gedurig tot hinken en tot zinken gereed, gedurig zonden en ongerechtigheid. Gedurig gaat God Zijn volk leren en onderwijzen.

Dat is het ook in het leven van David, dat David geen koning van Israël zou worden, maar dat hij een walg zou krijgen van zichzelf, dat hij zich voor God zou leren verootmoedigen, opdat niet David op de troon zou komen, ook niet in zijn leven, maar Israëls God die krachten geeft. Israëls God die hem uitleidt en hem doorleidt. Neen David, het moet door de verdrukking heen. Neen volk van God, een weg van druk en kruis is uw deel, om door die druk heen geleid te worden tot de eeuwige heerlijkheid, tot de eeuwige zaligheid, opdat u door het recht zoudt leren roemen in het kruis van de Heere Jezus Christus, die de inhoud is van de belofte Gods. Daarom een hongerend en een dorstend volk en een verlangend volk, dat zijn vlees leert kruisigen.

2. Het verlangen naar de ware gemeenschap.

Daarom staat er ook in onze tekstwoorden zo heel eenvoudig "*Mijn vlees verlangt naar U in een land dor en mat, zonder water.*" Als dat geen weg was mijn hoorders, waarin David zijn vlees moest gaan leren kruisigen dat was dat volk wel duidelijk en als ge nu uw leven ziet door een weg, dat het schijnt of dit alles tegen u is, alsof de vijand u vervolgt van binnen en van buiten, dan kan het wel eens gebeuren dat men uit moet roepen ik ellendig mens. Zo diep kan het wel eens gaan en nochtans zal die kerk, al zou er geen rund in de stallen meer voor u zijn, nog opspringen van vreugde in God, als de Heere de rechter is.

En waar wijst nu deze tekst op? Waar die ons heenleidt vanavond? Dat wij zouden gaan leren verstaan, dat God naar recht handelt, dat God recht doet met een ieder mensenkind, opdat dit volk wel beproefd, wel door de diepte heen, wel veel kruis en druk, maar dat zij God in zijn recht zouden leren billijken. *Want Sion zal door recht verlost worden.*

En als God dan een weg gaat uitstippelen om zijn volk zalig te maken door een weg van recht en gerechtigheid, o denkt u dan dat de Heere de zonde door de vingers ziet? O neen, al zal het gaan door een gans onmogelijke weg, schoon ik arm ben en ellendig, denkt God aan mij bestendig.

En daarom, onze tekstwoorden, spreken van zijn kerk in een land dor en mat, zonder water, opdat zij geen leunsel en geen steunsel in zichzelf zouden vinden, dat zij de gerechtigheid van Hem zouden Ieren benodigen, opdat in hun leven zou geopenbaard worden,

*"Eeuwig bloeit de gloriekroon
op het hoofd van Davids grote Zoon."*

O, dan niet meer gezien op David, die aardse koning, maar op die meerdere Koning, Die het kruis heeft verdragen en de schande veracht, Die gezeten is aan de rechterhand zijns vaders, om voor al zijn volk te bidden.

Voor David bidden, en voor alle koningen van Israël die in zijn wegen gewandeld hebben. Voor al de heiligen te bidden, ja voor al degenen die van de schepping af opgetekend staan in het bundelke der levenden. O, dan is het een schare die niemand tellen kan, dan is het zijn kudde die straks zal uitroepen: "Want eeuwig bloeit de gloriekroon op het hoofd van Davids grote Zoon." O dan zullen zij allen daar van roemen, dan zullen zij eeuwig God groot maken.

Daarom zeggen onze tekstwoorden: *voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer.*

Maar kom, eer dat wij daarvan gaan spreken, laat ons eerst zingen uit Ps. 89 : 4.

3. Het delen in de ware gemeenschap.

Er staat in onze tekstwoorden *"Voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer.*

Het woord voorwaar heeft de Heere Jezus Christus in zijn omwandeling op aarde dikwijls gebruikt. *Voorwaar, voorwaar* zeg Ik u; en dan betekent dat uit Jezus mond net zoveel als *amen, amen*, dat wil zeggen: *dat zal waar en zeker zijn*. Maar nu staat het hier in onze tekst door David gebruikt het woordje voorwaar alreeds. Maar ook David drukt daarmee uit, dat hij de waarheid spreekt. Dat wil zeggen dat hij terugziet, dat hij in het heiligdom zijn gemeenschap met de Heere had. Dat het zijn lust was, te gaan naar het huis des Heeren. Dat hij zich vermaakte in Zijn inzettingen en in zijn rechten. Ja nog meer, het wijst op de reinheid en op de heerlijkheid van de inzettingen des Heeren. En dat was Davids leven, dat was Davids begeerte.

Ach wij kunnen het direct in een keer overzetten, hoewel wij met de inhoud van de tekst toch doorgaan. Maar dit willen wij er toch tussendoor voegen en u de vraag stellen: Hoe staat het met uw oprechtheid voor het leven onder zijne inzettingen en in zijne rechten. Och als wij in de week dan avonddiensten gade slaan, dan denken wij zo menigmaal, niet alleen hier, wat is er toch een weinig lust, wat is er toch weinig begeerte. Och dan is er niet zoveel zielenood mijne hoorders, echt niet. Dan is er niet zoveel zielsverlangen in uw hart, o neen.

O als er een klein beetje leven in uw hart zou zijn, al was er maar een breuk in uw ziel geslagen, al was het uit de kracht van de opvoeding, uit de kracht van uw consciëntie, dan zou het ons nog drijven naar Gods Huis, om neder te mogen zitten onder de eenvoudige bediening van zijn woord. Het was Davids leven ook, en in uw leven? Stel uw leven er eens tegenover. De begeerte in het algemeen, zo als wij die zien in het

openbare leven, is radio en televisie, zelfs onder ons. Dat zijn de levensbegeerten van onze tijd. En daar gaan wij straks mee naar het graf. O haast en spoedt u, wendt u toch van de ijdelheid van de wereld af.

Gaat toch niet mee met die stroom van wereldgelijkvormigheid, maar houdt u toch bij het eenvoudige woord van God, want het woord van God zal u straks oordelen. Dat woord is aan de ene kant vermanend en aan de andere kant vertroostend. Wet en Evangelie, het kan toch niet gemist worden.

David had zo'n begeerte in zijn ziel en als hij zegt: "voorwaar ik heb U in het heiligdom aanschouwd, ziende Uw sterkheid en Uw eer." Want immers de Heere had toch zelf de wet op Horeb gegeven en die wet openbaarde zich in het huis des Heeren net zo goed, ja in zeer sterke mate. Wat openbaarde zich ook in het huis des Heeren?

Niet alleen de vervloeking van de wet, doe dat en wij kunnen niet, omdat wij van nature dood liggen in de zonde en in de misdaden en nog staat die Goddelijke eis er. Maar de afschaduwing van het volmaakte offer van Christus, vertegenwoordigde zich ook in het huis des Heeren. De eigenschappen van de Wetgever, de eigenschappen van de Wetsvervuller, daar had David zijn leven in, daar lag zijn vermaak in, daar ging zijn hart naar uit, daar verlangde hij naar.

Ja, *ziende Uw sterkte*, daar hij die sterkte Gods in zijn ziel had mogen ervaren toen hij nog niet in ballingschap was geraakt en toen hij daar uit en in mocht gaan moest hij nu gaan missen dat heimwee in zijn hart. Daarom hield hij zoveel plaats over. Wij hebben er helaas niet zoveel last van, als wij haar moeten missen.

Och mocht het eens een omwending geven in het kerkelijk leven, opdat onze begeerte moge zijn naar die sterkte die Hij verworven heeft. Dat onze harten eens gebroken werden in de sterkte die Hij geopenbaard heeft in zijn woord. Dat het ook in onze zielen mocht geopenbaard worden, opdat wij onze knieën zouden leren buigen.

Dat er ook onder het volk van God, die sterkte meer en meer zou mogen openbaar komen, vanwege een doortrekkend werk in uw ziel, door meer een uitgang des levens: "Heere verlos mij, trek mij uit de zonde, trek mij uit mijn bestaan uit mijn eigen bestaan, wat toch een samenknopsel is van zonde en van ongerechtigheid."

O, die wortel van ongeloof en die wortel van eigengerechtigheid! Al die sterkten van ons moeten vallen, die moeten weggenomen worden. Daarom, de Heere gaat zelf het snoeimes zetten in het leven van al zijn gunstgenoten en hij gaat afsnijden, alles wat hem niet behaagt, alles wat hier niet is naar de reinheid van zijn Goddelijke trouw en goedheid.

Daarom gaat David weer bidden en daarom roept hij uit "Want goedertierenheid is beter dan dit leven."

Och als wij deze twee teksten bij elkander voegen en wij gaan dan eens letten op de levende begeerte in Davids hart en wij gaan dan ons leven daar eens tegenover zetten. Want hier spreekt duidelijk begeerte naar de levensuitgang en niet alleen een levensuitgang, maar een levensverlustiging. Want als er een ware levensuitgang in ons hart was, zou u denken dat dan een levensverlustiging zou achterwege blijven? Dat kan toch niet! Want als God zelf een levensuitgang inplant, zoudt u denken dat de Heere uiterste duisternis en donkerheid is? En als de Heere eens tot uw ziel gesproken heeft, zoudt u dan denken dat de Heere het zou zeggen en niet doen en spreken en niet bestendig maken?

O neen, mijn geliefde gemeente. De Heere komt altijd op zijn tijd, maar hij gaat de zielen gaande maken, hij gaat zelf de zielen werkzaam maken, daar in een land dor en mat zonder water en dat te midden van kruis en druk en tegenheden.

O ja, daar zal het waar gaan worden, dat David zal getuigen, *voorwaar ik heb U in het*

heiligdom aanschouwd, ziende met een oog des geloofs, op Hem die de grote Belover Zelf is op de belofte, op Christus, die Middelaar des Verbonds die beloofd was, die komen zou.

Ja komen zou, om de zonden weg te dragen, ook Davids zonden, ook Davids ongerechtigheden. Daarom treffen wij hier David aan in ware verootmoediging, in ware verbrokenheid.

En weet u hoe nog meer? U zult misschien zeggen in een uitzierend leven.

Maar weet u wat dan nog meer?

Het was gemengd, zoals de apostel dat zegt, *met het geloof*. En als ons leven de levensuitgangen en de levensopenbaring niet gemengd zijn met dat geloof, dan zal ons leven niet waar zijn.

O onderzoekt het dan! Daarom zegt hij, *mijn God*, uit de kracht des geloofs. En daarom is in het leven van Gods volk, al is het soms nog zo donker, dat zij de Heere niet kunnen missen en al kunnen zij dat geen geloof noemen, het is toch een geloofsleven dat God er ingeplant heeft. En nu is het nodig, dat de Heere dat zelf opwekt in onze harten. Het is nodig dat de Heere Zichzelf openbaart. Daarom een biddend leven is een uitzierend leven en een verwachtend leven.

Daarom zegt David in onze tekstwoorden: "*Want Uwe goedertierenheden.*"

En in het woord goedertierenheid, openbaart zich een eigenschap Gods. Dat is geen eigenschap uit een mens, het zijn Uwe goedertierenheden dat u David draagt en dat u ons draagt en dat u nog naar ons wilt omzien. Maar als het daarbij blijven zou, zou de ziel dan daarmee gebaat zijn? Neen toch! Het zijn Uw goedertierenheden die Gij, Christus gesteld hebt tot een schuldoffer voor de zonden en dat U die verworven weldaden uit vrije gunst wil toepassen aan onze harten. Daarom is het dat de Heere maakt een afhankelijk volk, daarom is het dat God zelf plaats maakt voor zijn bediening.

Daarom is het, dat de ziel zo menigmaal leeg en donker over de wereld moet en met David in de woestijn terecht komt. Maar als het dan weer mag worden wat onze tekstwoorden zeggen, *ziende Uw sterkheid en Uw eer*.

O mijn God, dat moet David zeggen met al Gods kinderen, de ganse kerk, die God van dood levend gemaakt heeft. Dan krijgen wij allemaal een oog des geloofs om te zien zijn Goddelijke eer. Om zijn eer te mogen bedoelen en zijn Goddelijke majesteit te mogen verheerlijken, de uitgangen van het leven.

Nee, dan is het niet een levensvraag, hoe kom ik in de hemel, dan is het niet hoe bekeerd ik ben, maar dat God aan Zijn eer mag komen. En als God aan Zijn eer komt, dan zal die goedertierenheid des Heeren zich vermenigvuldigen in de harten van Zijn gunstgenoten. Dan zullen zijn goedertierenheden zich gaan openbaren in hun harten. Ja, dan zullen zij met de dichter in gaan leven: "Ik roem in God, ik prijs 't onfeilbaar Woord."

O, Zijn roem en Zijn eer, zal langs die weg uit het stof opklimmen. Zij zullen ervaren: *door U, door U allen om het eeuwig welbehagen*. Want God is ons ten schild te midden van alles wat ons overkomt in het strijdperk van dit leven.

O hoort het wat David er zelf van zegt, *want Uw goedertierenheid is veel beter dan het leven*, is zo veel beter dan de wereld. Nee, dan raakt de wereld op de achtergrond, dan gaan al de rijkdommen op de achtergrond, dan komen al onze verwachtingen op de achtergrond, onze bekering gaat wegvallen en onze grondjes die gaan er aan.

Schoon ik dan arm ben en ellendig, denkt God aan mij bestendig. Het zijn de goedertierenheden, die roemen tegen een welverdiend oordeel, om dan uit genade

gezaligd te mogen worden, door dat bloed, door die gerechtigheid van de Heere Jezus Christus. O het zijn Zijn goedertierenheden alleen. Want u hebt de dood verdiend, gij en ik, wij hebben het leven verzondigd, wij hebben nergens recht of aanspraak meer op. O nee.

En daarom het zijn *Uw* goedertierenheden. Het kan alleen gezegd worden door dat geloof, wat God ook in Davids hart had ingeplant. *Want Gij zijt die God van Israël, maar Gij zijt mijn God en U zal ik loven, omdat u het hebt gedaan.*

O dat verwachten, die geloofsverwachting, die trouwe hulp van Hem gedurig in ons leven te mogen benodigen en gedurig te mogen verwachten, opdat onze harten vervuld mogen worden van dat werk der genade in onze zielen.

Want Uwe goedertierenheid is beter dan het leven en mijn lippen zouden U prijzen.

En dat is de vrucht niet van uw werk, dit is alleen maar de vrucht van een eenzijdig Godswerk. O ja, wij prijzen ons zelf, wij prijzen de dingen der wereld, wij prijzen alles wat voorbijgaat, wij prijzen elkander, wij bouwen elkander op en wij zetten elkander op de troon.

Maar God brengt dan precies het tegenovergestelde. God breekt af wat wij opbouwen. Als het eens een ogenblik waar mag worden, wat ook in onze tekstwoorden wordt geleerd, *want Uw goedertierenheden*, zegt David.

Dan gaat David van zich afwijzen, dan gaat David achteruit. Maar zo ook gaan wij een stervend leven, een missend leven leiden, doch uitziende naar de vervulling.

Want Uw goedertierenheden; als die mijn hart vervullen, zegt David. O ja, dan kan ik zingen, dan kan ik God loven, dan kan ik God prijzen, dan is het ook een: door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen. Dan is het, *alleen Gij zijt mijn God, U zal ik loven.*

O gemeente, kent u iets van dat leven in uw hart. Is er wel eens iets van waar geweest in uw leven? Is het wel eens zo bij u dat u met de kruis- en drukwegen bij de Heere terecht komt? God houdt een onderscheidende weg. De Heere wil zijn kerk louteren en beproeven, opdat zij gelouterd uit het vuur te voorschijn zou komen, opdat zij die grote Christus, zou leren kennen als haar zaligmaker, om gewassen en gereinigd te worden door dat bloed. Want door *Uw goedertierenheid* is het, dat u naar mij wilt omzien. O, dat is dan veel beter dan alles wat de wereld biedt.

Jonge mensen onder ons. u hoort het, *Uwe goedertierenheid is beter*, zegt David, dan de wereld, dan al de verwachtingen van de tijd. Moeten wij dan de tijd zo maar loslaten, moeten wij dan antinomiaans gaan leven?

Nee, helemaal niet. Hoe is het dan? De Heere zegt: *mijn zoon en mijn dochter, geef Mij uw hart.*

Dat geldt voor ons allemaal. En dat zeggen wij toch eerlijk.

Ja maar, wat gaat u nu zeggen. Want wij kunnen ons hart toch zo maar niet geven.

Nee, dat kunt u zeker niet en dat is ook maar gelukkig ook. En mocht u daar nu juist, door Gods genade achter komen, dat je dat nu net niet kunt. Dan alleen, dan is er verwachting voor u. En dat u op uw knieën terecht mocht komen. "O God, eist U van mij mijn hart, mijn volle hart, mijn hele leven, ja zelfs mijn jonge leven. En nu kan ik u niets geven, want ik ben het kwijt geraakt in mijn bondshoofd Adam in het paradijs. Alles verzondigd."

O dat die breuk eens geopend mocht worden in uw hart en leven. En dan te mogen roemen: "Het zijn *Uw goedertierenheden* dat u die breuk wilt open leggen, het zijn *Uw goedertierenheden* dat U mij mijn zonden en mijn ongerechtigheid wilt ontdekken. Het zijn *Uw goedertierenheden* dat U ons nog niet voor eeuwig van voor

Uw aangezicht hebt weggedaan."

O geliefden dan is er nog hoop voor u, dan is er nog verwachting. Daarom haast en spoedt u dan om uws levens wil. Want de dag gaat als kaf voorbij. En daarom, de Heere moge zijn Licht en zijn genadevleugelen over u uitbreiden. Mocht het zijn dat ge er iets van zou leren verstaan in uw hart: "Ik zoek U dan in de dageraad", opdat ge al de dagen van uw leven, die God u nog geeft op de aarde, dat ge gedurig zijn aangezicht mocht leren zoeken, met smeking en met geweene.

Dat ge ook uw sterkte in Hem zou mogen bekomen. O ja, dan zal het waar gaan worden voor al diegenen, die in waarheid op hem leren hopen en onze tekstwoorden ons geleerd hebben: Want Uw goedertierenheid is beter dan dit aardse leven, bij alles wat de wereld biedt. Ja dan alleen, om dan te mogen zien op die gerechtigheid van Hem, Die eeuwig leeft. Dat onze ogen geopend mogen worden voor die volheid, die Hij verworven heeft, opdat die vastigheid in onze zielen gewrocht mocht worden en met de dichter gaan vragen:

"Heere schenkt mij de leiding en de hulp van Uw Geest in mijn leven, want zelf kan ik het pad niet recht houden. Mijn levenspad is vol kronkelingen, vol zonden en vol ongerechtigheden. Maar als U mij zou willen grijpen in het hart en bij de hand houden en mij zou willen leiden door dit moeitevolle leven."

O gemeente, met die God zult u nooit beschaamd uitkomen. En vraag het maar heel eenvoudig en leg het maar gedurig voor het aangezicht des Heeren neer. Van David leerden wij, *ik zoek U in de dageraad*.

Moge de Heere in uw aller harten werken, bij aanvang en bij verdere voortgang. In uw leven dat grote werk doen, opdat u alzo geleid, geleerd en geoefend moge worden in de dingen die nodig zijn te weten, tot de eeuwige zaligheid; om Christus wil. Amen.

Predicatie van Ds. A. Kok

2. Wees in geen ding bezorgd

Ps. 37 : 3

Lezen: Filippenzen 4

Ps. 39:4-5

Ps. 147 : 6

Ps. 65 : 6

De stof voor onze overdenking in dit morgenuur vinden wij in de brief van Paulus aan de Filippenzen, het vierde hoofdstuk en daarvan het zesde en zevende vers, waar Gods Woord en onze tekst aldus luidt:

***Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God;
En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uwe harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus.***

Deze tekstwoorden spreken ons van een niet bezorgd zijn, en staan wij met de hulp des Heeren stil:

1. Bij een liefelijke onderwijzing
2. Bij een liefelijke vrucht
3. Bij een gezegende troost

Geliefden,

De gemeente van Filippi was gevestigd in een stad in Macedonië, het was de eerste gemeente door de apostel Paulus gesticht op zijn tweede zendingsreis. En het was in deze stad waar de eerste gemeente in Europa gesticht was geworden. En ziet, Paulus verkeert in Rome in gevangenschap. Zijn hart was bezet met de nood van de gemeente; want hij had die gemeente lief, en de liefde van de gemeente ging ook uit tot Paulus. Dus ge merkt dat er gemeenschap was tussen leraar en gemeente. En dit is zeker een voortreffelijke zaak in het leven van Gods kerk op aarde als er zulk een gemeenschap mag zijn. Want dan geldt het, het zal alles door de vrede bloeien, waar twist en wrok verdwijnt. Want dan is er de zegen des Heeren aan verbonden. En zo wil de Heere alle tijden door met zijn kerk zijn. En dan wil Hij in Zijn gemeente wonen, en wil de Heere ook de mensen bekeren, en brengen aan de voetbank zijner voeten. Zo was het ook in deze gemeente.

Daarom was het ook dat de apostel Paulus zich zo sterk aangetrokken gevoelde aan deze gemeente. Maar zo als het niet anders kan na onze diepe val in het Paradijs, kwam er verstoring. Waar liefde woont, waar de Heere werkt, waar de Heere zijn kerk bouwt, daar bouwt de duivel zijn kapel. Dan zal hij altijd proberen om zijn gemeente te bestrijden en te benauwen. Ja, als het mogelijk was, geheel en al te verwoesten. Zo was het ook in Paulus dagen. Want immers, de Joodsgezinde ijveraren naar de wet waren gedurig bezig om hun giftige pijlen af te schieten, om het zaad des Evangelies te vernietigen. En daarom is het, dat de apostel Paulus, in ons teksthoofdstuk daarover zo duidelijk spreekt tot deze gemeente. Als hij tot hen gaat zeggen: "Zo dan, mijn geliefde en zeer gewenste broeders, mijn blijdschap en kroon, staat alzo in de Heere." We moeten even er op letten wat de apostel Paulus daarmee bedoelde. Want als hij spreekt: "mijn broeders, mijn blijdschap en kroon, staat alzo in de Heere." Dan is die

kroon een aanduiding van dat werk van Gods genade. Dat de Heere door Zijn bediening mensen heeft willen toebrengen tot de gemeente die zalig wordt. Dat de Heere zielen getrokken heeft uit de duisternis der zonde tot zijn wonderbaar licht. Dat degenen die tot God bekeerd zijn geworden als het ware een sieraad zijn op de prediking van de apostel Paulus. Dat de Heere zijn hand in gunst had uitgebreid over die gemeente, ondanks alle tirannie van satan, trots alle arglistigheid, trots alle pijlen die van de hel afgeschoten zijn geworden om zijn gemeente te verwoesten. En welk een weldaad dan, dat er nog een vrucht voor Paulus in de gevangenis tot openbaring is gekomen. Dan zien wij, al is het dat de apostel in de gevangenis gezet is, dat de Heere nog bij zijn knechten blijft.

En dat de Heere zijn volk niet zal begeven en niet zal verlaten. Ja, dan mag hij zeggen in de gevangenis: "Zo dan, mijne geliefde en zeer gewenste broeders, mijn blijdschap en kroon, staat alzo in de Heere."

Dus u merkt reeds met welk een voortreffelijk woord ons teksthoofdstuk aanvangt. En als we daar onze tekstwoorden bij gaan voegen, dan hoort u wat de apostel Paulus in deze brief schrijft aan die gemeente. Hoort het dan: *Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeken met dankzegging, bekend worden bij God.*

Maar wat heeft hij vooraf gezegd?

Uw bescheidenheid zij alle mensen bekend. De Heere is nabij.

Dus u merkt hoe die gemeente leefde, in de tijd dat de apostel Paulus in de gevangenis verkeerde. En dan zegt de apostel in zijn brief: De Heere is nabij. Hij weet alle dingen. Hij weet uwe verzuchtingen. Hij weet van uw zitten. Hij weet van uw opstaan. Hij kent van verre uw gedachten.

O, wat een voortreffelijke brief. Wat een liefelijke brief. Wat een aangenaam schrijven van de apostel aan die gemeente. Maar ook een leerzaam schrijven, want hij gaat er direct aan toevoegen: *Weest in geen ding bezorgd.*

O, de apostel Paulus wist hoe de gemeente verkeerde waar een leraar in de gevangenis zat. Die gemeente had ervaren al de strijd, al de verachting, al de spot, al de smaad, al de hoon. Hoort nu maar wat de apostel gaat zeggen tot vertroosting, tot bemoediging, en tot onderwijzing.

1. Daarom hebben wij onze eerste gedachte genoemd: ***Een liefelijke onderwijzing.***

Want er was liefde in Paulus hart, in alle kruis en druk en strijd. En de gemeente kon Paulus niet loslaten. Hoort het dan maar: *Weest in geen ding bezorgd.*

U zou zeggen, hoe is het mogelijk, zulk een gemeente, zulk een mensen waar de Heere zijn genade aan verheerlijkt had, en dan zo bezorgd te zijn. Konden zij de apostel, zijnde in de banden, niet overgeven aan God? Aan de Koning van zijn kerk? En konden zij dan niet zeggen: De Heere regeert? Zou er dan niet een gedurig gebed geweest zijn voor de apostel?

Zeer zeker, dat moet u vast geloven. Maar laat ons goed beseffen wat er staat, als de apostel zegt: *Weest in geen ding bezorgd.* Dan gaat er iets spreken. En wat gaat er hier spreken. Dat God op zijn tijd het gebed verhoord. En dat de Heere het waar gaat maken, en op zijn tijd zal vervullen. Wat gaat de Heere nu doen met die gemeente? Zijn eigen werk beproeven. Paulus in de gevangenis, en zijn gemeente in drukwegen. Dat is de weg die God met zijn kerk houdt.

O, daarom kunnen we in de Heilige Schrift lezen: *Biddende werden zij van druk bevrijd.* Niet jubelende. Neen, biddende werden zij van druk bevrijd. Daarom dat woord van de apostel Paulus: *Weest in geen ding bezorgd.*

En weet u waarom de apostel dit nu zo schrijft en zo zegt? Dit bezorgd zijn vloeit

voort uit het ongeloof. Bezorgd zijn is zonde tegen God.

Nu zult u misschien zeggen, ja, maar men mag toch wel bezorgd zijn? Maar hebt u er wel eens erg in gehad, dat er een tweërlei bezorgdheid is. Een wezenlijke bezorgdheid die voortvloeit uit omstandigheden, die God over ons leven brengt. Dat brengt bij God. Maar de bezorgdheid der wereld, wortelt in ongeloof, dat is enkel zonde. Waarom?

Omdat we overbezorgd zijn, en daarmee betonen dat we God niet kunnen laten regeren. De wereld heeft God uitgeschakeld, en de vrome mens kan God niet laten regeren. Kan Gods volk dan God laten regeren?

Nee. Daarom heeft de kerk onderwijs nodig, en vanuit de gevangenis vuurt de Heere zijn knecht Paulus aan om te midden van zijn banden, toch zijn volk te onderwijzen. Maar het is een liefelijke onderwijzing, want hij zegt: Gemeente, weest in geen ding bezorgd, maar laat de Heere regeren.

Want Hij de Grote Schepper aller dingen.

Ziet uit het ongenaakbaar licht.

Het gans gedrag der stervelingen.

Niets is bedekt voor zijn gezicht.

Hier hebt u het. O, wat is dat een ontzaggelijke levensles. Wat is het ook een heerlijk onderwijs, dat de apostel Paulus op last van de Koning van zijn kerk mag geven van uit de gevangenis, aan de leden van deze gemeente. En dan moet u horen hoe hij dat zegt. Dan zegt hij met klém met nádruk: *Weest in geen ding bezorgd*, niet in sommige dingen. Weet u wat de apostel hier bedoeld?

O, dan zegt hij heel eenvoudig: Als nu een kruimeltje genade in uw ziel is gewerkt geworden door God de Heilige Geest, geeft u dan over aan Hem, die dit gewerkt heeft. Dus waar wordt de gemeente op gewezen? Om zich geheel en al aan Sions God en Koning over te geven. Om zich geheel en al aan Hem kwijt te mogen raken. Opdat zij hun leven geheel mochten verliezen in Hem, die eeuwig leeft.

O, daarom is het ook, dat de apostel spreekt van *mijn broeders, mijn blijdschap en kroon*. Weet u waar de apostel dan aan denkt?

Aan de stokbewaarder. Als ook aan Lydia, die door de bediening van het Evangelie getrokken waren uit de duisternis der zonde, en gebracht zijn geworden tot Zijn wonderbaar licht. O, weet u waar de apostel dan aan denkt, aan dat Goddelijk alvermogen. Zoals de stokbewaarder getrokken is uit de macht der duisternis en der zonde. Zoals een Lydia getrokken langs een liefelijke weg.

O, dan ziet hij op die gemeente. En dan zegt hij met betrekking op haar; u zijt diezelfde God, die Getrouwe God, die onveranderlijke God. En hoort dan wat onze tekst verder zegt: "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God."

We gaan eerst dat woord *begeerte* eens uitpluizen. Want het is wel nodig dat we dit in het licht zien van de Heilige Schrift. Want in het leven van deze mensen, in die gemeente van Filippi, hadden zij ook een begeerte. Zouden al die verlangens van deze mensen goed geweest zijn? Ik geloof het niet. Want dat volk van Israël had ook een begeerte. En weet u wat dat voor een begeerte was? Ze begeerden een koning net als de andere volkeren. En ze hebben een koning gekregen. Maar hebben zij een koning gekregen in zijn gunst?

O nee, de Heere heeft ze een koning gegeven in zijn toorn. Hij heeft ze gekastijd in zijn grimmigheid.

Er is nog een andere begeerte in de Heilige Schrift. Denkt dan maar aan die gegevens

uit Gods Woord, als we daar lezen, dat er een man in de poort zat. En als Christus daar voorbij komt, dan begeert hij, ziende op Jezus, dat zijn ogen geopend mogen worden. En heeft de Heere dat geweigerd? O neen. De Heere heeft zijn ogen geopend. Wat voor een begeerte was dat? Dit was een begeerte door God gewerkt. En waarom was dat een begeerte door God gewerkt? Omdat de Heere voornemens was, die weg te bewandelen. Zo dat het uurtje der minne was aangebroken voor deze man. Zulk een begeerte is het, waarover het gaat in de Heilige Schrift.

En over zulk een begeerte gaat het in onze tekstwoorden. Een begeerte van God gewerkt kan nooit verborgen blijven. Een begeerte van God gewerkt in uw hart, gaat altijd door het onmogelijke heen. En zulk een begeerte van God gesteld in uw leven, dat zal zeker triomferen.

Daarom, hoort maar wat onze tekst daarvan gaat zeggen: *Weest in geen ding bezorgd*. Dat was de eerste liefelijke vermaning, de eerste liefelijke onderwijzing. En dan, laat uw begeerte in alles door bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God. En moet u eens goed luisteren. Ons leven is zo menigmaal vervuld met allerlei begeerten. Een begeerte naar de rijkdommen der wereld, een begeerte naar goed, een begeerte naar wetenschap, een begeerte naar allerlei dingen, breidt het zelf maar uit. En wat zijn dat voor begeerten? Ja, dan zegt ge, dat mag toch wel? Dat mogen we toch wel hebben? Ik heb toch geld en goed, ik mag toch best een mooi huls laten bouwen. Ik mag toch best de verlangens van dit aardse leven koesteren. Het is toch voor de tijd en het gaat er toch om, dat ik netjes en fatsoenlijk door dit leven kom. En ik moet toch voor mijn kinderen zorgen, dat ze het goed hebben in dit leven?

Maar nu komt er een andere vraag. Het gaat er niet om wat we mogen. Het gaat er over, kunnen wij met alles wat we begeren bij God komen? Daarover gaat het in de eerste plaats in ons leven. Voor alle dingen, kunnen wij er mee bij de Heere terecht. En ziet dan op de vruchten van uw leven.

2. Bij een liefelijke vrucht

We gaan even op die vruchten letten, om die duidelijk naar voren te brengen, want immers, als ons hart bezet is van de dingen die voorbij gaan, als ons hart bezet is met dingen die geen wezen en geen waarde hebben, en ge moet te midden van al die omstandigheden, waarin ge uw leven gericht hebt gaan sterven en God ontmoeten, kunt ge dat dan?

Nee, dat onmogelijk. Wat vraagt de Heere in de eerste plaats van ons?

Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en alle andere dingen zullen u toe geworpen worden. Kijk, weet u wat wij doen in ons leven; we draaien het om. We gaan onze begeerten op de voorgrond stellen. Terwijl de Heere zegt: *Zoek eerst het Koninkrijk Gods*. Want als dat laatste op de voorgrond mag komen in ons leven, o dan zal ons niets ontbreken. Er is nog nooit iemand geweest, die in zijn verlorenheid over de wereld liep, die God kwijt was, dat hij omgekomen is, in dure tijd of hongersnood. O nee.

Daarom moet u luisteren wat de apostel Paulus gaat zeggen: "Weest in geen ding bezorgd, want de Heere zorgt voor u." Dat staat er. Geef nu uw lot en leven, biddend aan Mij over. Aan Hem die het alles regeert. En als we nu de oorzaak eens gaan naspeuren, dat er zo weinig gebedsleven is, oprecht gebedsleven.

Het staat zo duidelijk in deze tekstwoorden aan u voorgesteld. Hebben we iets wat we van ons zelf hebben? Ons eigen ik met al onze wensen staat op de voorgrond in ons leven. Dan trekt de Heere zich terug, en verbergt zijn aangezicht van ons. En dan het Woord des Heeren. "Als de Heere Zijn aangezicht verbergt", bij monde van David, dan worden wij verschrikt. Omdat onze weg niet zuiver is.

Want wij zijn mensen die God verlaten hebben. Eerst terug naar die verbroken gemeenschap. Eerst terug naar die diepe breuk die wij gemaakt hebben. Eerst vergeving zoeken in dat bloed des Lams. Eerst die gerechtigheid bekomen, die alleen in Christus Jezus is. Want hebt u opgemerkt wat er staat, wat de apostel zegt tegen die gemeenteleden? *Weest in geen ding bezorgd.*

De apostel neemt alles weg. En stelt op de voorgrond de zaligheid die in Christus Jezus is. Stelt op de voorgrond de noodzakelijkheid om met God verzoend te worden. Stelt de noodzakelijkheid om vrede met God te bekomen.

O gemeente, dat dit toch uw hoogste doel mag worden, door Gods genade in uw leven. Het hoogste doel om Hem te mogen zoeken met ingespannen krachten. Daarom zegt de Heere: *die naar Mij zoekt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heere.* Dus naar Mij toe, zegt de Heere. Niet naar Farizeeën en schriftgeleerden. Paulus, Petrus, gaat heel de rij der Bijbelheiligen maar langs. God is het hoogste goed, wat de ziel alleen het ware genoeg geeft, om verenigd met Hem te mogen worden, door het geloof. Dan alleen die Levensbron te mogen leren kennen.

O, dat we Hem mogen leren zoeken met ingespannen krachten.

Daarom, we gaan weer onze tekstwoorden lezen. Weest in geen ding bezorgd, maar, zegt de apostel, dat woordje *maar* moet u niet vergeten. Dat geeft een wending in de tekst, en wijst onze gedachten naar een zaak. En hoort het. *Maar, laat uwe begeerten in alles*, en dat terwijl we straks gehoord hebben, in geen ding bezorgd te mogen zijn. En nu met alles, *in bidden en smeken te komen tot God.*

Het is heel wat, zult ge zeggen, wat de apostel hier zegt tot de gemeente van Filippi. Zou Paulus teveel gevraagd hebben van zijn gemeente? Zou die liefelijke onderwijzing te diep geestelijk zijn, zoals die uit gesproken wordt in onze tekst.

In onze tijd zegt men, dat is veel te diep en te ernstig. Nee, dat lust ik niet hoor, die tijd is voorbij. Onze nieuwe tijd is zo veel anders. Ons nieuwe begrip is veel helderder, is veel frisser voor uw gemoed!

Ja, dat geloof ik, dat het veel frisser is voor uw gemoed. Weet u waarom? Dan kunnen we leven naar de begeerte van ons eigen hart. Dan kunnen we doen wat we zelf maar wensen, zoals ons verdorven hart het ingeeft. Maar ons leven over te geven aan de leiding Gods, daar komt het op aan.

Maar gemeente, daar is genade voor nodig. En bid zonder ophouden, dat u dié genade in uw leven moogt ondervinden, voor het te laat is. Er mag geen rust zijn, voordat u Hem gevonden hebt. Dat u met vaste gang het pad der godvruchtigheid zou mogen betreden, en leren smeken: *Heere, schraag in dat spoor mijn wankelende gangen.*

Dus niet uw vaste gangen, maar die wankelende gangen. Want de kerke Gods kan alleen maar vast staan in Christus, door een waarachtig geloof, in de oefeningen.

En als we dan ons kerkelijk leven bezien in onze tijd, neen, dan kunnen we wel terug gaan, ook in onze tekstwoorden. Dan is het een wankelende kerk, dan is het een strijdende kerk. Een wankelende gemeente, en een strijdende gemeente, die krijgen betrekking op God. Dat zijn mensen, die krijgen God nodig. Dat zijn mensen, die buiten God en Zijn gemeenschap niet kunnen leven. Dat zijn mensen die leren vragen; Heere, richt u mijn leven naar uw Woord. Maak in uw Woord mijn gang en treden vast, doe mijn op het spoor van uw geboden gaan. Dat ik mijn voeten mag zetten, mijn schreden mag richten, naar uw getuigenis. Dan moet u eens goed horen, houd het even vast in uw gedachten, dan lezen we: "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles, door bidden en smeken met dankzegging bekend worden bij God."

Twee dingen, merkt u het? *Bidden en smeken*, wat wil dat zeggen. We hebben al eens

gezegd: Bidden en danken, danken en bidden, zijn niet van elkander te scheiden. Maar dan komt er hier nog een ander woord bij, en smeken en met dankzegging. Mag ik u een goede raad geven? Niet uit mijn persoonlijk leven, maar uit Gods Woord, het vloeit voort uit onze tekst. Als we bidden met de ernst van ons hart, dan kan het wel gebeuren dat de Heere niet verhoort zoals u denkt, dat Hij verhoren zou. God hoort de gebeden wel, maar. Hij verhoort ze niet op uw tijd.

De Heere komt altijd op zijn tijd, zijn werk waar te maken en zijn eigen werk te bevestigen. Maar leest dan eens wat er staat welke raad de apostel geeft. Niet onze raad dus, maar Gods Woord spreekt. Door bidden en smeken, dat wil zeggen, door bidden en door roepen en door worstelen. God niet loslaten. Net als Israël te Pniël. *Heere ik laat U niet los, tenzij u mij gezegend hebt.*

Voelt u het aan? Dat is het werk des Heiligen Geestes. God verbergt Zich met eerbied gezegd, voor zijn kerk soms lange tijden. Dat zijn volk zou leren schreien en God niet zou loslaten. De Heere beproeft Zijn eigen werk in het leven van Zijn gunstgenoten. En weet u wat de Heere ook doet?

Hij beproeft ook zijn werk in het hart van een jongen of een meisje. Hebt u daar wel eens over gedacht, jonge mensen? Want Hij hoort naar hen die in gevangenis kwijnen, zegt de Psalmist. Hun gekerm zal voor Gods aangezicht verschijnen. Hij hoort het geroep der jonge raven. Hij zal nooit verlaten, wat Hij zelf heeft gewrocht. Dat moet u nooit denken. Daarom als de apostel van uit de gevangenis deze onderwijzing gaat geven, dan geeft hij deze onderwijzing uit de ervaring van zijn leven. Want was de Heere hem zelf niet tegen gekomen op de weg naar Damascus?

En wat had Paulus niet geweend en gekermd tot God. O, mijn hoorders, totdat de Heere Zichzelf aan hem openbaarde. Ik ben Jezus, die gij vervolgt. Ja, er wordt gezegd, *het is u hard de verzenen tegen de prikkels te slaan.*

Merkt u het wel op? Och, waar vinden we zulk een Paulus, als een gebroken man, en waar vinden we zo'n rechte straat? Merkt u dat God zelf opzoekt wat Hij zelf heeft neergeveld? Daarom zegt Paulus: Weest in geen ding bezorgd, want Hij is de getrouwe. Die altijd zorg voor zijn kerk draagt. Die al de zorg voor zijn volk gedragen heeft aan het vloek en smaadhout des kruises.

Dan zegt de apostel: Vlucht tot die enige Levensbron. Vlucht tot de enige Borg en Middelaar. Dat ge uzelf daar aan mocht overgeven. Al is het dan, zegt de apostel, dat ik in de gevangenis ben. Dan is die trouwe Herder der schapen in de hemel, die zal u niet begeven en zal u niet verlaten. Al zijn wij straks hier weg, dat is niet zo erg. U vindt het misschien wel erg als u het oog maar mag houden op die Herder in de hemel. Die blijft altijd bij zijn kerk, en zal zijn volk niet begeven en zal zijn Sion niet verlaten. De aardse herders neemt de Heere toch telkens weg. Dan brengt Hij ze hier naar toe en dan weer naar een andere plaats. De een mag wat langer op een plaats blijven en de ander wat korter. Het arbeidsveld is groot, en de arbeiders zijn weinigen. Paulus is nooit langer dan drie jaar in dezelfde gemeente geweest, en dan komt hij zowaar nog in de gevangenis ook terecht.

Daar zijn wij nog niet in terecht gekomen. We weten de tijden niet, die voor de deur staan. Dat weten we, dat de dagen boos zijn. Wat vandaag niet is, kan morgen komen. En welk een wonder dat God nog blijft, want als we dan onze tekstwoorden zien: "Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten met bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God." Hoort u het wel? Daar hebt u het weer, dat bidden en danken aaneen geschakeld is in het leven der genade van Gods gunstgenoten, in het leven van Gods kerk. U kunt nooit een rechte danker zijn, als u ook geen rechte bidder bent. Dus bidden en danken! Welk een weldaad die God schenkt. Leert Zijn Naam ervoor te erkennen, dat Hij nog bemoeienissen met u wilt

hebben. Wilt u een vrucht zien in dit leven?

Heel eenvoudig. Zomaar uit de praktijk van het leven. Als de Heere over Zijn kerk opstaat, en als ze een blijkje van Zijn gunst in hun hart mogen ervaren, dan wordt het wel eens een wonder, dat ze mogen geloven dat God met hen begonnen is. En dan zijn die zielen met heilige verwondering vervuld, dat zij mogen weten dat de Heere met hen begonnen is, en dat zijn werk in waarheid is. Daar hebt u de dankbaarheid.

God brengt zijn kerk altijd waar Hij ze hebben wil, in ware verootmoediging. O, ga maar een stapje terug. We hebben het woord alreeds gezegd. Als de ziel door God bewerkt is, dan wordt het hart verbroken en verootmoedigd. En een verootmoedigd mens mag onder God bukken. Mag onder de Heere komen.

Daarom zegt de apostel zo heel eenvoudig: *Laat uw begeerten met bidden en smeken, met dankzegging bekend worden bij God.*

Maar nu een andere gedachte, want daar zit een diepe gedachte aan verbonden. Een gedachte die altijd in ons leven waar zal moeten worden, als u dan werkelijk mag weten, dat God met u begonnen is. *Laat uw begeerten in alles, door bidden en smeken met dankzegging bij God bekend worden.*

Maar hoe kan u dan bij God komen, zonder Christus? Zeg het zelf maar. Hoe u bij God moet komen, zonder een vernederende Christus, zonder Hem, die Zichzelf dood geliefd heeft aan het vloek en smaadhout. Zonder die toegeëigende Christus aan uw ziel, die toegepaste Borg en Middelaar. Hoe kunt u dan bij God komen? Dat is toch een uitgemaakte zaak!

O, hoort het dan duidelijk, om een begeerte bij God te maken in het aangezicht van Zijn lieve Zoon, Jezus Christus! Daar gaat het over, dat is een punt in het leven. Het fundament van het leven, ja, het fundament van het zieleleven. Het fundament van het geloofsleven. Het fundament van een blijmoedig leven. Dan de wereld verlaten en onze oude natuur te mogen leren doden, om in een nieuw Godzalig leven, te mogen leren en wandelen. Dat is het, als u met heel Gods kerk de wereldse dingen leert verachten. Daarom staat er in onze tekst: "Weest in geen ding bezorgd". Want Christus is het fundament in het leven van zijn kerk. Hij is alles. Hij heeft alles verworven. Hij schenkt al wat Hij verworven heeft aan Zijn volk. Hij houdt het niet voor Zichzelf.

O, u moet nooit denken, door alle moeite en strijd en wederwaardigheden, dat de weldaden die Christus verworven heeft, die verworven heeft voor Zichzelf. O nee. Want het is zijn volk dat Hij gekocht heeft door de dure prijs van Zijn dierbaar bloed. En dat volk heeft Hij uit de hand zijns Vaders ontvangen. Het zijn Zijn gunstgenoten. Het is zijn erfdeel. Zou de Heere dan voor Zijn erfdeel niet instaan? Zou de Heere dan niet zorgen voor degenen die Hij liefgehad heeft met een eeuwige liefde.

O, daarom die liefelijke vermaning, dat liefelijk onderwijs. Weest in geen ding bezorgd, laat al uw omstandigheden, al uw moeite, al uw strijd, al hetgeen wat u drukt, met bidden en smeken en dankzegging bij God bekend worden. Want Hij is de grote hartekenner en Hij proeft de nieren. Hij weet wie u bent. En Hij weet wat maaksel wij zijn.

Wat ligt dan die erfenis van Gods kerk vast in een Drieënig God. Daar ligt de zaligheid aan vast in het leven van Hem, die Zichzelf gesteld heeft tot een schuldoffer voor de zonde. Die uitgeroepen heeft: *Vader in Uw handen beveel Ik Mijn Geest.* Omdat Zijn kerk vrijgemaakt zou worden van de vloek der wet en dan gewassen en gereinigd in dat dierbaar bloed, dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel.

Och wat is de wereld arm. Wat is de wereld leeg. Wat is de vrome wereld arm. Wat is de godsdienst leeg, zonder Christus, zonder toegepaste gerechtigheid. Ze hebben dan

wel de mond vol over de Heere Jezus. O ja. Maar het gaat over die toegepaste gerechtigheid, om deze door Goddelijke genade aan onze ziel te mogen bekomen. Weest dan in geen ding bezorgd. Want dan hebt u een fundament in uw leven. Dan zult u nooit beschaamd uitkomen. Want dan zal het waar gaan worden in ons leven. Wie op de hoge God vertrouwt, heeft zeker op geen zand gebouwd. Dan is ons leven zonder dat wezenlijke fundament, als een huis dat op een zandgrond gebouwd is. En als de winden en stromen gaan loeien, dan blijft er niets van dat huis over. Dan zal het in een ogenblik verdwijnen.

O, dat onze ogen voor het eerst of bij vernieuwing daarvoor mochten geopend worden. Dat ons geestelijk leven niet gebouwd zou worden op een losse zandgrond. Op een losse, eigenwillige godsdienst, waar men straks bedrogen mee uitkomt. Maar dat ons leven gericht zou mogen worden naar Zijn Goddelijke getuigenis. Dat we alzo het pad van Zijn geboden mogen leren betreden. Al biddende, al zuchtende, zoals de apostel uitdrukt: *Al onze begeerten door bidden en smeken bij God bekend te maken.*

Nu dan, eer wij verder gaan laat ons eerst nog zingen uit Psalm 147 vers 6.

3. Een gezegende troost.

Onze laatste gedachte, dat kunt u opgetekend vinden in het zevende vers. "En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uwe zinnen bewaren in Christus Jezus."

Een liefelijk Schriftgedeelte. Maar dat niet alleen, ook een vervullend Schriftgedeelte. Het gaat niet alleen over de bemoediging, maar een bemoediging met een grond. Want er wordt gesproken over de vrede Gods. Een vrede Gods die alle verstand te boven gaat. Een vrede die uit God vloeit. En hoe vloeit deze vrede dan uit God? Och, heel eenvoudig. Laten we eerst de Schrift maar laten spreken. *Mijn vrede geef Ik u, Mijne vrede laat Ik u. Niet gelijkerwijs de wereld hem geeft, geef Ik hem u.*

O nee. Hoe dan wel? Zoals God hem geeft. Want God is de vrede zelf. Daarom moet er komen een geopenbaarde Christus in uw hart. Ik ga het sterker zeggen, met een toegepaste Christus in uw hart. Hebben we dan vrede bij God? O ja. Dan kan het wel eens zijn, dat er zulk een diepe vrede in ons gemoed en in ons leven is. En als we dan geloofsoefeningen er bij mogen hebben. Ja, dan kan het wel eens zijn dat de ziel van vreugde opspringt in de Heere, en dat ze wel eens mogen uitroepen: *In Hem, mijn vaste Rots is het onrecht nooit gevonden.* Doet u daar dan iets af?

Nee, daar doet u niets af. Maar nu lezen we nog eens wat er in de tekst staat: *En de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat zal uwe harten en zinnen bewaren in Christus Jezus.* Dat is die vrede die uit God vloeit in het aangenomen offer van Hem, Die eeuwig leeft. Voelt u waar het over gaat?

In de eerste plaats over het volmaakte zoenoffer, van Hem. Die de vrede verworven heeft. Door de zonde alle vrede verloren, dat weten we verstandelijk o zo goed. Maar vraagt dat dan ook eens aan de ziel die door Gods genade er achter gekomen is, dat nu alles onvrede geworden is door de zonde. En legt uw hart er nu eens tegenover, en gaat eens onderzoeken of er iets van die vrede geopenbaard is in uw ziel.

En aan de andere kant, als die vrede niet geopenbaard is in uw ziel, wat is dan uw eerste weg in uw leven geworden, door Gods genade? Dat u aan die onvrede ontdekt zijt geworden.

Want we staan graag naar een nieuwe vrede, o ja. In ons gezinsleven, en in alle omstandigheden van het leven. Jacob zocht ook de vrede in zijn huisgezin, die hij zelf verbannen had door zijn twee vrouwen, doordat hij zijn Jozef ging voortrekken. De

oorzaak van de zonde liep hij zo maar voorbij. Dat hij zelf zijn oude vader bedrogen had, daar dacht hij niet aan. En dat God die onvrede als straf over zijn leven, over zijn tent gebracht had, dat heeft de Heere hem zelf moeten leren, door de onderwijzing des Geestes.

Maar dat moet geleerd worden in uw hart, houdt daar goed rekening mee. Dat we niet met een historiële kennis blijven voortleven. Onmisbaar, maar tekort voor de eeuwigheid. Want er wordt gesproken in onze tekstwoorden; De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat. Die vrede laat zich niet begrijpen, maar wel doorleven. Dat is die vrede die uit God vloeit in het volmaakte offer. Wat is er dan in ons leven nodig? Er achter komen, dat we die vrede kwijt geraakt zijn.

En nu spreekt de apostel Paulus tot de gemeente: "Weest in geen ding bezorgd." O, wat is het moeilijk voor een natuurlijk mens om dit te leren. In het zevende vers is het de vrucht van het genadeleven wat de apostel toewenst aan die gemeenteleden. Want als hij zegt; Weest in geen ding bezorgd, maar laat uwe begeerten in alles door bidden en smeken met dankzegging bij God bekend worden. Dan zal die vrede Gods uw leven bezetten. Dan zal die vrede Gods geopenbaard worden in uw leven. Dan zal het zijn, een volgen van Hem, door gebaande en ongebaande wegen. Dan een hart te mogen bezitten, om alle smaad op te vangen. Om in alle omstandigheden van het leven naar God te vluchten.

En weet u in welke verhouding die gemeente stond? Paulus in de gevangenis. En die gemeente stond daar in het volle leven, in allerlei nood en bestrijding van Farizeeën en schriftgeleerden. En wat had die gemeente nu nodig? En wat heeft de ganse kerk nu nodig te midden van alle kruis en druk?

De hulp des Heeren. Dat waarachtige geloofsleven in haar oefeningen, om te kunnen staande blijven. Daarom gemeente, dit staan naar dat waarachtige geloofsleven, dat besef van die noodzakelijkheid. Om tot God bekeerd te worden. Staan naar de volheid die in Christus Jezus is, die alleen in Hem te vinden is. En dan zal de vrede Gods uw harten vervullen, in Christus Jezus. Want Hij is niet alleen de vrede, maar zal ook het recht zijn.

Dan moet eerst dat fundament gelegd worden in de harten van al degenen, die zich schuldig voor God leren kennen. Hij is de eerste, die Zijn kerk opzoekt, in Zijn opzoekende liefde. Die ze van dood levend maakt. En zou u dan denken, dat de Heere zulk een gemeente, zulk een volk aan zichzelf over laat? Zou u denken dat de Heere dat volk zou doen missen?

O nee, dan zal het toch waar gaan worden, dat Hij Zichzelf zal gaan openbaren en verklaren. Moet u nog een duidelijker bewijs hebben? Dan zullen we het nog eenvoudiger zeggen. Denkt dan maar aan het feit dat de Heere opgestaan is uit de doden. En dat Hij Zich gaat openbaren aan zijn discipelen. Wat zegt de Heere eerst? "Vrede zij ulieden"! Merkt u het? "Vrede zij ulieden"! Hij is die grote Vredevorst, die zelf de vrede met zijn Gezegende handen op zijn kerk legt.

Als nu de Heere van vrede spreekt tot zijn gunstgenoten dan is het vrede van binnen. Dat wil zeggen, dat die vrede van Gods zijde wel bestendig is en voor die kerk bestendig zal zijn in der eeuwigheid. Maar hoe dan toch, aan deze zijde van het graf, wegens de zwakheid van de kerk, vanwege het afzwerven, zij toch die vrede bij tijden moet missen, ja, vanwege het inwonend verderf.

En toch, bij tijden mogen zij iets van die vrede proeven en smaken. O, dat is die zaligheid, dat is nu die echte vrede. Recht vrede hebben, is recht de Heere nodig hebben. Is recht de wereld verlaten, is echt alles verliezen, is echt een biddend leven te mogen bekomen, bij dagen en bij nachten.

Och gemeente, wat zou het groot zijn, dat u daar gedurig mocht verkeren. *Heere leer*

mij bidden naar de regel van het heiligdom. Neig mijn hart en voeg het saam, tot de vrees van Uwe Naam.

O, dan zal het leven een andere wending krijgen. Dan zal uw leven zo geheel anders gaan worden. Om er iets van te mogen ervaren in een toepassende daad. Als God het eens zou doen in Christus, dan zou het leven zo anders worden. Dan zal het waar gaan worden, die uw leven verlost van het bederf, en die u kroont met goedertierenheden.

O, zou u er niet jaloers op worden? De Heere mocht eens een heilige jaloersheid willen werken. Om dan alzo meer en meer uw betrouwen op Hem te leren stellen.

Om uw leven in Hem te mogen verliezen. O, dan is de Heere een Zon en Schild. Dan is Hij in nood en dood bij zijn gunstvolk, oneindig groot.

O, dan gaat het menigmaal door een dal der schaduwen des doods. Zo menigmaal door kruis en druk, maar geen nood, Hij is de Leidsman, Hij is de Voleinder des geloofs. Hij is de Vervuller, van alles wat Hij gesproken heeft tot Zijn gunstgenoten. Dat is vast en onverbroken.

Zo moge de Heere u iets van die vastheid in Christus in uw harten doen ondervinden, opdat uw leven alzo verlost mag worden van het eeuwig verderf.

En dat deze predicatie nog eens een nalezing mag bereiden door God de Heilige Geest in uwe harten. Op dat het alzo zou mogen worden: "En zij zagen niemand, dan Jezus alleen." Amen.

BEVESTIGING EN INTREDE DS. A. KOK TE POORTVLIET.

Saambinder 15 april 1965

De bevestiging.

Op dinsdag 30 maart j.l was het voor de Gereformeerde Gemeente te Poortvliet een dag van blijdschap. Na vele jaren vacant te zijn geweest, mochten de kerkenraad en de leden van deze kleine gemeente getuige zijn van de bevestiging van hun eigen herder en leraar in de persoon van Ds. A. Kok uit Leerdam, die het beroep naar Poortvliet aannam.

De bevestiging vond plaats door Ds. Chr. van Dam te Werkendam, in de Ned. Herv. kerk te Poortvliet. Ds. Van Dam sprak naar aanleiding van Openbaring 2 : 10b.: "Zijt getrouw tot den dood, en Ik zal u geven de kroon des levens", met als thema: Een belangrijke opdracht. Hij stond stil bij een drietal gedachten: namelijk: *uit liefde gegeven, in waarheid betracht en met beloften gestaafd.*

Nadat Ds. Van Dam deze punten had verklaard, liet hij zingen Ps. 97 : 7 en las het formulier van bevestiging met de daarin gestelde vragen, voor. Op deze vragen antwoordde Ds. Kok: "Ja ik, van ganser harte."

Ds. Van Dam sprak nu Ds. Kok toe. Het is reeds jaren, dat we elkaar kennen. We weten wat er allemaal is gebeurd. Ik vond het groot, dat Ds. Karens mij in de gelegenheid heeft gesteld u in het ambt te bevestigen. Wij wensen u van harte toe de onmisbare zegen des Heeren in dit deel van Zijn erve. Waar de Heere ons hebben wil is het goed.

Ook mevrouw Kok werd hartelijk door de bevestiger toegesproken. Vervolgens feliciteerde hij de kerkenraad en gemeente van Poortvliet dat zij nu een herder en leraar mochten ontvangen.

De gemeente zong Ds. Kok staande toe Psalm 132 : 6 en 7.

Na verdere lezing van het formulier werd deze plechtige dienst met gebed en het zingen van Psalm 105 : 3 besloten.

De intrede

Reeds een halfuur vóór de aanvang van de intrededienst stroomde het kerkgebouw vol. De opkomst was bijzonder groot.

Na het zingen van Psalm 27 : 7 en het lezen van 1 Johannes 1 sprak Ds. Kok voor de eerste maal als herder en leraar van de gemeente Poortvliet het votum en zegen uit waarna hij voorging in gebed.

Na het zingen van Psalm 19 : 5 en 6 bepaalde de leraar zijn gehoor bij 1 Johannes 1 van vers 5 t/m 7, met als thema: "Een apostolische boodschap" en stond stil bij:

1. In haar oorsprong,
2. in haar leerzame onderscheiding, en
3. in haar liefelijke vertroosting.

Het is een zeer bijzondere dag voor de gemeente van Poortvliet. De Heere heeft na vele worstelingen ons hart overgebogen om tot u te komen. Wat zou het een wonder zijn, wanneer de prediking, die van rustdag tot rustdag zal worden gebracht gezegend zou worden. De tekstwoorden zijn ontzaggelijk van betekenis. *Dit is de verkondiging die wij van Hem gehoord hebben, zegt Johannes.*

Dan wijst de apostel van zich af. Het is geen boodschap die wij van farizeeën

ontvangen hebben. Johannes was een ware getuige. De inhoud van de prediking is, van zich afwijzen. Dit is de wortel der zaak. Dat is de grondslag van de ganse uitverkoren Kerk, van het werk van Gods genade in onze harten. Dan straalt hier de heerlijkheid des Heeren zo rein uit. De wet des Heeren is volmaakt Van nature is er niemand die naar God vraagt. Welk een genade, als de Heere ons omkeert. Schuldig aan de ganse wet. Dat Goddelijk Licht Dat de ogen opent doet ons schuldenaar worden voor God. Welgelukzalig, die zijn diepe verlorenheid moet inleven, die zijn doodvonnis moet ondertekenen. De oorsprong ligt in de eeuwigheid. De inhoud van Johannes' prediking is, *dat God Licht is en gans geen duisternis.*

Wat zou het groot zijn, gemeente van Poortvliet, als er nog toegebracht werden tot de gemeente die zalig zal worden We zijn niet voor niets gekomen. Het zal zijn tot eeuwig voordeel of tot eeuwig oordeel. Het Woord des Heeren is een tweesnijdend scherp zwaard. Er kan zoveel zijn in ons leven, dat geen waarde heeft voor de eeuwigheid. De boom zal aan zijn vrucht gekend worden. De rijkdom van de genade van Christus Jezus zal nooit enige waarde hebben, indien wij geen schuldenaar voor God worden.

Johannes zegt verder: *en dit is de verkondiging.* En dat niet alleen om de doodstaat des mensen voor te stellen, maar ook om het welbehagen in Christus voor te stellen. Alleen Zijn eigen werk zal juichen tot Zijn eer. De Wetsvervuller, daar gaat het om. Het gaat om het vleesgeworden Woord, Die Zijn Kerk op Zijn hart draagt. Denk maar aan de hof van Gethsémané, waar Christus kruipt voor Zijn kerk. O, welk een onderwijzing. Hij wijst alleen op Christus. De Heere mocht de bediening van Zijn Heilige Geest niet onthouden, opdat we de boodschap doorgeven mogen. Hij schenke wat we nodig hebben, een biddend, afhankelijk leven.

Hierna eindigde Ds. Kok met dankgebed en werd gezongen Psalm 146 : 3.

Vervolgens richtte hij zich tot zijn bevestiger. Ds. Van Dam. Er liggen banden, door God gelegd. Als we denken aan het woord dat u deze middag sprak, wie is tot deze dingen bekwaam! God neemt het voor Zijn knechten op. Hij ondersteune u, met vrouw en kinderen.

In zijn toespraak tot de afgevaardigden van de Classis Tholen memoreerde Ds. Kok hoe hij op de Classis heel hartelijk werd ontvangen. De Heere moge ons verwaardigen het alleen van Hem te verwachten.

Spreker hoopt dat met de burgerlijke overheid in liefde mag worden geleefd. Er zal echter alleen vrede zijn, als de rechte weg van Gods Woord wordt betreden. De Classis Dordrecht werd de zegen des Heeren toegewenst Dat er in Leerdam maar veel gebed mocht zijn, opdat de ledige plaats zou worden vervuld.

In hartelijke bewoordingen richtte Ds. Kok zich tot de kerkenraad van Poortvliet en de catechisanten. Hij dankte voor het vele werk dat in korte tijd werd verricht. God heeft gezorgd dat er een woning kwam.

Het schoolbestuur, het hoofd der school, het personeel, de koster en de organisten werden hartelijk toegesproken. Het kerkbestuur der Ned. Herv. kerk werd dank gezegd voor het gebruik der kerk. Ds. Kok stelde het op prijs, dat Ds. Van Dijk, Ned. Herv. predikant en de predikant der Ger. Kerk aanwezig waren. De gemeente werd opgewekt om getrouw op te gaan naar Gods huis. Elke lege plaats zal tegen ons getuigen.

Ds. Kok werd toegesproken door Ds. J. Karens namens Classis en Part. Synode, en heette hem hartelijk welkom. Ds. Van Gist sprak enkele welmenende woorden als vriend. Eén der kerkenraadsleden van Leerdam sprak van de weemoed die de harten

had vervuld, maar wat de Heere doet is welgedaan. Op zijn verzoek zong de gemeente Ds. Kok staande toe Psalm 134 : 4.

Ds. Van Dijk, die namens de plaatselijke kerken het woord voerde, en burgemeester Van Doorn namens de burgerlijke gemeente, heetten Ds. Kok en zijn vrouw hartelijk welkom in dit kleine Zeeuwse dorp.

De laatste spreker was ouderling Van Hout die namens de kerkenraad en gemeente woorden van welkom richtte tot de predikant.

Staande werd Ds. Kok toegezongen Psalm 25 : 7.

Het was voor de kleine gemeente van Poortvliet een dag om nooit te vergeten!

31 maart 2011,

A.C.H. van Vuuren

“Weide vinden”

50 jaar Gereformeerde Gemeente Kootwijkerbroek

Ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente te Kootwijkerbroek, heeft de heer H. Brons op verzoek van de kerkenraad de geschiedenis van de gemeente beschreven. Op nauwgezette wijze heeft de heer Brons, die de gemeente ruim veertig jaar als ouderling heeft mogen dienen, aan dit verzoek voldaan.

De gemeente heeft een opmerkelijke groei doorgemaakt. De ontwikkeling van de kerkelijke gemeente is niet los te zien van de geschiedenis van het dorp Kootwijkerbroek. Door toenemende zandverstuivingen werd het steeds moeilijker om rond het oude Kootwijk een bestaan te vinden. De Kootwijkers weken daarom uit naar het huidige Kootwijkerbroek. Daar werd het lage land ontgonnen en ontstond er een bewoonbaar gebied met vruchtbare weiden. Het was de schrijver echter niet in de eerste plaats om deze weiden te doen, toen hij het boek de titel “Weide vinden” meegaf. Ds. G. Beens wijst daar op in het Ten geleide: ‘De titel van het boek wijst ons naar de woorden van Joh. 10:9. ‘En hij zal ingaan en uitgaan en weide vinden’.

In de loop van de 19e eeuw was er in deze omgeving ook een volk dat hongerig gemaakt was naar die weide. Zij konden het niet meer vinden onder de prediking in Kootwijk, waar de gemeente opgebouwd werd in een deugd- en zedenleer. De Afscheiding was aan Kootwijk voorbijgegaan en de Doleantie had geen rust gebracht. Deze zoekende mensen waren te vinden in schuren en boerderijen waarin oefenaren en predikanten voorgingen. Ook liep men wel grote afstanden om de zuivere prediking te kunnen beluisteren.

Geen wonder dat het verlangen ontstond om te komen tot een eigen plaats van samenkomst. In 1895 werd op de boerderij de *Grote Brand*, onder leiding van oefenaar H. Roelofsen, het besluit genomen een gemeente op te richten. De nieuwe gemeente werd een ‘Gemeente onder het Kruis’.

Met het oog op de bereikbaarheid werd er toen voor gekozen om een kerk in Barneveld te bouwen. Dit betekende echter niet dat de bijeenkomsten in Kootwijkerbroek voorbij waren. De predikanten uit Barneveld kwamen er nog regelmatig. Ook werden er sinds 1908 catechisaties gehouden. In de jaren die volgden is de wens wel eens uitgesproken om eigen kerkdiensten te beleggen.

Toch zou het nog duren tot na de oorlog. In het najaar van 1946 werd door ds. J.

Fraanje de eerste kerkdienst in de school met de Bijbel gehouden. Vanaf die keer zijn er vele predikanten en studenten geweest die, staande op een eierkist, zijn voorgegaan. In 1954 mocht een eigen gebouw in gebruik genomen worden en in 1960 vond de Instituering plaats onder leiding van ds. P. van der Bijl.

De Heere heeft ook willen zorgen voor ambtsdragers. Van de 50 jaar heeft de gemeente 38 jaar een eigen herder en leraar mogen hebben.

In 1969 mocht zij haar eerste predikant ontvangen, ds. A. Kok. Reeds na tweeënhalf jaar werd hij van zijn post afgelost. Zijn laatste preek heeft grote indruk gemaakt op jong en oud.

Daarna heeft ds. C. Wisse de gemeente dertien jaar gediend. Onder veel zwakheid heeft hij zijn dienstwerk verricht, maar de Heere heeft Zich niet onbetuigd gelaten.

Onder ds. P. Blok is de gemeente tot grote wasdom gekomen. De Heere wrocht mee, zodat er ook een groei in de diepte mocht plaatsvinden.

Korte tijd nadat ds. Blok met emeritaat was gegaan, werd de gemeente verblijd met de komst van kandidaat G. Beens. De Heere heeft hierin betoond opnieuw voor de grote gemeente te willen zorgen.

De geschiedenis overziende, is er veel gebeurd in vijftig jaar. Het grootste is dat de Heere getuigenis wilde geven van Zijn eigen werk. Hij heeft Zijn genade willen verheerlijken in ouderen en jongeren, ja zelfs onder zuigelingen.

In het kader van deze bespreking kan er niet meer dan een korte schets gegeven worden van dit stukje geschiedenis. Het is bedoeld om de belangstelling te wekken voor dit lezenswaardige boek. Ook aan het uiterlijk is zorg besteed. Het boek is rijk geïllustreerd en heeft een frisse omslag. Het kan beslist een aanwinst genoemd worden in de kleine kerkgeschiedenis.

IN MEMORIAM Ds. A. KOK, 22 juli 1971. Ds. De Gier

Zoals we nog juist bij het ter perse gaan van het vorige nummer het ontstellende bericht konden meedelen is Ds. A. Kok te Kootwijkerbroek geheel onverwacht overleden.

Zondagavond 11 juli j.l. spoedde hij zich bijtijds voor de avonddienst naar de consistoriekamer. Buiten bij het kerkgebouw sprak hij nog met enkele vakantiegangers die hij kende. Daarna ging hij de consistoriekamer binnen waar hij de eerste was.

Toen een, ouderling daarna binnenkwam gevoelde Ds. Kok zich niet goed, zodat hij zei niet te kunnen preken. Daar zijn toestand snel verergerde liet een ontboden arts hem terstond naar het ziekenhuis te Amersfoort vervoeren.

In de nacht van zondag op maandag werd hij door een attaque getroffen en is in de vroege maandagmorgen overleden op de leeftijd van 65 jaar.

Ds. Kok was voor hij tot de studie aan onze Theologische School werd toegelaten werkzaam in de grafische vakken te Rotterdam. Met zijn vader was hij als jongeman te Rotterdam uit de Chr. Ger. Kerk overgekomen naar de Geref. Gemeente te Rotterdam-Zuid.

Later heeft hij vele jaren, eerst als diaken, en later als ouderling in deze gemeente werkzaam mogen wezen, totdat hij in 1957 zijn studie begon aan de Theol. School. Toen ik in 1960 mijn arbeid daar begon was Ds. Kok in het laatste studiejaar. In dit jaar heb ik onze overleden broeder leren kennen als een vriendelijk en aangenaam

man met een gemoedelijke inslag, die in zijn levenswandel grote eerlijkheid en oprechtheid openbaarde.

Na zijn beroepbaarstelling nam hij het beroep aan naar de gemeente te Leerdam. Hier had hij een actief aandeel in de totstandkoming van de christelijke basisschool, de Johannes Calvijnsschool.

In 1966 vertrok hij naar de gemeente te Poortvliet waar hij een viertal jaren de gemeente als herder en leraar diende.

In 1969 nam hij het beroep aan naar de Veluwe gemeente te Kootwijkerbroek, om in deze gemeente op 2 april 1969 de herdersstaf op te nemen.

In de korte tijd dat hij deze gemeente heeft gediend was hij ook bestuurslid van het bejaardentehuis Elim te Barneveld.

Zo heeft de Heere als de Koning van Zijn kerk onze overleden broeder een tiental jaren in Zijn wijngaard willen gebruiken. Zoveel jaren als de Heere in Zijn Raad bepaald had. Dit is naar de soevereine Raad Gods, Die Zijn knechten naar deze Goddelijke Raad tot het ambt van herder en leraar roept en ook bepaalt hoe lang zij dit ambt zullen waarnemen, om hen dan tot Zich in Zijn heerlijkheid op te nemen, om het loon der getrouwe knechten te ontvangen. Dit loon is alleen genadeloon, niet naar werken of verdienste. Het domineeschap alleen zonder meer maakt niet zalig, wel als we als kind en knecht des Heeren gewassen en gereinigd mogen zijn door het dierbaar, reinigend en verlossend bloed van Christus. Dit mogen we ook van onze overleden broeder geloven. En dan is ook het woord van Openb. 14 : 13 op hem van toepassing: "Zalig zijn de doden die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid, en hun werken volgen met hen."

Onze deelneming gaat uit tot zijn vrouw, die haar man nu zal moeten missen. De Heere moge haar in dit zwaar verlies steunen, en vertroosten zoals de Heere alleen maar kan. Wanneer deze tere band die er was verbroken wordt, is dit een pijnlijke zaak voor het vlees, maar de Heere zegt in Zijn Woord (Jer. 49 : 11): "Laat uw weduwen op Mij vertrouwen" en "dat Hij de weduwe staande houdt" (Ps. 146 : 9).

Ook de kerkenraad en de gemeente te Kootwijkerbroek moge de Heere alles geven wat nodig is, nu zij hun herder en leraar hebben moeten verliezen. Ds. Kok was hun eerste predikant na de Instituering van de gemeente in 1960.

Kort is hij in hun midden geweest, maar de Koning van Zijn kerk blijft en heeft beloofd: „En zie, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld" (Matth. 28 : 20).